

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
26 Haziran 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, son toplantıda yapılan çalışmaya, Komisyonun bugünkü gündemine, 28'inci Yasama Döneminde Komisyona yapılan müracaatlara ve bundan sonraki süreçte kurum ve kuruluşlardan bilgi almaya devam edeceklerine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşması esnasında yaşanan tartışmaya ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, milletvekillerinin konuşmaları esnasında edilen müdahaleler nedeniyle zaman kaybedildiğine ve müdahale edilmemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

5.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Sağlık Bakanlığı temsilcilerine ve toplantıya katılan milletvekillerine teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Sağlık Bakan Yardımcısı Tolga Tolunay'ın, yapılacak sunumlara ilişkin açıklaması

2.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, toplantı salonu dışında TTB Başkanı Şebnem Korur Fincancı'nın kendisine bazı sözler sarfettiğine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Toplum Sağlığı Hizmetleri ve Eğitim Dairesi Başkanı Aslıhan Külekçi Uğur'un, ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetleri hakkında sunumu

2.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanı Pınar Koçatakan'ın, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü'nün ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri kapsamında tutuklu ve hükümlülere sunduğu hizmetler hakkında sunumu

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptığı sunumlara ilişkin görüşme

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2'nci Toplantı

26 Haziran 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu saat 15.05'te açıldı.

Komisyon Başkanı Derya Yanık,

Son toplantıda yapılan çalışmaya, Komisyonun bugünkü gündemine, 28'inci Yasama Döneminde Komisyona yapılan müracaatlara ve bundan sonraki süreçte kurum ve kuruluşlardan bilgi almaya devam edeceklerine,

İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşması esnasında yaşanan tartışmaya,

İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Milletvekillerinin konuşmaları esnasında edilen müdahaleler nedeniyle zaman kaybedildiğine ve müdahale edilmemesi gerektiğine,

Sağlık Bakanlığı temsilcilerine ve toplantıya katılan milletvekillerine teşekkür ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Sağlık Bakan Yardımcısı Tolga Tolunay, yapılacak sunumlara,

İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım, toplantı salonu dışında TTB Başkanı Şebnem Korur Fincancı'nın kendisine bazı sözler sarf ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Toplum Sağlığı Hizmetleri ve Eğitim Dairesi Başkanı Aslıhan Külekçi Uğur tarafından, ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetleri,

Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanı Pınar Koçatakan tarafından, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü'nün ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri kapsamında tutuklu ve hükümlülere sunduğu hizmetler,

Hakkında sunum yapıldı.

Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptığı sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 18.35'te toplantıya son verildi.

26 Haziran 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.05

BAŞKAN: Derya YANIK (Osmaniye)

BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (Diyarbakır)

SÖZCÜ: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

KÂTİP: Nevroz UYSAL ASLAN (Şırnak)

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok kıymetli Komisyonumuzun değerli üyeleri, milletvekili arkadaşlarımız -misafirlerimiz var, aynı zamanda Parlamento dışından da izleyici olarak bulunan misafirlerimiz, arkadaşlarımız var- değerli basın mensupları; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum. Komisyon üyelerimiz açısından yeterli çoğunluğumuz da var dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun 5'inci Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, son toplantıda yapılan çalışmaya, Komisyonun bugünkü gündemine, 28'inci Yasama Döneminde Komisyonla yapılan müracaatlara ve bundan sonraki süreçte kurum ve kuruluşlardan bilgi almaya devam edeceklerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar, bayramdan önceki son çarşamba günüydü, hatırlayacaksınız, Sayın Adalet Bakanımızı Komisyonumuzda misafir ettik çünkü Komisyonumuza yapılan bireysel başvurular arasında tutuklu ve hükümlülerden sağlık hizmeti alan hasta tutuklu ve hükümlülerle ilgili çok sayıda başvuru vardı, hâlâ da devam ediyor. Birazdan da özellikle Komisyonumuza yapılan, 28'inci Dönem boyunca yapılan başvuruları konularına göre sizlerle paylaşacağım. Dolayısıyla, bu yoğunluğu görünce bu hizmetin tarafları ya da konunun tarafları olarak aslında ana muhatap gayet tabii ki Adalet Bakanlığımız ama hem o süreci belirleyen ama aynı zamanda sağlık hizmetini veren taraf olarak da Sağlık Bakanlığımızdan Komisyonumuzu ve milletvekili arkadaşlarımızı, dileyen arkadaşlarımızı bilgilendirmelerinin uygun olacağını değerlendirdik ve Adalet Bakanımızı burada ağırlamıştık.

Bugün, Sağlık Bakan Yardımcımız Sayın Tolga Tolunay, Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Sayın Ülker Kuğu, Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğünde Daire Başkanı Sayın Pınar Koçatakan, Halk Sağlığı Genel Müdürümüz Sedat Kaygusuz, Halk Sağlığı Genel Müdür Yardımcısı Süleyman Özşarı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğünde Daire Başkanlarımız Aslıhan Külekçi ve Halil Şen aramızdalar.

Konunun sağlık hizmetinin verilmesi tarafını Sayın Tolga Tolunay ve beraberindeki heyet bizlere önce bir sunum olarak aktaracaklar ve ondan sonra soru-cevap kısmında geçen sefer yaptığımız gibi -biraz sitemle de karşılaşmıştık ama- öncelikli olarak gayet tabii ki soru sorma talebi olan bütün Komisyon üyelerimizin bu taleplerini karşılayacağız. Vaktin elverdiği ölçüde de gayet tabii ki milletvekili arkadaşlarımızın sorularını alacağız. Yine, vakit elverdiği ölçüde varsa aramızda diğer misafirlerimizden de soru alabiliriz ama öncelik sıralamamız bu şekilde olacak. Vakti en efektif ve en doğru bir biçimde kullanarak hem Komisyonumuzun hem milletvekillerimizin bilgilendirme hakkına saygı noktasında devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuza yapılan müracaatlarla alakalı, bu toplantıların aslında bir anlamda gerekçelerini ifade bakımından, birkaç bilgiyi de sizlerle paylaşıp bundan sonra sözü Sayın Bakan Yardımcımıza ve arkadaşlarına bırakacağım.

28'inci Yasama Döneminde, 26 Haziran 2024 (bugün) itibarıyla Komisyonumuza yapılan toplam başvuru sayısı 3.906. Bunlardan 3.656 adedine işlem yapılmış. Geriye kalan müracaatlardan bir kısmı herhangi bir işlem konusu olmayan ya da Komisyonumuzun muhatap olmayacağı müracaatlar olarak değerlendirilebilir. "3.656 işlem yapılmış." dedik. Burada Komisyonumuzca işleme alınan başvuruları konularına göre de tasnif ettik. Tabii, bir müracaatta birden çok konu olabilir dolayısıyla şimdi konularına göre tasnifte sizinle paylaşacağım rakamları alt alta topladığımızda 5.078 çıkıyor dolayısıyla bu bir müracaatta birkaç konunun olduğu anlamına geliyor, rakamlar sizi yanıltmasın.

Cezaevi sorunları 3.201 başvuruda mevcut, yargıya ilişkin sorunlar 812 başvuruda mevcut, yasal düzenleme talebi 229. Bu yasal düzenleme taleplerini özellikle önemsiyoruz ve bir arşiv oluşturuyoruz. Bunu geçen sefer de ifade etmiştim. Bu müracaatlarda muhakkak ilgili kurum ve kuruluşlarla... Ki çoğunlukla muhatap -dediğim gibi- Adalet Bakanlığımız oluyor zaten. Bu müracaatlar içerisinde yasal düzenleme talebi olan ya da bir yasal düzenlemeye konu olabilecek başlıkları, talepleri, değerlendirmeleri muhakkak surette iletmış oluyoruz. Yerinde inceleme talebi 222, ki yerinde inceleme talebini zaten Tutuklu ve Hükümlü Hakları Alt Komisyonumuz, Komisyon üyesi arkadaşlarımızla beraber yoğun bir biçimde, özellikle cezaevi koşullarını yerinde incelemeye devam ediyorlar. Kolluk uygulamalarıyla alakalı 38 başvuru olmuş, memur sorunlarıyla alakalı 28, yardım talebi 37, işçi sorunları 23, üniversite ve YÖK'le alakalı bireysel müracaatlar 7, engelli sorunları 12, Komisyonun girişimde bulunması talebi 6, yabancıların sorunları -yabancıların bireysel başvuruları da biliyorsunuz, yine Komisyonumuza geliyor- 51 başvuru olmuş veya 51 konu olmuş, gayrimenkul sorunları 11, terör kaynaklı sorunlar 7, askerlikle ilgili sorunlar 2, kayıp vakaları 5 ve diğer olmak üzere 387; toplamda böyle bir dağılımı da Komisyonumuza yapılan başvurularda yapabiliriz. Bundan sonraki süreçte de yine Komisyonumuzun kendi sorumluluk alanı içerisinde hem Komisyon üyesi arkadaşlarımızın bundan sonraki yapacağımız çalışmalarda bilgilerini tahkim etmek ve bilgilendirme noktasında hem de tabii ki milletvekili arkadaşlarımızın bilgilendirilmesi anlamında kurum ve kuruluşlarımızdan bilgi almaya, kurum ve kuruluşlarımızla karşılıklı görüşmeye, Komisyonumuzda ağırlamaya ve onları dinlemeye devam edeceğiz.

Ben sözü çok uzatmayacağım. Şimdi, Sağlık Bakanlığımızdan Sayın Sağlık Bakan Yardımcımız Tolga Tolunay Başkanlığındaki heyetimizi, onların sunumlarını bir dinleyelim, ondan sonra soru-cevap kısmında zaten sizlerle devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcısı.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Sağlık Bakan Yardımcısı Tolga Tolunay'ın, yapılacak sunumlara ilişkin açıklaması

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Sayın Başkanım, değerli vekillerim, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün ceza infaz kurumlarına sunulan sağlık hizmetleriyle ilgili bir bilgilendirme yapacağız ve sorularınızı cevaplamaya çalışacağız.

Konu aslında cezaevlerinin içerisinde verilen sağlık hizmetleri, bizim birinci basamak sağlık hizmetlerimiz alanına giriyor. Bir de cezaevlerinin dışında ikinci ve üçüncü basamakta bu hükümlülerimize verilen sağlık hizmetlerimiz var. Bu da kamu hastaneleri tarafının sağlık hizmetlerine giriyor. Bunun için aslında sunumumuz, yarım saatlik bir sunum, çok uzun bir sunum olmayacak. Daha

çok sorularınızı cevaplamak istiyoruz. Sunum iki aşamada olacak; bir Halk Sağlığı tarafından Daire Başkanımız, bir de Kamu Hastaneleri tarafından Daire Başkanımız sunum yapacak, ondan sonra da sorularınızı alacağız.

Teşekkür ederim.

IV.- SUNUMLAR

1.- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Toplum Sağlığı Hizmetleri ve Eğitim Dairesi Başkanı Aslıhan Külekçi Uğur'un, ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetleri hakkında sunumu

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TOPLUM SAĞLIĞI HİZMETLERİ VE EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANI ASLIHAN KÜLEKÇİ UĞUR – Sayın Komisyon üyeleri, sayın vekiller, kıymetli hazırun; hepinizi Bakanlığım adına selamlıyorum.

Ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetlerini sizlere aktarmak üzere sunumuma başlıyorum efendim.

Tutuklu ve hükümlülere Sağlık Bakanlığı tarafından, bireylerin insan haklarına, ulusal ve uluslararası normlara uygun sağlık hizmetine ulaşmalarını sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığı ile birlikte protokoller kapsamında sağlık hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetleri sunarken iki protokolle bu hizmetleri sahada yürütmekteyiz. Birincisi Adalet ve Sağlık Bakanlığı Arasında 30 Nisan 2009 tarihinde imzalanan Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Protokol, ki bu “ikili protokol” diye geçecek sunumun diğer kısmında. Bir diğeri ise Adalet, İçişleri ve Sağlık Bakanlıkları arasında 19/8/2011 tarihinde imzalanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol, ki bu da “üçlü protokol” olarak sunumun diğer kısımlarında yer alacak. Bu iki protokol kapsamında Sağlık Bakanlığı olarak Adalet Bakanlığıyla birlikte 2009 yılından bu yana sağlık hizmetlerini Bakanlığımız birinci basamak, ikinci basamak ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri olarak sunmaya devam etmekte.

Tabii ki bu hizmetleri sunarken mevzuatsal dayanaklarımız var. Bunlardan biri 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu, bir diğeri 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, bir diğeri Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği ve bir diğeri de Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği. Aslında tüm sağlık hizmetlerimizi sunarken mutlaka kurallar ve kaideler çerçevesinde sahada hizmetlerimizi standart şekilde sunmaya devam ediyoruz. Mevzuatlardan bahsetme nedenim de budur sunumda.

Şimdi, birinci basamak sağlık hizmetlerini size arz edeceğim. Biz Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü olarak sahada birinci basamakta toplum sağlığı merkezleri, ilçe sağlık müdürlükleri ve aile hekimlerimizle birlikte güçlü bir ordu olarak birinci basamakta koruyucu, önleyici, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini sunuyoruz. 81 ilimizde il sağlık müdürlüklerimiz vasıtasıyla bu süreçleri gerçekleştiriyoruz, taşradaki bizim yansımamız il sağlık müdürlüklerimiz. Buraya geçmeden önce şunu belirtmek gerekir: Türkiye’de 26 binin üzerinde aile hekimi var ve bu aile hekimlerimizin bir kısmı ceza infaz kurumlarında hekimlik yapmaya devam ediyorlar yani tutuklu ve hükümlülerimiz ile topluma sunduğumuz sağlık hizmetleri benzerlik gösteriyor, aynı hizmetleri aslında cezaevlerinde de sunmaya devam ediyoruz. İl sağlık müdürlüklerimize bağlı ilçe sağlık müdürlükleri toplum sağlığı ve aile hekimleri tarafından sunulan hizmetler -birinci basamak için- birinci basamak muayene, tetkik, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri; bir diğeri koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri; olağan dışı durumların

yönetimi ki burada açlık grevleri, pandemi, salgın hastalıklar, afetler gibi durumların da ceza infaz kurumlarında yönetimini sağlıyoruz. Sağlık hizmetleriyle alakalı olarak Genel Müdürlüğümüze iletilen tutuklu hükümlü talep ve şikâyetlerinin değerlendirilmesini de bu hizmetlerimiz arasında sürdürüyoruz.

Birinci basamaktaki muayene, tetkik, tedavi, rehabilitasyon hizmetlerini biraz açmak isterim. Başta da söylediğim gibi aile hekimliği sistemini aslında ceza infaz kurumlarında da devam ettiriyoruz. Toplam tutuklu hükümlü mevcudu bin ve üzeri olan kurumlarda müstakil aile hekimliği birimlerimiz bulunuyor. Binin üzerini geçen her sayıda yeni bir aile hekimi sisteme ekleniyor ve ülkemizde ceza infaz kurumlarında 174 tane müstakil aile hekimliği birimimiz var yani normal mesailerini aile hekimliği olarak burada devam ettiriyorlar. Tabii aile hekimliği birimi demek sadece hekim demek değil, aile hekimi ve aile sağlığı çalışanı yani ebe, hemşire, sağlık memurundan oluşan sağlık çalışanımızla birlikte bir ekip hâlinde hizmeti sunuyorlar. Sağlık çalışanlarımızın çoğunluğu Sağlık Bakanlığı, çok az bir kısmı Adalet Bakanlığı kadrosunda ama beraber bizim mevzuatlarımız doğrultusunda hizmet sunmaya devam ediyorlar. Nüfusu binin altında olan ceza infaz kurumlarında ise Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'ne uygun olarak belirtilen zamanlarda aile hekimleri tarafından yerinde sağlık hizmeti verilmekte. Bu hem ikili protokolde hem de Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'nde açıkça tanımlandı. Nasıl derseniz, 6'ncı maddede yer alıyor bu: Her 100 kişi için ayda üç saatten az olmamak üzere 750 kayıtlı kişiye kadar haftada en az 1 kez, 750 ve üzeri kayıtlı kişide ise haftada en az 2 kez yerinde sağlık hizmeti veriliyor. Cezaevi ve çocuk işlahevi gibi özellikli kurumlarda bu süre 2 kat olarak uygulanıyor yani hafta içerisinde mutlaka hekimimiz, sağlık çalışanımızla cezaevinde bulunuyor -düşük nüfuslu cezaevlerinde- mutlaka sağlık hizmeti uygulanmaya devam ediliyor. 239 aile hekimimiz tarafından da yerinde sağlık hizmeti sunulmaya devam ediliyor cezaevlerimizde. Tabii, burada süreç işlerken aynen normal bizim aile hekimliği sistemimizdeki gibi izne ayrıldıklarında ya da hasta olduklarında yani görevlerinin başında mazeretli olarak olmama durumlarında toplum sağlığı merkezlerimizden, ilçe sağlık müdürlüklerimizden buralara mutlaka hekim görevlendiriliyor, sağlık çalışanı görevlendiriliyor ve hizmetin devamlılığı sağlanıyor.

Hükümlü, tutuklunun "giriş muayenesi" dediğimiz ilk kabulü, ceza infaz kurumlarına kabulü sırasında mutlaka bir sağlık muayenesi olması ve bir rapor olması gerekiyor. Bu da aile hekimimiz tarafından ve aile sağlığı çalışanımızla birlikte süreç yerine getiriliyor, sağlık ünitesinde ya da birimde kişisel sağlık dosyalarına ekleniyor. Sağlık kayıtları poliklinik defterlerine ve kişisel dosyalara eklenmesinin yanı sıra... Hepimizin bildiği gibi Adalet Bakanlığı'nda UYAP denilen Ulusal Yargı Ağı Projesi var güvenli veri sağlamak için, yakın bir zamanda, 2021 yılından itibaren de bizim muayene Bilgi Yönetim Sistemi'mizde ceza infaz kurumlarında aile hekimlerimiz tarafından kullanılarak, verilerimizin, kişisel sağlık verileri ve reçetelerin gizliliği ve güvenliği bu şekilde sağlanarak veri akışı sağlanıyor. Bununla ilgili de düzenlemeler yapıldı.

Bağımlılıkla mücadele konusunda ise ihtiyacı olan tutuklu hükümlülerimize kendilerinin talep etmesi hâlinde il sağlık müdürlüğümüz tarafından bu hizmetler sağlanıyor, ekiplerimizle irtibata geçiliyor. Eğer sigara bırakma talebi varsa aynen toplumun diğer fertleri gibi ceza infaz kurumundaki vatandaşlarımız da aynı hizmetlerden yararlanıyorlar. Bu 2 konu özellikle önemli; ihtiyaç belirtmesi, isteği olması durumunda biz de sağlık personellerini bu konuda hizmet vermek üzere harekete geçiriyoruz.

Ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetleri karşılığında hükümlü ve tutuklulardan herhangi bir ücret talep edilmiyor. Ücretler, Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasındaki protokol kapsamında sağlanıyor, yürütülüyor. Tabii her hastalık ilaç gerektirmeyebilir, buna hekim karar verir, hekim reçete düzenlediğinde ise cezaevi kurumu ve cezaevi personeli tarafından Adalet Bakanlığıyla anlaşmalı eczanelerden sağlanarak tutuklu hükümlülere ilaçlar ulaştırılıyor.

Tutuklu ve hükümlünün birinci basamakta eğer sağlık sorunu sonuçlandırılmıyorsa, birinci basamağı aşan bir durum varsa yani hastanelerimizde ikinci, üçüncü basamakta tedavi görmesi gerekiyorsa ya da acil bir sağlık ihtiyacı varsa üçlü protokolün “Tutuklu ve hükümlülerin muayene ve tedavileri” başlıklı beşinci bölümünde yer alan hükümleri uyarınca muayene, tetkik ve tedavi işlemleri için ilgili sağlık kurumlarına sevkleri yapılarak bu işlemler de karşılanmış oluyor. Tutuklu ve hükümlülerin muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler bu üçlü protokolün 34’üncü maddesinde belirtiliyor. Yatarak tedavi gerektiren durumlarda ise verilecek hizmetler üçlü protokolün 32 ve 33’üncü maddeleriyle düzenlenmiş durumda. Bu süreçler Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü ve Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz olmak üzere diğer genel müdürlüklerimizle iş birliği hâlinde devam ediyor. Sunumun ilerleyen sürecinde Başkanım ikinci ve üçüncü basamaklarla ilgili süreçleri de sizlere aktaracak.

Bir de diğer husus koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri ki bizim Genel Müdürlük olarak aslında en büyük iş yükümüzü alan, en çok önemseydiğimiz kısım bu kısım çünkü hepimizin bildiği gibi hastalıklar oluşmadan koruyucu hekimlikle önüne geçmek hem insan sağlığı açısından, sağlıklı bir toplum oluşturmak açısından çok kıymetli hem de “cost-effectivity” yani sağlığa binen maddi yükün azaltılması anlamında çok kıymetli. O yüzden yaptığımız işler çok önemli, bir halk sağlığı uzmanı olarak çok kıymet veriyorum bu sürece. Sizlerle bunu paylaşmak istiyorum.

Özellikle sağlıklı içme suyunun denetimi... Hepimizin bildiği gibi sağlıklı içme suyu temini belediyeler tarafından kanunla belirlenmiş durumda, Sağlık Bakanlığı olarak biz bu suyun denetimi kısmındayız; haftalık, aylık denetimlerimiz oluyor, sadece içme suyu değil birçok konuda sular konusunda denetimlerimiz var. Ceza infaz kurumlarında özellikle içme suyu denetimlerini devam ettiriyoruz.

Çevre sağlığı hizmetleri var ki içinde yaşadığımız çevre, sağlığımızın olmazsa olmazı. Bu kısımda ceza infaz kurumlarında hizmet vermeye devam ediyoruz.

Bulaşıcı hastalıklarla mücadele takdir edersiniz ki toplu yaşanan yerlerde en sık karşılaştığımız hususlardan biri. Bağışıklama hizmetleri, aşılar: Sadece çocuklar için değil erişkin bağışıklamasında da bir sürü aşımız var ve ceza infaz kurumlarında da her yaş grubundan vatandaşımız bulunmakta, onların da aşılama, bağışıklama hizmetlerini devam ettiriyoruz.

Kanser taramaları... KETEM’lerimiz var, duymuşsunuzdur mutlaka, Kanser Erken Tanı Eğitim Merkezlerimiz. KETEM’lerimiz cezaevlerimize de mobil araçlarla yerinde hizmet veriyor ya da eğer mobil araçta çözülemeyecekse, kişinin mutlaka sağlık kuruluşuna gitmesi gerekiyorsa bu hizmetin de devamlılığını sağlıyoruz. Şu an 4 kanser tarıyoruz, bu 4 kanser taramasının 4’ünü de ceza infaz kurumlarında gerçekleştiriyoruz.

Tüberküloz taramaları var, toplu yaşanan yerlerde en sık karşılaştığımız hastalıklardan biri. Mobil araçlarımızla yerinde ya da verem savaş birimlerimizle sağlık kuruluşu içerisinde bu hizmeti vermeye devam ediyoruz.

Enfeksiyondan korunma ve hijyen eğitimlerimiz: Bu çok önemsedığımız bir konu, özellikle cezaevi personeli ile tutuklu ve hükümlülere yönelik bir uygulama bu; eğitim çok önemli, aslında koruyucu hekimliğin en başta gelen unsurlarından biri. O yüzden hem çalışanlara hem de tutuklu hükümlülere hijyen ve enfeksiyondan korunma eğitimleri veriyoruz ki -aslında yukarıdaki bulaşıcı hastalıklarla mücadele, tüberkülozdan korunma- tümünün kaynağını ortadan kaldırmaya yönelik önemsedığımız bir husus. Bunu enfeksiyon hastalıkları uzmanlarımız ve halk sağlığı uzmanlarımız illerde il sağlık müdürlüklerimiz aracılığıyla tutuklu hükümlülere ceza infaz kurumlarında yerinde eğitimler olarak sunuyorlar. Ayrıca Genel Müdürlüğümüzün toplum tabanlı eğitimleri var halka yönelik, tüm bu eğitimleri aynı özelliklerle il sağlık müdürlüklerimizdeki eğitim ekiplerimiz ceza infaz kurumlarında vermeye devam ediyorlar.

Sunumun bundan sonrasını Başkanımıza bırakıyorum.

Çok teşekkür ederim.

2.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanı Pınar Koçatakan'ın, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü'nün ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri kapsamında tutuklu ve hükümlülere sunduğu hizmetler hakkında sunumu

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI PINAR KOÇATAKAN – İkinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri kapsamında Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü olarak tutuklu ve hükümlülere birtakım hizmetler sunmaktayız. Özetle, 10 slaytla bunlardan kısaca bahsetmeye çalışacağım.

İkili protokol kapsamında şöyle bir hüküm yer almakta: “Hükümlü ve tutuklu mevcudu ile kurum personeli ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişi sayısının toplamı 5.000’i aşan kampüsler bünyesinde; Adalet Bakanlığının talebi ve Sağlık Bakanlığının onayı ile ceza infaz kurumu semt polikliniği açılabilir.” denilmektedir. Bizim Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne bağlı 7 tane semt polikliniğimiz bulunmaktadır. Bununla birlikte ceza infaz kurumları kampüsü içerisinde 4 adet hastanemiz, 1 adet de ek hizmet binamız bulunmaktadır. Ankara, İstanbul, İzmir, Konya Ereğli Ceza İnfaz Kurumlarında devlet hastanesi olarak hizmet sunmaktayız. Kayseri Bünyan Devlet Hastanesine bağlı da Ceza İnfaz Kurumu Ek Hizmet Binası olarak hizmet sunulmaktadır. Burada yatak kapasitelerine yer verdik. Ayaktan sağlık hizmetlerinin yanı sıra yataklı hizmetler de bu hastanelerde sunulmaktadır. 2023 yılı verilerine baktığımız zaman yılda yaklaşık 40 bin, 80 bin gibi ayakta poliklinik hizmeti sunulmaktadır bu hastanelerimizde.

Biraz önce de bahsettiğim gibi, 7 tane ilimizde semt polikliniği kapsamında hizmet sunmaktayız. Semt polikliniğinin hizmet tanımı “genel, dal ve eğitim araştırma hastanelerine bağlı olarak açılabilen, ayaktan muayene, tetkik, tahlil ve tedavi hizmetlerinin birden fazla uzmanlık dalında verilebildiği ek sağlık tesisleri” olarak yer almakta. Bu kapsamda da birçoğunda 7/24 hizmetlerimiz acil hizmetlerimizle birlikte sunulmaktadır. Nerelerde var dersek; Diyarbakır’da, Van Eğitim Araştırma Hastanesine bağlı, Kocaeli Devlet Hastanesine bağlı, Elâzığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine bağlı, Kahramanmaraş Necip Fazıl Şehir Hastanesine bağlı, Adana Çukurova Devlet Hastanesine bağlı ve İstanbul Kartal Doktor Lütfi Kırdar Şehir Hastanesine bağlı semt polikliniklerimiz hizmet sunmaktadır. Burada sunulan hizmetlerin standardı devlet hastanelerimize sunduğumuz hizmet standartlarının aynısıdır. Birtakım dış görünüşleri var bu ceza infaz kurumları semt polikliniklerimizin. Burada gördüğümüz üzere Van Eğitim Araştırmaya bağlı ceza infaz kurumumuz var, İzmir Aliğa, Kayseri Bünyan Devlet Hastanesine bağlı Suluca Ceza İnfaz Kurum, Marmara Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Devlet Hastanesi, Doktor Lütfi Kırdar’a bağlı Kartal Şehir Hastanesi, Maltepe Ceza İnfaz Kurumları Semt Polikliniği.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Fotoğraflar eski ama. Fotoğraflar eski, Silivri Cezaevi yazıyor, aşağı yukarı altı ay oldu, onun ismi değişti.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI
PINAR KOÇATAKAN – Marmara, evet.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mahmut Bey'den kaçmaz.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI
PINAR KOÇATAKAN – Semt polikliniklerinin içten görüntülerine bakacak olursak, aslında bir hastaneyi aratmayacak tüm tıbbi cihaz ve teknik donanım bu semt polikliniklerinde ve hastanelerde bulunmaktadır.

Sağlık Bakanlığı olarak, ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlüler için birtakım pilot projeler yürütmekteyiz. Bunlardan bir tanesi, Adalet Bakanlığıyla beraber birlikte yürütmeye başladığımız Uzaktan Sağlık Hizmet Sunumu (UHDS) Yönetmeliği'miz ve genelgemiz yayınlandı yakın zamanda. Pilot proje olarak da Sincan Kadın Tutukeviyle birlikte Sincan Eğitim ve Araştırma Hastanesi arasında bu pilot çalışmayı başlattık. 6 branşta; fiziksel tıp ve rehabilitasyon, üroloji, enfeksiyon hastalıkları, nöroloji, iç hastalıkları ve ruh sağlığı hastalıkları branşlarında tutuklu ve hükümlü kadın mahkûmlara bu hizmet sunulmaya başlandı. Yakın zamanda...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yeni mi?

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI
PINAR KOÇATAKAN – Evet, başladı.

Kısa bir sürede 1.000 tutuklu, hükümlüye uzaktan görüntülü muayene, değerlendirme, reçete, raporlandırma, danışmanlık hizmeti verildi. Adalet Bakanlığıyla birlikte bu hizmetin yaygınlaştırılması yönünde planlama ve çalışmalar yürütmekteyiz. Yurt çapında yaygınlaştırma yönünde gerekli çalışmalar devam etmektedir.

İkinci pilot projemiz ise 3 Temmuz 2019 tarihli Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu tarafından alınan kararlara istinaden Ankara, İstanbul, İzmir ceza infaz kurumları kampüsünde yer alan hastanelere psikiyatri uzmanlarının haftanın belirli günlerinde görevlendirilmesi ve bu yolla bağımlılığı bulunan hükümlülere destek verilmesine ilişkin pilot çalışma idi. Şimdiye kadar, 2020-2023 yılları arasında 27.145 tutukluya ruh sağlığı hizmeti sunulmuş durumdadır. Bu ceza infaz kurumları kampüsü devlet hastanelerinde toplam 18 ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı görev almıştır. Ayrıca, semt polikliniklerinde de 69 ruh sağlığı hastalıkları uzmanı görev yapmaktadır.

Bu hizmetlerin yanı sıra Sağlık Bakanlığına bağlı ikinci ve üçüncü basamak hastanelerin 294 tanesinde tutuklu ve hükümlülere yönelik 1.086 muhafazalı poliklinik odası bulunmakta. Ayrıca, 1.346 mahkûm yatağıyla ikinci ve üçüncü basamakta tutuklu ve hükümlülere sağlık hizmeti sunulmaktadır; her türlü yataklı tedavi hizmeti operasyonlarından tıbbi tedavilerine kadar sunulmaktadır.

Bu hizmetlerin yanı sıra bir de ayrıca tutuklu, hükümlü adli psikiyatri hastanelerimiz bulunmaktadır Sağlık Bakanlığı bünyesinde. Bu hizmetin kapsamı, tutuklu veya hükümlü olup psikiyatrik bozukluğu nedeniyle yatarak tedavi görmesi gereken hastalar için oluşturulan özel psikiyatri servisleridir THAP'lar. Adli yargı mahkemeleri tarafından bir süre tedavi altına alınmaları zorunlu olan, işlediği suça yönelik yargılama ve hareketlerini yönlendirme yeteneğiyle ilgili sağlık kurulu raporu düzenlenmesi için adli gözlem altına alınan, sağlık ve güvenlik hizmetlerinin İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı tarafından yürütüldüğü birimlerdir bu THAP'lar. Şu anda Sağlık Bakanlığına bağlı 105 yatak kapasitesiyle tutuklu, hükümlü adli psikiyatri hizmetlerimizi sürdürmeye devam etmekteyiz.

Bir diğ er sunduğ umuz hizmet ise yüksek güvenli k li adli psikiyatri hizmetleri. Bilindiğ i üzere, Türk Ceza Kanunu’nun 57’nci maddesinde “Fiili iş lediğ i sırada akıl hastası olan ki ş i hakkında koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir.” hükmü yer almaktadır. “Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları yüksek güvenli k li sağı k kurumlarında koruma ve tedavi altına alınır.” denmektedir. Bu kapsamda toplam 557 yatak kapasitesiyle 11.030 hastaya hizmet sunulmuştur.

Bu arada ceza infaz kurumu içinde değı l ama yani buraya gitmeden denetimli serbestlik hizmetlerini de gene Adalet Bakanlığ ıyla birlikte yürütmekteyiz. Suç iş leyen kiş inin toplum içinde denetim ve takibinin yapılarak iyileştirilmesi ve topluma kazandırılması için ihtiyaç duyduğ u her türlü hizmet, program ve kaynakların sağı landığ u bu denetimli serbestlik aslında bir alternatif ceza sistemidir. Bu nedenle “Mahkeme ya da cumhuriyet savcısı, kiş inin öncelikle tedavi edilmesini ve tekrar uyuşt urucu veya uyarıcı madde kullanmaktan korunmasını sağı lamak amacıyla ki ş i hakkında tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri verebilir.” demektedir. Bu kapsama giren kiş iler için de Sağı k Bakanlığ ı tarafından 81 ilde, 121 sağı k tesisimizde denetimli serbestlik hizmeti sunmaktayız.

Arz ederiz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Evet, diş le ilgili hizmetleri gördük ama burada, sunumda hiç geçmedi. Gittiğ imiz cezaevlerinde diş hizmetleri de var.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, çok kısa bir soru sormak isterim geçmeden eğ er uygunsa.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tabii, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Poliklinik sayılarını tekrar verebilir misiniz? Birinci basamak, ikinci basamak ve üçüncü basamakta toplam poliklinik sayıları, yatarak tedavi sayıları, yapıldıysa operasyon sayıları.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ş öyle: Öncelikle çok teşekkür ediyorum. Murat Bey’in sorusu saklı kalsın. Birkaç açıklamadan sonra zaten bütün arkadaşlarımızdan soru sormak isteyenleri alacağız.

Öncelikle çok teşekkür ediyoruz sunumlar için arkadaşlarımıza.

Arkadaşlar, bu sunumları, tabii ki, fotoğraflar güncellenmiş bir biçimde -Komisyonumuzun üyelerinden birisinin Mahmut Tanal olduğ unu, lütfen, arkadaşlar unutmayınız- daha sonrasında...

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Avluda kar vardı.

BAŞKAN DERYA YANIK – Değı l mi, o kadar eski.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Efendim, biz isimden söyledik yani demek ki güncel değı l, belki değı ş miş olabilir.

BAŞKAN DERYA YANIK – Olabilir.

Bu sunumu arkadaşlarımız daha sonra bize iletecekler, aslında toplantıya yetiştirmeye çalışmışlardı ama sanıyorum yetişmedi “hard copy”si. Ama flaş bellek içerisinde bizler Komisyon üyelerimize bu sunumları dağıtacağız. Ama lütfen fotoğrafları güncelleyelim. İş in ş akası bir tarafa, sizlere ileteceğ iz sunumları.

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Sağı k Bakanlığ ı temsilcilerinin yaptığ u sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN DERYA YANIK – Sorulara hemen başlayalım ve hızlı bir biçimde soru sormak isteyen arkadaşlarımızdan isterseniz soruları topluca alalım. Daha sonra bu soruları Sayın Bakan Yardımcımız ve ilgili arkadaşlarımız cevaplasınlar. Hem zamanı daha iyi kullanmak hem de birbirine yakın olan

soruları bir bütün içerisinde cevaplamak açısından iyi olacağı kanaatindeyim. Öbür türlü tek tek olursa hem çok uzar hem de birbirini çok tekrar eden sorulara aynı cevapları tekrarlamak zorunda kalabiliriz. Uygunsa böyle devam edelim arkadaşlar. Sanıyorum uygun.

Evet, sorusu olan arkadaşlarımızı almaya başlayabiliriz.

Mahmut Bey, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Değerli Bakan Yardımcımız, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Açıklamanızda şu an kaç tutuklu ve kaç hükümlünün tedavi gördüğünü ve bu tedavilerinin de ne aşamada olduğu, bunu söylemeniz... Bunu söylerseniz sevinirim; bir.

İkincisi, tabii, bu cezaevinde sağlık aynı zamanda bir insan hakkıdır. İnsan hakkını bir tarafa atamayız biz yani hem güvenliği istiyoruz hem insan haklarını istiyoruz. İnsan haklarını güvenliği feda edemeyiz, güvenliği insan haklarına feda edemeyiz yani ikisini bir arada istiyoruz biz. Ve burada genellikle iletilen sorunların başında cezaevlerinde -Değerli Alt Komisyon Başkanımız da sundu zaten- dış hekimliğiyle ilgili, dış doktoruyla ilgili büyük sorunların yaşandığı söyleniyor; altı ay sonraya, üç ay sonraya, dört ay sonraya, bir ay sonraya gün verildiği söyleniyor. Bu anlamda büyük bir sorunun yaşandığı Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu olarak gittiğimiz yerlerde bize iletildi yani tüm siyasi partilerdeki milletvekili arkadaşlar burada; bu konu hakikaten sıkıntı.

Şimdi, burada, cezaevlerindeki ring araçları: Ring araçları sizin mi, Sağlık Bakanlığının mı? Eğer Sağlık Bakanlığınının taşıma esnasında hekimlerin, doktorların veya Sağlık Bakanlığının gerçekten... Hani dediniz ya “Normal hastanedeki gibi biz tedavi görüyoruz.” O zaman ambulanslarla... Orada bekleyen ambulanslarınız var mı? Ve ambulanslar -evet, bahsettiniz, ekranda gösterdiğiniz Silivri, şimdi Marmara Cezaevi dediğimiz- orada, evet, var. Ama diğer illerde bilemiyorum, bizim gittiğimiz illerde ben göremedim, eğer arkadaşlarımız gördüyse lütfen beni düzeltsinler. Yani ambulansın olması gerekmez mi? “7/24 hizmet veriliyor.” dediniz, gittiğimiz hastanelerin aşağı yukarı çoğunda şu söyleniyor: Belli bir saatten sonra doktorun olmadığı söyleniyor.

Yani ikili protokolü, üçlü protokolü söylediniz, o protokollerin arasında sohbet hakkı da var. Yani sohbet hakkından kastımız, bir insanın sağlıklı olabilmesi için, sosyal ve beşerî ilişkiler açısından hani haftalık on saatlik bir sohbet hakkı eğer kullanılabilirse daha sağlıklı olabilir ruhsal ve psikolojik anlamda. Bu mümkün olduğunca size hiç iletiliyor mu veya hastaların psikolojisinden bunu sezinleyebiliyor musunuz? Bu mümkün olduğunca kullanılmıyor Değerli Başkanım. Şöyle deniyor: “Zaten aynı koşutta 10 kişi var.” deniyor. “Bir başka koşutta niye biz bir araya getirelim?” şeklinde, fiziki koşullar, imkânlar vesaireler olmadığı gerekçesiyle de bunlar kullandırılmıyor. Yani bunun sağlık açısından ne kadar etkisi olur, onu soruyorum.

Bu aynı zamanda havalandırmalarla ilgili, içme suyu da... Mesela Şanlıurfa’yla ilgili bugüne kadar içme suyu raporlarınız varsa o raporların birer fotokopisini sizden alabilir miyim? Şanlıurfa özelinde temiz su, içilebilir su açısından söylüyorum.

Cezaevinde genellikle durumu ağırlaşmış olan hükümlülerle ilgili... Bakıyorsunuz, yani Cumhurbaşkanı yetkisinde bu cezası ertelenen, 104’üncü madde uyarınca... Veyahut da rapor aldıktan sonra, bir hafta veya on gün sonra, bir ay sonra ölen hükümlüler var. Yani Adli Tıp bu konuda niye geç karar veriyor? Bu karar incelemeleri niye gecikiyor? Bunun sayısı... Yani bu sadece hükümlüler açısından değil. Yani Türkiye’de hakikaten Adli Tıp konusunda bir sıkıntı var, bu sıkıntıyı nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?

Şimdi, bu ring araçlarıyla ilgili bir standart getirmeyi düşünüyor musunuz? Yani buna ne kadar Adalet Bakanlığı desek de yapılan o protokoller gereğince bu sizin de sorumluluğunuzda. Hatta ring araçlarında ne kadar süre boyunca yolculuğun yapılması lazım? Yani o kadar uzun süreli yolculuk yapılması insan hakları açısından yine bir ihlal teşkil etmiyor mu?

Aşağı yukarı sorular bu ama ilave olarak; hasta olup yemek anlamında bunların, her yemeği yiyemedikleri için... Bu anlamda, yemek konusunda biz, maalesef, onu gittiğimiz yerlerde... Yine Değerli Alt Komisyon Başkanımız da bu konunun...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Diyet yemek var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet, yani bu diyet yemekleri bazı yerlerde var, bazı yerlerde yok; bir standart yok. Bunu ne yapmamız lazım?

Çoğu yerlerde de yine kalınan odaların sayısının kalabalık olması neticesinde sağlık açısından bunun olumsuz etkileri yok mu? Sağlık Bakanlığı olarak, mesela ranzanın altına ayaklarını sürüyor, bedeni dışarıda, o şekilde yatıyorlar ve kalınan yataklar... Yani Allah rızası için siz o yatakları hiç kontrol ediyor musunuz? O yataklar sağlık açısından yatılabilir yataklar mı? Bir de değerli başkanlarımızla biz yataklara baktık, kimi yataklar kan revan içinde, kimisi pislik içerisinde, kurumuş vesaire. Yani bu anlamda Sağlık Bakanlığının o protokol gereğince bunları da kontrol etme yükümlülüğü var, bunlar kontrol edilebiliyor mu?

Mesela araçlarla ilgili... Yani o talihsiz olay olmuştu, hatırlarsınız, Van'dan İstanbul'a getirilen araç, ring aracı kilitliydi; 5 kişi yanmıştı, 8 asker yaralanmıştı; yani bu uygulamalar, o 3'lü kilit vesaire sistemi ne durumdadır? Bu konuyla ilgili bize bilgi verebilirseniz sevinirim.

Size hiç bu konuyla ilgili, hak ihlaliyle ilgili sorular geliyor mu? Başvurular var mı? Tedavilerin aksadığına yönelik size yine başvurular var mı?

Tutuklu ve hükümlü hasta sayısı ne kadardır? Yani belki, bunu ben paylaşmayabilirdim ama şeffaf olmam gerekiyor, şeffaf olmak lazım. 25/6/2024 tarihli Adalet Bakanlığının bana vermiş olduğu rakam diyor ki, aynen yazı şu: "Sizin dilekçeniz uyarınca, İnfaz Kanunu'nun 16'ncı maddesi gereğince sağlık kurulu raporu alındırdıktan sonra hâlen işlemleri Adli Tıp Kurumunda devam eden 285 hükümlü ve tutuklu vardır." Yani bu bana doğru gelmedi; bu 285. Sizin kayıtlarınızda nedir? Yani 2 Bakanlığın birbirinden haberi var mı yok mu yani Türkiye'de kaç hasta var, nasıl olsa bunların tüm kayıtlarını tuttuğunuza göre herhâlde cezaevlerinin kaydını da tutuyorsunuzdur.

Teşekkür ediyorum.

Kusura bakmayın, uzattığım için özür diliyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK - Biz teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, bu sefer süre tutmadım, unuttum ama geçen toplantımızda da paylaşmıştık hatırlarsanız, ortalama üç dört dakika içerisinde milletvekili arkadaşlarımız değerlendirmelerini ve sorularını sorarlarsa hem daha çok arkadaşımızın soru sorma imkânını sağlamış oluruz hem de derli toplu olur. Mümkün mertebe ben tabii ki bir vekil arkadaşımız konuşurken müdahale etmemeyi tercih ediyorum ne kadar uzarsa uzasın ama bu konuda sizlerden de özellikle hassasiyet rica ediyorum.

Tekrar çok teşekkür ediyorum.

Devam edebiliriz.

Tekin Bey, buyurun.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli bürokrat arkadaşlarımız mevzuat, protokol, yönetmelik ve genelgelere bağlı kalarak bir sunum yaptılar, keşke hayatın gerçekliği bütün bunların uygulanıyor olmasını sağlasaydı belki bugün bu toplantıya ihtiyaç dahi duymayacaktık ama yıllardır Türkiye’de çok ciddi bir gündem maddesi var ki o da cezaevlerindeki hak ihlalleri. Bu hak ihlallerinden bir tanesini de sağlıktaki ihlaller oluşturuyor. Dolayısıyla bunu çok ciddi anlamda değerlendirmek durumundayız.

Bakın, geçen haftaki toplantıda Sayın Bakan, sayın bürokrat arkadaşımızın bahsettiği bu aile hekimlerinin sayısı ile ilgili tespitte bulundu, o da şu; Sayın Bakan diyor ki: “Cezaevlerinde 878 tutuklu ve hükümlüye 1 aile hekimi düşüyor iken dışarıdaki vatandaşların 3 binine 1 aile hekimi düşüyor.” Ve şu tespiti yapıyor: “Dolayısıyla cezaevleri bu anlamda daha avantajlı.” Vallahi, Allah göstermesin, herkes için sağlık birinci öncelik, böyle bir durumda insanların cezaevine giresi geliyor. Bu, tümüyle yanlış bir değerlendirmedir, doğruyu yansıtmıyor.

İkincisi, şimdi, hak ihlallerine baktığımızda sadece 2023 yılında toplam 16 binin üzerinde bir hak ihlali var, tamamı. Gelin görün ki bunun 6.639’unu sağlıktaki hak ihlalleri oluşturuyor. Bu müthiş bir rakam. Dünyanın hiçbir cezaevinde, en geri kalmış ülkelerde bile bu tür hak ihlallerinin sağlıktaki yoğunlaştığı görülmuş bir şey değil. Demek ki o kadar büyük ihlaller var ki bunu tespit etmekte, bunu çözmekte ciddi bir irade lazım. Maalesef bu irade yirmi iki yıldır hayata geçirilmedi. Ya, yüksek güvenlikli cezaevleri var, iyi, buraya kuş uçurtulmaz, kelebekler dahi girmekte zorluk çeker ama gelin görün ki yılan sokması yaşanıyor. O kadar ilginç sağlık sorunları var ki bunları tek tek döktüğümüzde saatler alacak kadar yoğun hak ihlalleri var.

Şimdi, bu ihlallerden bir tanesi yaşlı ve kronik hastalığı olan hastalar. Deniliyor ki: “Müebbet hapsi ya da ağır müebbet hapsi olanlar maalesef bu haktan yararlanamıyorlar, mevzuat elvermiyor.” Ama Sayın Cumhurbaşkanının yetkisi var, 90-95 yaşında kronik hastalığı varken gün sayan insanları cezaevinde ölüme terk ederek ailelerine bir tabut içerisinde vermenin insanlıkla hiçbir ilişkisi yoktur. Eğer bir af söz konusu ise ayırım yapmadan bütün tutuklu ve hükümlülere aynı muamele yapılmalı. Anayasal haktır, devletin bütün vatandaşları, cezaevindeki tutuklu ve hükümlüler dahi can güvenlikleri ve sağlık meselelerinden tutun, bütün konularda devletin güvencesi altındadırlar ama gelin görün ki tutuklu ve hükümlüler bundan mahrum bırakılmıştır yıllardır. 16 binin üzerinde hak ihlali var, insan hakları ihlallerini yıllardır bu ülke maalesef konuşuyor ama çözüm üretilmiyor. Çıplak aramalardan tutun da her dönemde farklı farklı ihlallerle karşı karşıya kalıyoruz, bu da ülkemizin çok önemli ayıplarından bir tanesidir.

Aile hekimleriyle ilgili bir tespit yapıldı, dendi ki: Haftanın her günü aile hekimleri işte tutuklu ve hükümlülere muayene olanağı sağlıyorlar ama gerçek bu değil. Size bir resmî kurumun raporundan bahsedeceğim. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, bunun raporu ve bu raporda şöyle bir tespit var, bu rapor diyor ki: “Ceza ve infaz kurumlarında -bu bir çocuk cezaevinde yaşanan bir olay- haftanın iki günü, o iki günde de yarımşar gün -tam gün de değil- muayene yapılıyor ve sadece 20 hastayla sınırlı bir muayene söz konusu.” Hani nerede kaldı aile hekimlerinin sayısının çok olduğu ve haftanın yedi günü orada hizmet verdiği anlayışı? Bu, devletin resmî kurumunun raporudur; hani sivil toplum kuruluşlarının raporlarına itimat edilmeyebilir, onlar yok sayılabilir ama bu tür raporlar resmî kurumların raporuna bile yansıyor. Demek ki aile hekimlerinin cezaevlerinde rutin, düzenli, uzun soluklu bir hizmet vermeleri de söz konusu değil.

Bir başka konu: Şimdi, cezaevlerindeki personel sayısına bakıyoruz, her personelle ilgili bir sonuç çıkmış. Mesela, cezaevi tabibi, kanuni kadrosu 110, gerçekleşen sayısı sadece 10. Bu da resmî; herhangi bir sivil toplum kuruluşundan aldığımız bir sayı değil. Böyle bir şey olabilir mi? 110 sadece ve sadece tespit edilen sayı ama şu anda gerçeklik 10. Bu neyi gösteriyor? Demek ki çok ciddi bir şekilde sağlık ihlallerin olduğunu gösteriyor. Cezaevlerinde sağlıklı sağlık hizmetlerinin verilmediğini gösteriyor.

Bakın, bir başka konu: Şimdi, sağıktaki ihlaller sadece cezaevleriyle sınırlı değil, cezaevinin dışında da bu ihlal söz konusu. Ankara Emniyet Müdürlüğü İl Sağlık Müdürlüğüne yazı yazıyor, diyor ki: “Falan tarihlerde gözaltı giriş-çıkış muayenelerinin belirlenen tarihlerde Ankara İl Emniyet Müdürlüğü yerleşkesi içerisindeki nezarethanelerde yapılması.” Bu nasıl bir uygulama ya? Nezarethanede o gözaltındaki vatandaşların muayenesi nasıl yapılır? Oradaki psikolojik ortamda hekim nasıl etkilenecek? Hadi bırakın, muayene etti, bir uzman hekimin görmesine ihtiyaç var, ne olacak, uzman hekimi mi nezarethaneye çağıracağız?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Mahremiyet ilkesini ihlal ediyor.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) - Ya da acil olarak tetkik yapılması gerekiyor, herhangi bir kan tetkiki ya da ileri tetkikler, ne olacak, o tetkik aletlerini nezarethaneye mi taşıyacağız? Bu, hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ilkelerine hem de İstanbul Protokolü’ne tamamen aykırı bir uygulamadır. Nezarethanede o gözaltındakilerin muayenesi asla yapılamaz. Bu, aynı zamanda sağlıkçılar için bir etik kurul ihlalidir. Bunları çoğaltmak mümkün.

BAŞKAN DERYA YANIK - Tekin Bey, müdahale etmeyeceğim dedim ama korsan tebliğe dönüştü. Rica ediyorum, değerlendirmelerinizi tabii ki memnuniyetle dinlemek isteriz ama soru-cevap şeklinde olursa bilgilenecek için... Rica ediyorum yani hakikaten müdahale etmek istemiyorum ama lütfen...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, benim konuşmamdaki değerlendirmeler içerisinde zaten birçok soru da kendiliğinden ortaya çıktı.

BAŞKAN DERYA YANIK - Ama o soruyu bulmak için uğraşmanın arkadaşlarımız. Siz lütfen sorularınızı yönelterek devam ederseniz...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Yok, uğraşmazlar, hepsi çok deneyimli bürokrat arkadaşlarımız, üstesinden gelirler, anında konuşmanın içerisinde sonuçları çıkarırlar.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tekin Beyciğim, sorularınızı yönelterek devam edin lütfen.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Şimdi, dolayısıyla biz bu sağıktaki hak ihlallerini sadece cezaevlerindeki sağlık ihlalleri olarak değerlendirmemeliyiz; çok önemli bir konu olduğu için zaten bu toplantılar yapılıyor, yoksa ihtiyaç duyulmazdı. O açıdan, bence yıllardır Türkiye’nin gündemini işgal eden bu ihlallerle ilgili ne süre sınırlaması yapılmalı ne de değerlendirmelerle ilgili ısrarla soru sorma noktasına taşınmamalı. Biz değerlendirme yapacağız, analizler ortaya koyacağız ki bir sonuç çıksın, dolayısıyla oradaki hak ihlalleri çözülebilirsin. Biz durum tespiti yapıyoruz yani sadece düz soru soralım, 5-6 soru... Mahmut arkadaşımız birçok soru sordu, ben devamında bu soruların ayrıntılı bir şekilde analizini yapıyorum, durum tespiti yapıyorum. Bu, durum tespiti; umarım ki ilerleyen süreçte arkadaşlarımızın, Bakanlığın, Komisyonumuzun ve bürokratların sadece mevzuata bağlı kalarak bu tür toplantıları yönlendirmelerinin ötesinde, çözüm odaklı sunumlar yapmalarını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK - Teşekkür ediyorum.

Toplantıyı biz yönlendiriyoruz, bürokrat arkadaşlar değil, toplantının yöneticisi benim, dolayısıyla farkındayım.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Onda hiçbir mahzur yok.

BAŞKAN DERYA YANIK - Buyurun lütfen.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumu dinlerken şey hissettim yani hakikaten acaba bu hizmetlerin tamamı Türkiye’deki cezaevlerinde sunuluyor mu diye bir şeye kapıldım. Gerçekten muhteşem bir sunum hazırlamışsınız ama sadece bir hazırlık olduğunu düşünüyorum. Neden bunu düşünüyorum? Çünkü elimizdeki birazdan sizlere de sorular olarak yönelteceğimiz verilere göre çok üzülererek söylüyorum ki sunumun içerisinde yer alan birinci basamak, ikinci basamak, üçüncü basamak sağlık hizmetlerinin maalesef ki sunumda aktarıldığı şekilde işlemediğini görebiliyoruz. Bunu neye dayanarak söylüyoruz? Elbette ki elimizde olan, bununla ilgili sivil toplum kuruluşlarından, bunun üzerinde ciddi çalışmalar yapan yine Tabipler Birliğinin, ÖHD’nin, ÇHD’nin, cezaevi çalışan birçok sivil toplum kuruluşunun tarafımıza iletmış olduğu raporlara dayanarak söylüyoruz bunu ve bu raporlarda bizim ulaşabildiğimiz kadarıyla, Türkiye’de 651’i ağır hasta olmak üzere toplamda 1.517 hasta mahpus bulunmakta.

Şimdi, bu soruyu size yöneltmek istiyorum çünkü bu bizim ulaşabildiğimiz rakamlar, hâliyle başvuru yapmayan, başvuru yapabilecek durumda olmayan birçok hasta mahpus da söz konusu yani bizim elimizde bunun verileri yok. Sizin Bakanlık olarak elinizde bu veriler var mı? Yani Türkiye’de, Türkiye hapisanelerinde ağır hasta mahpus sayısı kaç? Türkiye’de hasta mahpus sayısı kaç? Net bunun verisini bilebiliyor muyuz? Yaşları kaç, cinsiyetleri ne, tedavi görme durumları neler; bunları bilebiliyor muyuz diye sormak istiyorum.

Şimdi, bir diğeriye, basamak basamak, birinci basamak, ikinci basamak, üçüncü basamak sağlık hizmetlerinin nasıl işletildiğine dair bir sunum dinledik fakat şunu çok net bize gelen raporlarda da görebiliyoruz: Hastaneye sevklerle ilgili çok ciddi sorunlar geliyor bize. Bununla ilgili sizlerin bir kontrol mekanizmanız var mı? Mesela, revire çıkma ve doktorla görüşme konusunda hapisanelerde mahpus sayısının artışıyla birlikte bunun günden güne daha da zorlaşan bir yerde olduğuna dair bize gelen bilgiler var. Yine, mahpusların revire çıkmak için uzun süre bekletildikleri yani hastanın hafif bir hastalığı varsa bile o revire giderken, revire başvuru yapma hâlindeki psikolojisi bile kişiyi daha da kötü, daha da travmatik hâle getirebilen bir yerde bu bize gelen başvurularda. Böyle şikâyetler sizlere geldiği zaman... Ki mahpusları çok iyi biliyoruz bu anlamda, sadece siyasi partilere değil gerek Adalet Bakanlığına gerek Sağlık Bakanlığına da defaatle başvurular yapıyorlar. Size, hastaneye sevkle ilgili sorunlarla ilgili kaç tane mektup geldi, kaç tane başvuru geldi ve bu başvuru gelen yerler nereler, siz bunlarla ilgili ne tür önlemler aldınız diye sormak istiyorum.

Yine, hastaneye sevklerdeki ringlerin koşullarına da değinmek gerekiyor. Yine böyle çok muazzam, hakikaten Avrupa’nın bile üst standartlarında bir sağlık hizmeti veriliyormuş gibi bir sunum dinledik fakat bunun böyle olmadığını çok iyi biliyoruz. Neye dayanarak biliyoruz? Ringlerdeki kötü koşullarda hastaneye tedaviye giden, hatta ringlerde yaz aylarında o sıcakta hastalığın daha da katlandığını, kalp krizlerinin geçirildiğini bilen bir yerdeyiz; bunu da sormak istiyorum, bu ringlerdeki durumu.

Bir diğeri ise ağız içi arama dayatması. Bundan haberdar mı Bakanlığınız, bunu da merak ediyorum. Yani mahpusların muayenelerine dair başlıca sıkıntılarından biri de sevk sırasında ağız içi arama dayatması olması ve insanlık onuruna aykırı bir şekilde ağız içi aramayı dayatması ve mahpusların ayakkabılarını çıkarıp yere vurmalarını talep etmesi gibi uygulamalar nedeniyle hasta mahpuslar çoğu zaman hastaneye sevk dahi edilmek istemiyorlar. Neden? Çünkü zaten bir rahatsızlıkları var, zaten bir tedaviye ihtiyaçları var fakat bu kişilerin hastaneye sevk sırasında onlara uygulanan muayene tedavi

edilmeme kararına kadar dönüşebiliyor. O kadar ki orada da aslında işkenceye varan ağır muamelelerle karşı karşıya geldiklerini görebiliyoruz. Örnekleri de var, zaman almasın diye şey yapmak istemiyorum; raporumuz hazır, bunu da sunacağız sizlere.

Yine, az önce mahpus koşullarından bahsedildi -hani oradaki düzen- hatta bir kısım resimler de gösterildi. 2011 yılında Adalet Bakanlığı, yine İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı tarafından -sizin de sunumunuzda kısmen bahsettiğiniz- imzalanan üçlü protokol kapsamında hastanelerde mahpuslar için bir bekleme odası, muhafazalı muayene odası ve mahpus koşullarının bulunması gerekmektedir ki sunumda da zaten bunun üzerine konuştuk. Fakat bu düzenlemeye karşın birçok hastanede hâlâ bekleme odaları, muhafazalı muayene odaları ve mahpus koşullarının olmadığı bilinmekte. Bununla ilgili bir çalışmanız var mı? Ne kadar sürede, ne kadar hastanede bu muayene odalarını bitirmeyi düşünüyorsunuz? Oranın koşullarına dair bir bilginiz var mı? Yani o mahpusların hastanede kaldığı yerleri, hiç Bakanlık olarak doğrudan ziyaret ettiniz mi? Biz, ettiğimiz için biliyoruz yani daha önceki meslek hayatımızda oradaki kalma koşullarının ne hâlde olduğunu görebildik; cezaevinde kalsa belki çok daha sağlıklı bir şekilde, rutinde atlatılabilir, o kadar kötü koşullarda. Peki, sizler, kaç tane... Mesela, şu an, Türkiye’de mahpus koşulu olmayan kaç tane hastane var sevk yapılan bunu da sormak istiyorum.

Bir diğeri ise yıllardır bitmek tükenmek bilmeyen, her fırsatta aslında bunu dile getirmemize rağmen ısrarlı bir şekilde uygulaması olan kelepçeli muayene. Biliyorsunuz, İstanbul Protokolü’ne de aykırı olan fakat ısrarla “hekimin güvenliği” adı altında, aslında tamamen keyfî, ters kelepçeyle bile, yatakta kelepçeyle bile hâlen kelepçeli muayeneler var. Bakanlığınızın bundan haberi var mı? Bu tarz durumlarda kelepçeli muayene edilmemesiyle ilgili ne tür tedbirler alıyorsunuz? İstanbul Protokolü’ne uyulmadan, göz göre göre hakkın ihlal edildiği, aslında bir işkencenin uygulandığı bir gerçeklik varken Bakanlığınız bu konuda ne tür tedbirler alıyor diye sormak istiyorum.

Bir diğeri ise hasta-doktor mahremiyeti, bu da bizim için önemli bir durum. Şimdi, bu mahremiyetin artık kalmadığını da görebiliyoruz, neye göre kalmadığını da biliyoruz? Çünkü yeni bir uygulama duyuyoruz, bundan haberdar mısınız bilmiyorum, “SEGBİS’le muayene” diye bir şey duymaya başladık. Diyor ki: “Sizi hastaneye götürmemize gerek yok, aciliyetiniz var mı yok mu bilmiyoruz; biz SEGBİS sistemini açarız, oradan doktor on-line sizi görür, ona göre bir karar verir.” Bize böyle bir başvuru geldiği için şu an bunu soruyorum. Bu uygulamadan haberdar mısınız? Uzaktan muayene, ondan bahsediyoruz. Böyle bir uygulama var mı? Bize gelen başvurular bu ve bunda hatta yasal bir prosedüre uyulacağına dair de hani bir çerçevesinin çizileceğine dair de bilgiler alıyoruz ki bu da hakikaten hasta-hekim mahremiyetini de ihlal eden bir şey. Aynı zamanda hekim, kişiye dokunmadan, tedavisini yapmadan, uzaktan görerek nasıl muayene edecek, bununla ilgili de meraklarımız var.

Son olarak şunu ifade etmek istiyorum: Az önce, sunumunuzda, Türkiye’deki cezaevlerindeki sağlık hizmetlerinin aslında ne kadar dört dörtlük olduğunu -hiçbir aksama olmaksızın tüm sağlığa erişimle- ilgili uzun uzun duyduk. Peki, ben soruyorum o zaman: Yıldırım Han, Şırnak T Tipi Kapalı Cezaevindeydi ve kanser hastası olan Han, durumu ağırlaşınca hastaneye kaldırıldı ve iki hafta içerisinde yaşamını yitirdi. Yine İsmet Çardak, 28 Şubat’ta tahliye edildi ve on beş gün geçtikten sonra yaşamını yitirdi. Hamdin Ördek, Giresun Cezaevindeydi, yine -bununla ilgili de organ yetmezliğinden kaynaklı- cezaevinde yeteri kadar tedaviye erişemediği için yaşamını yitirdi. Bu liste -size sunacağız bunu- uzayıp gidiyor. Yani bunlar cezaevinde bir sağlık hizmetine erişemediği için yaşamını yitiren kişiler ve bunlar sadece bir kısmı. Bunların sayısından haberdar mısınız diye soruyorum.

Ve tahliye ve tedavi bekleyen hasta mahpuslar kısmında ise yine Abdulkadir Kuday... Bununla ilgili defalarca önerge vermemize rağmen, ailenin bununla ilgili birçok başvurusu olmasına rağmen maalesef ki hâlen yine ATK tarafından tahliyesinin sağlanmaması bir tarafa, onun dışında yine etkin bir sağlık hizmetine erişemediğini ifade etmek istiyoruz.

Makbule Özer'in benim için ayrı bir yeri vardır çünkü dosyasının da avukatlığını üstleniyordum. Makbule anne hem sağlığa erişemedi hem resmen İnfaz Yasası'ndan kaynaklı olarak... Evet, sizin alanınıza girmese bile bizim için önemli olan hâlen Makbule annenin şu an cezaevinde olmuş olması ve etkin bir sağlık hizmetine erişememiş olması. Bundan haberdar mısınız? 82 yaşında kendisi ve hâlen cezaevinde.

Hanife Arslan, Abdulalim Kaya, Mehmet Elçe diye sıralayıp gideceğimiz bir sürü listemiz var, bunu size sunacağız. Fakat bu kişiler hasta mahpuslar, tedaviye erişmeleri söz konusu değil ve cezaevinden ölümleri çıkacak. Bakanlığımızın bunlarla ilgili bir girişimi var mı? Gerek ATK'yle gerek Adalet Bakanlığıyla İnfaz Kanunu üzerinden... Çünkü sizi de ilgilendiren bir şey, bir sağlık hakkına erişimin de engellenmesi söz konusu içerideki koşullardan kaynaklı. Bunu da sorup bitiriyorum.

Teşekkürler.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, özür dileyip ayrılacağım, bir şey söyleyeceğim yani.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tabii, tabii... Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, çok özür diliyorum, ayrılmak zorundayım ben.

Ben öncelikle bürokrat arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum sunumları için.

Arkadaşlarımız buradalar, eleştirilerini söyleyecekler. Cumhuriyet Halk Partisi olarak hasta tutuklularla ilgili olarak ayrı bir komisyon kurduk daha çok hekim arkadaşlarımızdan oluşan, Komisyonun üyesi olmayan arkadaşlarımızdan. İçlerinde gerçekten uzman arkadaşlarımız var, Profesör Doktor Kayıhan Pala var, halk sağlığı profesörü, Bursa Milletvekilimiz; cezaevlerini de gezdiler aynı zamanda. Bir de çalışma arkadaşımız, yıllarca birlikte çalıştığımız Adli Tıp uzmanı, Türk Tabipleri Birliği Başkanı ve Türkiye İnsan Hakları Vakfının da Başkanlığını yapan, bu konuda uzman hocamız var, Profesör Doktor Şebnem Korur Fincancı. Komisyon çalışmalarına katkı sunmaları açısından onların mutlaka dinlenmesi gerektiği görüşündeyim, özellikle bürokratlar buradayken dinlemeleri gerektiği görüşündeyim diyorum.

Benim elimde de 104 kişilik bir liste var fakat orada kişisel veriler var yani onları Komisyona vermek ve Sağlık Bakanlığına vermek ne kadar doğrudur, avukat olarak çok değerlendiremedim yani bir karara varamadım çünkü orada hastalıklarına ilişkin bilgiler de var. Kişisel veriyi girer mi girmez mi, tam emin değilim, o yüzden de o konuda kendim ikna olmadığım için o listeyi size vermeyeceğim çünkü kişisel veri var içlerinde.

Çok teşekkür ediyorum, iyi çalışmalar diliyorum ben.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, Yüksel Bey, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, Komisyon üyelerimiz, Sayın Sağlık Bakanlığı bürokratlarımız, Sayın Bakan Yardımcısı; hoş geldiniz.

Sunumunuzu da dinledik. Ben öncelikle hem halk sağlığı açısından hem de önleyici tedbir açısından 31 Temmuz Covid yasasıyla ilgili tafeli imkânsız bir noktaya gelen sıkıntıdan bahsetmek istiyorum. Örneğin, haziran ayında dosyası onaylanan bir mahkûm, ekimde infaza geliyor; hâl böyle

olunca 31 Temmuz Covid yasasından yararlanamıyor. Aynı yasadan aynı pozisyonadaki bir kısım hükümlüler yararlanıyor, bir kısmı yararlanamıyor. 5275 sayılı 31 Temmuz Covid yasası geçici 10'uncu maddesindeki "hükümlü bulunma" ibaresi acilen kaldırılmalıdır ve suç tarihi esas alınarak değiştirilmelidir, hani en azından burada bir eşitlik mutlaka sağlanmalıdır.

Mağduriyet yaşayanlar infaz hâkimliklerine başvuruyorlar ve fakat itirazları da ne yazık ki kabul görmüyor. Örneğin, 31 Temmuzdan yararlanarak, "1+3" denetim hakkı kazanan bir mahkûm açık cezaevine çıkarılıyor -suç tarihi 2012, cezası da beş ay- ne var ki dosyası 31 Temmuz sonrası istinafta onanıp geldiği için üç yıllık denetimi geri alınıyor. Soruyoruz: Verilen bir hak geri nasıl alınır? Hukukta kazanılmış haklar geri alınmamalı ve bu eşitsizliğin, adaletsizliğin... Doğrudur, yani bugünkü gündemimizin içerisinde şu anlamda var: Pandemi zamanında bir önleyici tedbir, bir toplum sağlığı gereği olarak çıkarılan bu kanunun uygulanmasında da bir eşitlik sağlanması gerektiğini düşünüyorum.

Bunu açıkladıktan sonra diğer taraftan şunu merak ediyorum, yani iki tane konu: Hastalık nedeniyle veya tedavi gecikmesi nedeniyle vefat eden mahkûm, hükümlü, tutuklu sayısı; bununla alakalı bir veri var mı -çünkü bu tür şeyleri daha ziyade hep şikâyetlerde duyuyoruz- Bakanlığın böyle bir çalışması var mı veya bu nedenle hakkında işlem başlatılmış sağlık çalışanı veya Adalet Bakanlığı çalışanı var mı?

İkincisi, bu, madde bağımlılığıyla alakalı çok fazla şikâyet alıyoruz. Madde bağımlısı olup bundan dolayı şu an cezaevlerinde bulunanların tedavisiyle alakalı -yapılmış, somut 10 tane bile olsa- tedavisi sonuçlanmış ve bağımlılıktan kurtulmuş herhangi bir mahkûm, hükümlü var mı? Bununla ilgili bir istatistik var mı? Yoksa hususen özellikle madde bağımlısı mahkûmlar hakkında Bakanlığın ayrıca bir çalışma planı da var mı diye sorayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum Selçuk Bey.

Üyelerimizden bir vekilimize...

Buyurun lütfen.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ben de herkesi selamlıyorum.

Öncelikle bugün buradaki sunumda olması gereken bir hususun olmaması büyük eksiklik, o da Adli Tıp Kurumu. Yani Adli Tıp Kurumunun işleyişi, hasta mahpuslar meselesi -birinci, ikinci basamak değil- Adli Tıp Kurumunda denetimli serbestlik, daha doğrusu koşullu salıverme hakkından yararlanma üzerindeki Adli Tıp Kurumuyla ilgili sunum önceki hafta da yoktu, bu hafta da yok. Neden yer almadı? Buna ilişkin bir soruyla başlamak istiyorum.

Biraz önce soruldu, belki büyük ihtimalle benden sonra da sorulacak. Şu an cezaevlerinde, bir süre konulacaksa, son bir yıl, üç yıl ya da beş yılda yaşamını yitiren kaç mahpus var? Bizlerin basından elde ettiği verilere göre, 2019'da 107; 2020 yılında 95; 2021 yılında 128; 2022 yılında 101 -şu ana kadar en azından yine tespit edebildiğimiz- 2023 yılında 42 mahpusun yaşamını yitirdiği. Yaşamını yitiren bu mahpusların kaç hastalık sebebiyle yaşamını yitirdi? Kaçının ilgili "cezaevinde kalamaz" ya da "kalabilir" raporu aldığına dair değerlendirmeniz var?

Yine, kelepçeli muayeneyi reddeden, kelepçeli muayene için sağlık hakkından vazgeçen, bu insanlık dışı muameleyi kabul etmeyen ve bu doktorlar hakkındaki şikâyet başvurularında şikâyet edilen hekim sayısı kaç? Bu şikâyetlerle ilgili herhangi bir işlem yapıldı mı?

Yine, darp, işkence meseleleriyle ilgili, uygulamalarıyla ilgili cezaevlerinde görev verilen doktorlara ayrıca özel bir eğitim veriliyor mu, İstanbul Protokolü ve benzeri? Bu konuda herhangi bir belgeleme ve darp, işkence vakasına ilişkin kaç rapor şu ana kadar sistemde görünüyor ya da var mı?

Yine “Cezaevlerinde kalabilir.” denilen ve cezaevinde yaşamını yitiren ya da tahliye edildikten kısa bir süre sonra yaşamını yitirenlerle ilgili -ki Sayın Dilan Kunt bazı isimleri söyledi- sorumluluğu bulunan hekimlerle, doktorlarla ilgili herhangi bir işlem yapıldı mı ya da ailelerin ya da avukatların yapmış olduğu bu başvurularla ilgili yürütülen idari soruşturmalar var mı? Bu ölümler ve sorumlularla ilgili bir ilerleme var mı?

Yine, iye, yemek meselesi... Daha 24 Haziranda, iki gün önce Diyarbakır kampüsünde 32 tutuklu, hükümlü kusma ve bulantı nedeniyle zehirlenme geçirdi. Yine, aynı cezaevinde 14 Mayıs'ta bu sefer 14 personel ve 41 mahpus benzer bir gıda zehirlenmesi yaşamıştı ve bu çokça gündeme geldi. Şu an cezaevlerindeki yemekleri kim yapıyor? Birçok cezaevinde, açık cezaevindeki mahpusların yemekleri yapıp getirdiği söyleniyor. Yemek eğitimi yani aşçılık eğitimi veriliyor mu, bir yemek denetimi var mı? Sağlıksız beslenmeye ilişkin yani iyeşeden öğün sayısına kadar bu konuda herhangi bir denetim yapılıyor mu, ne gibi denetimler tarafınızca yapılıyor?

Yine, anlaşmalı eczaneleri söylediniz. Her cezaevinin bulunduğu şehirdeki eczanelerden sırasıyla ilaç alındığını biliyoruz ve bu ilaç alınan eczane belirlendiği için sözleşme ya da protokol gereği, o eczanede aranan ilaç yoksa başka eczaneden tedarik edilmiyor ve şu an cezaevlerinde muadil ilaç sorunu var. Bu sorun sizlere ne kadar yansıyor? Bu, anlaşmalı eczane meselesindeki sorunları aşma konusunda ne gibi çalışmalarınız olacak?

Yine, hijyen malzemeleri -birinci basamak ve koruyucu önlem olarak ifade ettiniz- cezaevlerindeki temizlik meselesiyle ilgili bazı şeyler söylendi, tekrar etmeyeceğim ancak özellikle ekonomik kriz, mahpusların çalışmıyor oluşları, birçoğunun gelirinin olmaması gözetilerek şu an -kişi başı ya da oda ya da bulunan kişilere ilişkin- hijyen malzemelerinin ücretsiz dağıtımına ilişkin ne gibi, hangi ölçüde bir önlem ve tedbir olarak böyle bir hazırlık ya da böyle bir çalışma var mı?

Yine, olağan dışı durumların yönetiminden de benzer şekilde bir sorumluluk addettiniz. Maalesef ki Türkiye'deki cezaevlerinde açlık grevleri bir protesto şekli ve birçok mahpusun yaşamını ortaya koyduğu bir durum. Şu an Türkiye'nin birçok cezaevinde farklı taleplerle yürütülen açlık grevleri var. Benim de 27 Mayıs'ta ziyaret ettiğim Bolu F Tipinde Nurettin Kaya şu an iki yüz elli birinci gününde ve sevk talebiyle açlık grevi başlatmış durumda. Edindiğimiz bilgilere göre, şu an iki saatte bir cezaevi tarafından kendisinin kontrol edildiği bize söylendi. Bu Nurettin Kaya'nın sağlık durumu ve talebinin yani sevk gibi çok olağan bir talebin karşılanması noktasında sağlığının bu duruma erişmesi konusunda ne gibi bir yönetim ya da ne gibi bir süreç işletiyorsunuz?

Bir diğer husus, hastane sevklerindeki kelepçe, ring meseleleri var. Bir de hastaneye sevk edilen mahpuslar götürülürken bir hasta dosyası olur yani “özlük dosyası” denilen bir hasta dosyası ve bu hasta dosyalarında bilgi notları yazılır, suç tiplerine göre yazılan bir bilgi notu olur. Birçok mahpusla bilgi notu yazılmazken, sadece tutuklu ve hükümlü olduğu yazılırken özellikle siyasi mahpuslarla ilgili “terör suçu” ya da işte “şu terör örgütü” şeklindeki ibarelerin bilhassa hastanın doktordan tedaviyi alma şeklini ve kendisine yönelik olan muamelesini, tedavi etme biçimini etkilediğini biliyoruz. Bunların, özellikle doktorlar açısından, bu duruma ilişkin -“fişleme” mi dersiniz- bu tespitin gereksiz olarak kişiye tedaviye erişiminde zorluk çıkardığı gözetilerek bunun değişimi konusunda, üçlü protokol ya da bu husustaki talepler noktasında herhangi bir adım atılacak mı?

Yine bir diğer mesele cezaevlerinde dış meselesi. Hiç söylenmedi -Sayın Başkan da söyledi- dış tedavileri meselesi bızce çok önemli çünkü bazı mahpuslar çok geç tedaviye gidiyor ve tedaviye gittiklerinde bazen sevk nedeniyle tedavileri yarım kalabiliyor ya da önden ücret alınıyor. Yani dış hastanesine gittiğinde tedavi alımı esnasında bir ücret önden alınıyor, tedavi süresi çok uzun olduğu için kişi bazen tedavisini yarım bırakmak zorunda kalıyor ve o dış meselesi bir yerden sonra mide, bağırsak, birçok soruna sebep olabiliyor. Dış tedavisi konusunda Bakanlığınızın hem cezaevlerinde hem de sevkler noktasında bir girişimi var mı ya da bu konuda bize ekstra bir bilgi verebilir mi?

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Çok pardon Başkanım, özür dileyerek bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tabii, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Soruları sorarken es geçtim yani biz geçen toplantıda da İnsan Hakları Derneği, Özgür Hukukçular Derneği, Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezinin hem burada gözlemci, dinleyici olmasını hem de söz almasını talep etmiştik ancak o zaman Bakan olmasından kaynaklı büyük ihtimalle çok kalabalıktık ve süre sorunu vardı. Şu an burada bilhassa hasta mahpuslar ve Adli Tıp Kurumunda hepimizin uzmanlığına güvendiğimiz, kamuoyunun bildiği Sayın Şebnem Korur Fincancı burada. Biz de kendisine söz hakkı verilmesi ve bu konuda bir bilgilendirme ya da kendisinin en azından var olan duruma ilişkin bir sunum yapması talebimizi DEM PARTİ adına da yineliyoruz.

BAŞKAN DERYA YANIK – İlerleyen vakitlerde değerlendireyim.

Buyurun Rıfat Bey.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Bu sunumu hazırlayan Sağlık Bakanlığının değerli bürokratlarına, değerli arkadaşlara da hepinizin huzurunda teşekkür ediyorum.

Adalet Bakanlığıyla ilgili sunum gerçekleştiğinde de benzer cümleleri kurmuştum, benzer şeyleri anlatmıştım. Aslında bu sunumlar, bilmiyorum, en azından bana çok iyi geliyor yani iyi hissediyorum kendimi. Hakikaten ya diyorum, bakın ne kadar güzel böyle, birinci kademe, ikinci kademe, üçüncü kademe ameliyata kadar bütün tedavi hizmetleri çok iyi yürüyormuş gibi bir hisse kapılıyorum; bu anlamda bana hissettirdikleri duygu açısından en azından çok teşekkür ediyorum değerli arkadaşlarıma.

Şimdi, ben, çok fazla vaktinizi almadan sadece birkaç konuya değinmek istiyorum değerli arkadaşlarım. Önce, şeyden ben de bahsetmek istiyorum. Tabii ki bu benden önce söz alıp tek tek soru sorarak görüş bildiren bütün arkadaşlarımdan hepsinin sorusuna bir defa iştirak ediyorum. Hepsinin sorusu, siz “Tekrar etmeyelim.” dediğiniz için tekrar etmemek üzere benim de sorumdur diye düşünüyorum. Bir de Şebnem Hanım’a eğer söz verme, hitap etme imkânı verilirse ben de kişisel olarak çok mutlu olacağımı ifade etmek istiyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, aslında, mesela, bu istatistiklerde de bir şey var gibi geliyor bana. Yani benim elde ettiğim istatistiklere göre Türkiye’de üç aşağı beş yukarı 350 bin civarında tutuklu ve hükümlü var, bunun aşağı yukarı 6 bini 65 yaş üstü gibi görünüyor. Biraz önce değerli arkadaşımızın, sayın milletvekilimizin ifade ettiği gibi, istatistiklerde 1.517 hasta tutsak bulunuyor yani bu oranla Türkiye’deki genel ortalamaya göre cezaevinde olmak aslında insanın hastalanmasını engelleyici bir şeymiş gibi görünüyor. Bu, Türkiye’nin genel oranıyla çok örtüşen bir şey değil; bu konuyu da bilmiyorum -değerli arkadaşım da sormuştu soru olarak- gerçekten, hasta tutsak sayısı hastanelerde hangi seviyededir, hangi sayıdadır, bu konuda bir şey var mıdır? Şimdi, ben, 2 tutsak...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hükümlü.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Hükümlü tabii.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – “Tutsak” denilince başka bir anlam çıkıyor.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Ben öyle diyorum ya, sen de “hükümlü” de, ne yapalım yani?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – İyi de bir yargılama yapılmış, hüküm giyilmiş, “tutsak” dersiniz başka bir anlam çıkar.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Tabii, tabii, tamam. Ben öyle ifade ediyorum, sen de başka bir şey de.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Terör dilini siz burada kullanmayın yani.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Yok, yok, terör diliyle alakası yok.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Tutsak ne demek?

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Yok, yok, öyle bir şey yok, neyse...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yani size yakışmaz, size yakışmaz.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Bana neyin yakışacağına müsaade et, ben karar vereyim, müsaade et.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yani bakın, özür dilerim de şimdi “tutsak” kelimesini kullanmak terör dili mi oluyor? Bu nasıl bir itham ya? Bu nasıl bir dil?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Tamamen terör dilidir bu ve sadece teröristler, PKK’lılar...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Arkadaşlar... Arkadaşlar...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ne dili arkadaşım ya? Ya, sanki yargılama yapılmamış da adam tutulmuş gibi yani...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Bir müsaade et, boş ver ya!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığının mahkûm ettiği kişi mahkûmdur.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Kavramlar üzerinden konuyu çarpıtmayalım lütfen.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yargılama yapılmış, hüküm giymiş, eğer biz buna “tutsak” diyeceksek konuşmalıyım.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – İtirazınızı sunabilirsiniz ama bunun terör dili olduğunu söyleyemezsiniz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Asıl meselenin özünü gölgeleyecek polemiklere...

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, değerli arkadaşlar...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Arkadaşlar...

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – İçeriği konuşalım. Polemiği başlatanlar belli, dili netleştirelim. Buradan soruyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Buradaki her vekil...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Kusura bakmayın, kendi yargımıza inanmayacaksak, güvenmeyeceksek, hele bunu CHP’li milletvekilli gelip burada “tutsak” olarak söyleyecekse, bundan HDP’li alınacaksa artık yapacak bir şey yok.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Buradan soruyorum: CHP’liler mahkûm edilmiş teröristlere “tutsak” mı diyorlar, “mahkûm” mu diyorlar? Biz bunu duymak istiyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz burada mahkemede değiliz.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Sizinle konuşmuyoruz, muhatabımız o!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bizi suçladınız.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Bırakın bu hamaseti.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ya, bırak, hamaset değil ya! Sen kendi yargını görmezden gelemezsin.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – CHP bu konudaki tavrını ifade etsin burada, kayıtlara da geçsin.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bu bir hukuk dilidir.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Biz sizinle konuşmuyoruz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hukukta nerede tutsaklık var? Hukuk dili diyor ya! Hukukta nerede tutsaklık var? Biz mi bilmiyoruz?

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, toplantıyı siz mi yönetiyorsunuz?

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, ben yönetiyorum.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Ama şuna müdahale edin, böyle bir tartışma olur mu? Bütün bir kurumu töhmet altına alan cümleler sarf ediliyor, olur mu böyle şey?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – CHP’nin genel tavrı budur. Grup Başkan Vekili çıksın, desin ki: “Biz bunu söyleyeceğiz.”

BAŞKAN DERYA YANIK – Arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Söz alır, farkını söylersiniz.

Bu tartışmayı lütfen sonlandırın, lütfen!

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar...

Bana ne yapacağımı da siz söylemeyin ya. Lütfen Tekin Bey... Farkındayım ne yaptığımı Allah Allah!

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Müsaade ederseniz açıklayayım ya. Burada ben Cumhuriyet Halk Partisinin bu konudaki kurumsal görüşünü birilerine açıklayacak durumda değilim ama kişisel görüşümü çok merak ettiğin için söyleyeceğim şimdi. Evet, ben kişisel görüşümü açıklayayım size.

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar, bir saniye... Bir dakika...

Rıfat Bey, bir saniye...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Peki, efendim, bekliyorum.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ya, siz bırakın bunu ya! Tutsakmış! Senin yargın var, mahkemen var, düzenleme var. Kusura bakmayın ya!

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey... Adem Bey... Adem Bey, bir dakika...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Kendi hukukumuzu tanımayacaksan niye oturuyorsun burada? Çıkardığın kanunu sen tanımiyorsan niye oturuyorsun burada?

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey... Adem Bey... Adem Bey, bir saniye...

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Yargının hâlini bilmiyor muyuz ya? Bu kadar şeyden bunu mu çıkardınız?

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, hepimiz söz istiyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) –Grup Başkan Vekilimize söz verebilir misiniz.

MURAT EMİR (Ankara) – Ayrıca söz istemiyorum, sırası gelince herkes konuşsun, sorular sorulsun.

BAŞKAN DERYA YANIK – Murat Bey, bir dakika lütfen... Tamam, herkes konuşacak. Bir müsaade edin ama lütfen...

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, biz bekliyoruz, herkes beklesin olur mu?

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam, herkes bekliyor zaten.

MURAT EMİR (Ankara) – Söyleyecek sözümüz olmadığından değil, toplantı nezaketine uyduğumuz için, kurallara uyduğumuz için bekliyoruz sıramızı.

BAŞKAN DERYA YANIK – Biz de konuşmak isteyen herkese söz vermeye çalışıyoruz, bunu toplantının en başında söyledim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sen öyle bir kelime kullanmazsın yani.

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey, lütfen ama lütfen... Yani lütfen, ya bak, deminden beri sürekli söylüyorum, yapmayın bunu.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Tamam Başkanım.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşması esnasında yaşanan tartışmaya ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar, sonuçta bu masanın etrafında birbirinden farklı siyasi görüşte olan Komisyon üyelerimiz var, birbirinden farklı siyasi görüşte olan farklı siyasi partilerin temsilcileri ya da farklı siyasi partilerde bulunan milletvekili arkadaşlarımız var. Tabiatıyla birbirimizden farklı düşündüğümüz için başka başka yerlerdeyiz, bu çok anlaşılır ve açık bir şey. Dolayısıyla bir terminolojiyi kullanan bir arkadaşımıza, bir başka arkadaşımızın -AK PARTİ'li veya değil- bir başka milletvekili arkadaşımızın itiraz etmesi son derece doğal ancak bunu lütfen toplantının düzeni içerisinde yapalım. Kuşkusuz kendi görüşlerimizi paylaşacağız. Bize en aykırı gelen görüşleri bile burada dikkatle ve saygıyla dinliyoruz. Ancak ben milletvekili arkadaşlarımızın tamamından şunu rica ediyorum: Karşılıklı bir tartışmaya dönüştürmenin kimseye bir faydası yok. Görüşlerini her arkadaşımız da çok açık bir biçimde ifade edebilir, söz alıp bu söz hakkını kullanmak kaydıyla. Kayıtlara geçmesi açısından da benim de söyleyeceğim -ben de evet, burada Başkan olarak bulunuyorum ama- itiraz edeceğim tonla cümle var, bunları zamanı geldiğinde, konuşmalar bittikten sonra bir değerlendirme olarak gayet tabii ki paylaşacağız. Bu başka bir şey. Ama burada arkadaşlarımızın yaptığı konuşmalara lütfen cevap hakkımızı ayrıca kullanalım. Zaten teknik kısmına Bakanlık yetkilisi arkadaşlarımız cevap verecekler. Dolayısıyla onu sizinle özellikle paylaşmak istiyorum, toplantının selameti açısından da bu önemli.

Buyurun.

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptığı sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Evet, Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Ben bir defa bu açıklamanızdan kişisel olarak çok yararlandım, gerçekten söylüyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben size itiraz ediyorum, itiraz hakkımı sonra kullanacağım.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Yok, yok, tabii.

BAŞKAN DERYA YANIK – O terminolojinin doğru olmadığı kanaatimi...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – İtiraz hakkınız sonuna kadar Sayın Başkanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Eyvallah.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – İtiraz hakkınız sonuna kadar ama ben çok yararlandım söylediğinizden. En azından hepimizin farklı farklı partilerde olduğumuzun, hayata aynı pencereden bakmadığımızın dolayısıyla bakmadığımız şeyi değerlendirirken de farklı terminolojiler kullanma şansımız, ihtimalimiz, hakkımız olduğunun bir kez daha altını çizdiniz. Tabii ki farklı bir şey düşünebilirsiniz Sayın Başkanım.

Şimdi, ben sadece 2 soru değerli arkadaşlarıma yöneltmek istiyorum. Biraz önce söylediğim, sorduğum “Gerçekten hükümlü ve tutuklu kaç arkadaş, kaç insan vardır cezaevinde?” sorusuna ilave olarak bir de -gelen mektuplardan çıkardığım sonuçlar bunlar, yoksa özel bilgiye falan tabi olan şeyler değil- özellikle tutuklu hastaların hastaneye sevk edilseler dahi tedavilerinin biraz önce değerli arkadaşlarımızın bizimle, hazırunla paylaştığı söz konusu protokollere çok uygun yapılmadığı yönünde şiddetle şikâyetler var, bir bunu öğrenmek istiyorum. Bu protokoller gerçekten tarafınızdan takip ediliyor, denetleniyor ve inceleniyor mu her sevk yapıldıktan sonra? Üçüncüsü: İl sağlık kurullarında oluşturulan raporların süreçlerinin uzadığı ve o rapordan yararlanmak isteyen hastaların, hükümlülerin gerçekten artık yararlanamayacak pozisyona gelmelerine yol açtığı yönünde de ciddi itirazlar var, problemler var.

Şimdi, ben bu sorduğum soruyla bağlantılı olarak onlarca örnek verebilirim ama vaktinizi almamak için sadece bir tane örnek vermek istiyorum. Profesör Doktor Cemil Taşcıoğlu Hastanesinde kanser tedavisi görürken 6 Şubatta İstanbul’da gözüaltına alınan, 9 Şubatta tutuklanarak Marmara Kapalı Cezaevine götürülen, sonra da İzmir Buca Yüksek Güvenlikli Cezaevine giden, yüzde 80 engelli, Wernicke-Korsakoff hastası ve prostat kanseri Mehmet Güner’in birçok kurumdan “Hastanede kalmaz.” raporu olduğu hâlde -bu biraz önce üçüncü soru olarak sizlere yöneltmeye çalıştığım, anlatmaya çalıştığım- il sağlık kurullarından benzer raporun gelmemesi sebebiyle 80 yaşındaki hasta...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – “Cezaevinde kalmaz.”

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – “Cezaevinde kalmaz.”

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – “Hastanede kalmaz.” dediniz.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Yok, yok, pardon, tabii. “Cezaevinde kalmaz.” raporuna rağmen, il sağlık kurulunda düzenlenmemiş olmasından ve bunun gecikmesinden dolayı maalesef sonuç alamıyor.

Şimdi, bu son verdiğim örneğe bağlı olarak değerli arkadaşlarımdan çok hiddetlenerek sordukları soruya, benim kişisel görüşümün ne olduğu konusuna açıklık getirmek istiyorum. Mesela, Mehmet Güner Beyefendi 78 yaşında, prostat kanseri, kanser tedavisi görürken bir hastanede gözüaltına alınmış ve şu anda yüksek güvenlikli bir cezaevinde, tedaviden çok uzakta bir yerde, tedaviye çok uzak ve erişemez bir noktada yaşıyor. Ben, bunun durumunu tutsak olarak değerlendiriyorum, öyle görüyorum; bu, benim kişisel görüşümdür çünkü Anayasa’mız her şeyi... İnsanların pozisyonları ne olursa olsun, ister hükümlü ister ceza almış isterse normal, dışardaki herhangi bir vatandaş ya da şu masanın etrafında

bulunan bizler gibi bir parça ayrıcalıklı insanlar olsalar bile, tedaviye ulaşma, sağlık hizmetlerine ulaşma konusunda herkesin eşit olduğunu ben kişisel olarak düşünüyorum, bu eşitliği bozan her şeye de itiraz ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- *Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, İzmir Milletvekili Rifat Turuntay Nalbantoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN DERYA YANIK – Şu terminoloji konusuna ben de -müsaade ederseniz- kısacık değinmek istiyorum. Ondan sonra sorulara devam edelim.

Şimdi, Rifat Bey yanılmıyorsam hukukçu.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Hayır, efendim, mali müşavirim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mali müşavir. Peki, o zaman...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Bir kere daha aynı soruyu sormuştunuz efendim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Eyvah! O zaman ben sizi zihnime, hukukçu olarak kodlamışım.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Beni sık sık hukukçu zannetmeniz hoşuma da gidiyor.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam, peki.

Hukukçu olarak kodlamışım, o yüzden soruyorum. O zaman şimdi daha mazursunuz, öyle söyleyelim. Hukuki bir kavram olarak baktığımızda, tutuklu...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, yargıladınız, cezalandırdınız, masumiyete karar verdiniz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, hayır, yok, hiç öyle bir şey yapmadım.

MURAT EMİR (Ankara) – Yani gayet iyi gidiyorsunuz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Müsaade edin de kanaatlerimi paylaşayım.

MURAT EMİR (Ankara) – Hep size müsaade ediyoruz, hiç bize sıra gelmedi, siz sürekli görüş ifade ediyorsunuz, sorular soruluyor karşı taraftan, görüş ifade ediliyor, biz bekliyoruz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Murat Bey...

MURAT EMİR (Ankara) – Siz yargılama yapıyorsunuz, soruyorsunuz, araştırıyorsunuz, mesleğini soruyorsunuz ama bize bir türlü sıra gelmiyor, bekliyoruz Sayın Başkan.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Murat Bey, sizin arkadaşlardan gelmiyor ya! Ya, baksana daha biz konuşmadık bile.

BAŞKAN DERYA YANIK – Murat Bey, ilk soruyu soran sizdiniz.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben sordum ama...

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, bir saniye, bir dakika ama, lütfen, bir dakika.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben sordum ama sunum bitecek zannettim, hemen geçmeden poliklinik sayısını sordum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ama bakın, bir dakika...

MURAT EMİR (Ankara) – Aşk olsun ya!

BAŞKAN DERYA YANIK – Toplantıyı ben yönetiyorum. İlk soruyu soran sizdiniz. Açılış konuşmasına...

MURAT EMİR (Ankara) – Aşk olsun Sayın Başkan! Yani bunu yapmayın ne olur!

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir müsaade edin... Açılış konuşmasında...

MURAT EMİR (Ankara) – Bu demagoji, bu demagoji.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, açılış konuşmasında...

MURAT EMİR (Ankara) – Niye sordum? Sayın Başkan...

BAŞKAN DERYA YANIK – Ya, bir müsaade edin ama yani lütfen...

MURAT EMİR (Ankara) – Ama edemem.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ne demek edemem? Sizden müsaade istemiyorum. Benim toplantımı bölmeyin.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben sizin toplantınızı bölmüyorum. “Toplantıyı İç Tüzük’e uygun olarak yönetin.” diyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Benim toplantımı bölmeyin.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Hepimizin toplantısı.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın, Komisyon toplantısı...

MURAT EMİR (Ankara) – İlk soruyu ben sordum ama nasıl sorduğumu herkes duydu burada.

BAŞKAN DERYA YANIK – Açılışta “Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan başlamak üzere, öncelikli olarak Komisyon üyesi arkadaşlarımızın sorularını, değerlendirmelerini alacağız, sonra, milletvekillerimizin, zaman kalırsa katılımcı olan, misafir olan milletvekillerimizin sorularını da alacağız.” dememe rağmen siz ilk kez, ilk isteyen...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Grup Başkan Vekilimiz Başkanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Önemli değil, burada milletvekili olarak duruyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Meclisin bir nezaketi var, Grup Başkan Vekillerine söz verilir

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, ama bir müsaade edin...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bu ilk uygulama da değil, son da değil.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mahmut Bey, öyle yaptık biz de zaten. Dolayısıyla kendisi talep ettiği için...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Mahmut Bey, senden sıra gelip verilmedi ki ya, zaten daha biz konuşmadık, hep siz konuşunuz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben, burada Başkanla muhatap oluyorum, siz oradan müdahale ediyorsunuz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ne yapalım yani.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir müsaade edin, lütfen bir müsaade edin.

Sayın Başkana, sayın milletvekiline sözü verdik ama yani toplantıyı yönetme içerisinde birtakım atıflarda bulunduğumuzda bile “Sadece siz konuşuyorsunuz.” dersiniz, bu gerçekten haksızlık ve nezaketsizlik; bunu lütfen bir tarafa kaydedelim.

MURAT EMİR (Ankara) – Cevabınızı alacaksınız Sayın Başkan.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bunun dışında, arkadaşlarımızın, her arkadaşımızın değerlendirmesini almaya da çalışıyoruz. Tabii ki bir milletvekili olarak da ve bu Komisyonun bir üyesi olarak da bir değerlendirmeye benim de kişisel itirazlarımı öne sürmeye hakkım vardır. Buna niye engel oluyorsunuz?

MURAT EMİR (Ankara) – Sıranız gelince.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hangi sıradan bahsediyorsunuz? Hangi sıradan bahsediyorsunuz?

MURAT EMİR (Ankara) – Konuşma sıranız gelince.

BAŞKAN DERYA YANIK – Kim belirliyor o sırayı? Murat Bey, bakın, hakikaten çok çirkin bir noktaya gidiyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Siz yönetiyorsunuz şu anda veya yönetmeye çalışıyorsunuz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Murat Bey, Başkan sıra mı bekleyecek?

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok çirkin bir noktaya gidiyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır, siz götürmeyin çirkin bir noktaya.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben, burada sizi incitmek istemiyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Siz her konuşmacıdan sonra görüşünüzü ifade edemezsiniz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hangi görüş, ne görüşü ifade ediyorum ben ya?

MURAT EMİR (Ankara) – Öyle bir hakkınız yok sizin, değerlendirme yapamazsınız.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Murat Bey, siz aynı şeyi yapıyorsunuz, lütfen, bakın, müdahale etmeyelim...

MURAT EMİR (Ankara) – Orayı yöneteceksiniz, onun için orada oturuyorsunuz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben yönetiyorum. Siz şu anda sabote ediyorsunuz bu toplantıyı.

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır efendim, ne münasebet! Ben konuşma sıramı bekliyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Şu anda bu toplantıyı sabote ediyorsunuz.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben konuşma sıramı bekliyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Siz bana nasıl yöneteceğimi öğretecek durumda da değilsiniz, burada sadece bir misafirsiniz.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama bakın, siz “Ben her istediğim anda görüşümü ifade ederim.” dersiniz, “Siz bu işi lütfen, Tüzük’e uygun olarak yönetin.” derim ben de.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Siz Mecliste çalışmıyorsunuz herhâlde!

BAŞKAN DERYA YANIK – Hangi tüzükten bahsediyorsunuz siz ya!

MURAT EMİR (Ankara) – İç Tüzük’ten bahsediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben gayet iyi biliyorum İç Tüzük’ü.

MURAT EMİR (Ankara) – Bilseniz böyle yapmazsınız!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Siz de bilseniz böyle yapmazsınız, Grup Başkan Vekilisiniz, İç Tüzük’ü siz öğrenin, kusura bakmayın Murat Bey.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hangi tüzüğü anlatıyorsunuz bana? Toplantı böyle mi...

MURAT EMİR (Ankara) – Böyle bir şey olamaz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Burada Başkan gayet nezaketli olarak yönetiyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Farkındayım, kimin ne kadar nezaketli olduğunun farkındayım.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sadece Rıfat Bey’le bizim atışmamızda devreye girdi. Başka bir yerde girmedi ki.

BAŞKAN DERYA YANIK – Lütfen...

Sizin değerlendirmenize hiç o anlamda ihtiyacımız yok ama gerçekten çok çirkin bir noktaya getiriyorsunuz. Bakın, çok güzel başlamış, gayet güzel giden... Bütün arkadaşlarımızın söz hakkını kullanmasını, üstelik hiçbir sınırlama koymadan kullanmasını sağlamaya çalışıyoruz. Siz sadece benim bir eleştiri yapacağımı fark ettiğiniz için buna itiraz ediyorsunuz, buna engel olmaya çalışıyorsunuz. Sizin engellenmeniz bunu, benim eleştiri yapma hakkımı ortadan kaldırmaz. Üstelik, Rıfat Bey bizim Komisyon üyemiz. Her Komisyon toplantısında son derece medeni bir biçimde bütün arkadaşlarımızla değerlendirmelerimizi yapıyoruz. Buna niye itiraz ediyorsunuz? Niye engellemeye çalışıyorsunuz? Hangi yetkiyle? Neye dayanarak? Bu toplantının yöneticisi de benim.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, bir saniye, lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Cevabınızı alacaksınız. Yarım saat konuşsanız bile cevabınızı alacaksınız.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben cevap almaktan hiç korkmam, cevap vermekten de korkmam ama bu toplantının nezaketini bozmamaya çalışıyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Başkanım, bu bir meydan okumaya dönmesin.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkanım, müsaade edin.

BAŞKAN DERYA YANIK – Lütfen, tamam, tamam artık.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Farklı bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, hayır, lütfen...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Bir genellikten bahsedeceğim, tartışma açmak adına değil.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, söz hakkı vermiyorum şu anda. Söz sırası gelen arkadaşlarımızla devam ediyoruz.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Böyle bir uygulama yok.

Bakın, bu Mecliste bir gelenek vardır, hangi siyasi partiye mensup olursa olsun Grup Başkan Vekillerinin komisyonlara katılma ve...

BAŞKAN DERYA YANIK – Murat Bey zaten o hakkını kullandı.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Müsaade edin, bir cümle söyleyeyim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Kendisine de bu hakkı zaten yeniden isterse kullanırız.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, cümlemleri bir tamamlayayım lütfen.

Bu bir gelenektir, birincisi bu, Grup Başkan Vekillerine hangi komisyon olursa olsun söz verilir.

İkincisi, bir başka gelenek vardır, komisyon başkanları komisyon toplantılarının sonucunda değerlendirme yapar, görüşünü açıklar, ifade eder; Murat Bey’in bahsettiği konu budur. Şöyle, toplantının insicamının bozulmaması adına geleneksel olarak komisyon başkanları toplantının sonunda toparlayıcı bir şey...

BAŞKAN DERYA YANIK – Toplantının insicamının nasıl bozulduğunu bütün arkadaşlarımız görüyorlar.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Vallahi, işte, gördük, arkadaşımız bir konuşma yaptı, masum bir şekilde, sonra da açıkladı.

BAŞKAN DERYA YANIK – Dolayısıyla, hiç çok uzatmaya gerek yok. Tekin Bey, anladım, Grup Başkan Vekiliniz adına bir şey söylemek istiyorsunuz.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Söylerim tabii, Grup Başkan Vekilimiz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Eyvallah, bu gayet anlaşılabilir bir şey, buna itirazımız yok ama müsaade edin, toplantıya devam edelim.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sadece bizim Grup Başkan Vekilimiz değil, AK PARTİ Grup Başkan Vekili gelse de o hakkıdır, MHP'den, DEM'den gelse de.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam ama ona zaten o hakkı ilk başta kullandırдық. Misafir vekil olarak bulunuyor ve ilk ona söz kullandırдық. Başka misafir vekillerimiz de var ve bekliyorlar şu anda dikkat ederseniz.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, sadece bir cümleyle otuz saniyede bir soru sordu o kadar, o da açıklayıcı bir soru olsun diye sordu.

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptığı sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN DERYA YANIK – Devam ediyoruz.

Evet, söz hakkını kullanmak isteyen başka arkadaşımız varsa kullandıralım. Kim var?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Komisyon üyeleri bitti mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN DERYA YANIK – Komisyon üyeleri...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Bitmediyse biz de söz alacağız da ben ısrarla onu bekliyorum, Komisyon üyelerinin bitmesini bekliyorum söz almak için.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizi, kıymetli milletvekillerimizi, Grup Başkan Vekilimizi, Bakanlık yetkililerimizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen hafta Adalet Bakanlığımızla ve Bakanımızla birlikte yaptığımız toplantının çok verimli ve bereketli geçtiğine hep birlikte şahit olduk. Aynı şekilde, bundan sonraki süreçlerde de bu tarz toplantıları, hele hele insan haklarını ilgilendiren, hakları, hak ihlallerini ilgilendiren tüm kurumlarla bu toplantıları yapma noktasındaki iradeyle, Komisyonumuzun kararıyla da böyle bir toplantı yapmış bulunuyoruz.

Tabii, buradaki amacımız siyasi düşüncelerimizi birbirimize kabul ettirmek değil. Buradaki amacımız “senin dediğin, benim dediğim” meselesine olayı taşımak değil; bunu zaten Genel Kurulda yapıyoruz. Buradaki amacımız, bağcıyı dövmek de değil; buradaki amacımız üzüm yemek. Kendi memleketimizle, kendi devletimizle, kendi yaptıklarımızla övüneceğimiz şeylerde, arkadaşlar, göğsünüzü gere gere övünün ya! Her şeyi kötülersek arkadaşlar ya! Yanlışların üzerine hep beraber gidelim ya! Her şeyi kötülersek, her şeyi yok sayarsak, her şeyi sanki ortada bir hukuk devleti yokmuş, ortada bir devlet yokmuş gibi... İşte, geçen hafta gördük, sunumda hep beraber izledik, hem cezaevi konusunda hem mahkûmlarla, hükümlülerle, tutuklularla ilgili Avrupa standartlarını, o beğendiğiniz,

yere göğe sığdırılamayan İsviçre'yle, İsveç'le alakalı sunumları hep birlikte gördük arkadaşlar. Ya, onlar Türkiye'nin eline su dökemez, Avrupa dediğiniz yerde, hele hele Avrupa'nın cezaevlerindeki insan haklarıyla alakalı kısımlarına gelirse onlar Türkiye'nin eline su dökemez. Bu noktada da Türkiye'nin nereden nereye geldiğini görelim.

Arkadaşlar, önceki dönem, yirmi yıl öncesi yok, yirmi iki yıl öncesi yok, otuz yıl öncesi yok, kırk yıl öncesi yok; gerçekten temelimize insanı alarak davrandığımız bir Türkiye var. Dolayısıyla, hak ihlalleri noktasında da tavizsiz bir yaklaşım ortaya koyan bir siyasetimiz var, bunu da görelim, buna da destekleyelim; eksik olan hususları koyalım yani bireysel anlamda üç beş kişi üzerinden gelip burada Türkiye'nin nereden nereye geldiğini mahkûm etmeyelim. Kusura bakmayın, buna da müsaade etmeyiz yani böyle bir şey...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz buraya övmeye gelmedik, tabii ki eksiklikleri söyleyeceğiz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Tamam, övmeye gelmedik. Bakın, geçen hafta burada bir sunum yapıldı; sunumda ne kadar tutuklu, hükümlü olduğu, ne kadar erkek hükümlü olduğu, ne kadar kadın, ne kadar çocuk hükümlü olduğu tek tek burada ifade edildi. 340 bin tutuklu ve hükümlü olduğu; yüzde 83 hükümlü, yani yüzde 84 hükümlü, yüzde 16 tutuklu. Yani Türkiye'nin nereden nereye geldiğini, yüzde 80 tutukluluktan yüzde 16 tutukluluğa geldiğini de konuşmamız lazım. İnsan hakları bakımından, özellikle AK PARTİ iktidarları döneminde tutuklu sayısının az olması insan hakları açısından baktığımız zaman geldiğimiz iyi noktayı göstermektedir. Önceki dönem yüzde 58'lerde olan oranı yüzde 16'ya getirmişiz. Niye? Gördüğümüzü tutukluyormuşuz. Yaşamadı mı Türkiye bunları? Yaşadı. Oradan buraya getirmişiz, yüzde 16 tutuklu var...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Geçmiş kullanmasak.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hayır, hayır, geçmiş kullanıyoruz yani bir kıyaslama yapacağız. Avrupa'yla kıyas yaparsak tutuklu-hükümlü kıyaslamasında Avrupa'dan çok iyi noktadayız, onu da söyleyeyim, net bir şekilde onu da ifade edeyim.

Suç tiplerine baktığımız zaman, özellikle yüzde 36 uyuşturucu, yüzde 25 hırsızlık, yüzde 6 dolandırıcılık ve yüzde 8 yağma suçlarını aldığımızda zaten yüzde 75, hatta yaralamayı falan kattığımız zaman yüzde 90'ı adi suçlardan oluşuyor yani yüzde 90'ı adi suçlardan oluşan bir cezaevleri hükümlü ve tutuklular üzerinden yüzde 7'lik terör suçundan mahkûm olmuş, hüküm giymiş, bu suçlardan da biz burayı mahkûm ediyoruz. Yani mahkûmları tüm değerlendirmemiz gerektiğini ben ifade ediyorum; adi suçlu, terör suçlusu fark etmez. Hükümlü ve tutuklu olarak yüzde 7 oranında terör suçlusu var arkadaşlar, yüzde 93'ü adi suçlu ama gelin burayı, terör suçlusundan olanlara mahkûm etmeyelim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Adem Bey, biz ayrımcılığı söylüyoruz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hayır ama burayı mahkûm etmeyelim. Yüzde 93 bizim başka hükümlü ve tutuklumuz da var, onları da ifade edelim.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Tüm sözlerimiz herkes için geçerli.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Eczane meselesi için ne diyacaksınız?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Oradan gidip, bireysel anlamda görüşüp gelip oradaki talepleri burada bireysel talep gibi de yapmayalım, bunun üzerinden de bir algı oluşturmayalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz politikamızı size göre mi... Bir ayrımcılık varsa tabii ki...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Siyasi düşüncemiz farklı tabii ki, inançlarımız farklı olabilir, hayat tarzımız farklı olabilir...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – İnançları farklı diye cezaevlerindeki o kişiler ölsün mü? Sizinle aynı düşünmüyorlar diye ölsün mü o insanlar?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hayır, asla.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sağlığa erişemesinler mi?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Asla.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – “Asla.” değil, bu dediğiniz buna çıkıyor.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Asla.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – “Getirip bunları buraya koymayın.” demek ne demek?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Arkadaşlar, ben buraya...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – “Benimle aynı görüşten değilse cezaevinde ne hâlleri varsa görsün, sağlığa erişemesin.” Bu, bu anlama geliyor ama.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Buraya mahkûm etmeyin arkadaşlar, bakın, benim söylemeye çalıştığım şey ayrı. Ben...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Az önce söylediğiniz şey bu anlama gelmiyor, bu dediğiniz şey “Benimle aynı siyasi görüşten değilse cezaevinde ne hâli varsa görsün.” demek bu!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hani siz sözü sonuna kadar dinliyordunuz? Hani sözü sonuna kadar dinliyordunuz?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sizin yaptığının aynısını yaptım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – İaşe meselesi, eczane meselesi bunların neresinde?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hani saygı gösterip sözü sonuna kadar dinliyordunuz? Ne oldu?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanımız da “Arada müdahale edebilirsiniz.” demişti, öyle müdahale ettik yani.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ya, ben kendi düşüncemi söylüyorum.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Manipüle ediyorsunuz ama.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ben kendi düşüncemi... Ben terör diyorum, sen “Bize söylüyorsun...” Ben sana “terör” demiyorum ki, sen niye üzerine alınıyorsun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – “Terör mahkûmunu burada andırıyor.” diyorsunuz. İaşe meselesi, eczane meselesi tüm cezaevlerini ilgilendiren meseleler.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Tamam, terör... İyi de sen niye üzerine alınıyorsun? Ben sadece yüzde 7 terör üzerinden konuştuğum zaman sen niye üzerine alıyorsun?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bize bakarak konuşuyorsunuz Adem Bey.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Nasıl size bakarak ya! Ben herkese bakıyorum ya! Vekilim, sana da bakıyorum, terörist misin? Tövbe, haşa ya!

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Hayır, biz sıraladık, tam da bu yüzden sıraladık.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ya, olur mu öyle bir şey? Ben nasıl bakayım bu arkadaşımıza, buradan bakabilir miyim yani? Göremiyorum yani.

Dolayısıyla arkadaşlar, burada sadede gelelim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Hayır, bizim sunumumuzun çerçevesini belirlemeye çalışmayın, buraya gelip bir şeylere şak şak yapmamızı da beklemeyin. Eksiklikleri söyleyeceğiz, iyileştirme isteyeceğiz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar... Nevroz Hanım, bir müsaade edin...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Hayır, şak şak zaten...

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey, bir dakika...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, milletvekillerinin konuşmaları esnasında edilen müdahaleler nedeniyle zaman kaybedildiğine ve müdahale edilmemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar, bakın, şu karşılıklık bizi çok yoruyor, zaman kaybettiriyor ve her arkadaşımız... Bakın, elbette ki, siz başka bir şey söylediniz, arkadaşımız başka bir şey söyleyebilir ve konunun içinde kalmak kaydıyla, çok rica ediyorum konuşmacıya müdahale etmeden çünkü siz müdahale ettiğinizde o tekrar bütünlüğü sağlamak için en başa dönüyor ve en baştan konuşmaya başladığında zaman kaybediyoruz. Çok rica ediyorum, herkes kanaatini anlatsın, sorusunu sorsun, değerlendirmesini yapsın ve toplantımızı sağlıklı, selamete yürütelim.

Lütfen birbirimizin konuşmasına müdahale etmeyelim.

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptığı sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey, toparlayın siz de lütfen, toparlayın.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başkanım, cezaevinde olan, yargılaması yapılmış, hükümlü, tutuklu olan her insan ister terör suçundan olsun ister adi suçlardan olsun Türkiye Cumhuriyeti devletine emanettir, bunun lamı cimi olmaz, o bu da olmaz, böyle bir ayırım da yapılamaz. Ben Tutuklu ve Hükümlü Alt Komisyonunda da İbrahim Başkanımızın olduğu Komisyonunda da üyeyim. Biz cezaevlerini geziyoruz, Sincan Cezaevi'ni de gezdik, Diyarbakır Cezaevi'ni de gezdik, Mardin Cezaevini de gezdik, bu hafta da Erzincan ve Erzurum Cezaevlerine gideceğiz ve koşullara giriyoruz, tüm partilerden arkadaşlarımızla beraber gidiyoruz, CHP'li de geliyor, diğer partideki arkadaşlar da geliyor, hep beraber gidiyoruz, oradaki fotoğrafı hep beraber görüyoruz. Yani bu fotoğrafı görünce ben her şeyden önce devletim adına seviniyorum. Niye seviniyorum? Çünkü bize gelen taleplerin, şikâyetlerin artık en temel insan hakları şikâyetlerinden çıkarak başka şikâyetler üzerinden gelmesi bizi sevindiriyor. O dursun mu? Orayı da giderelim ama ülkemizin geldiği noktayı da görmemiz açısından bunu, hakkı teslim etmemiz gerekiyor.

Bugün cezaevlerindeki birçok itiraz konfor itirazına, konfor şikâyetine dönmüş durumda; bunu da görmemiz lazım. Bir koğuşa gidiyoruz “Yemekler çok güzel.” diyor, başka bir koğuşa gidiyoruz “Yemekler iyi değil.” diyor, olabiliyor yani demek ki standart tutmamış olabilir, buna bir şey demiyorum ama yemeklerle ilgili, sağlıklı alakalı bir problem varsa biz tabii ki bunun üzerine gidiyoruz ve denetimlerin, bu incelemelerin de çok faydalı olduğunu özellikle cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin lehine de bir durum olduğunu görüyoruz, hem Bakanlığımız yetkililerini teyakkuzda tutması açısından hem de bunu bire bir bizim görmemizin oradaki o fotoğrafı gelip burada, Mecliste hem Komisyonla, Genel Kurulla paylaşmamız açısından çok faydalı olduğunu da görüyoruz ve cezaevleri ziyaretimizden de ben, istisnalar haricinde, genel anlamdaki bu iyiye doğru gelişmenin de nereden nereye geldiğimizin görülmesi açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.

Dolayısıyla, ben aslında söz almayı düşünmüyordum, Rıfat abiden yola çıkarak söz aldım. Burada, bu yaklaşımdan, somut bir iki kişi üzerinden genel bir uygulamanın, genel bir hizmetin mahkûm edilmesini doğru bulmadığım için bunu ifade ettim.

Tekrar teşekkür ediyorum, Bakanlık yetkililerine de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyoruz Adem Bey.

Sibel Hanım, arada Divana geçeceği için söz istedi, arkadaşlarımızın anlayışına sığınarak ona söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanın nezdinde Komisyonun tüm değerli üyelerini, diğer milletvekillerini, Sayın Bakan Yardımcımızı ve bürokratları ve dışarıdan gelen misafirlerimizi saygılarımla selamlıyorum.

Adem Bey meslektaşımız, insan hakları, mesleği gereği zaten ilk planda tutmamız gereken bir şey ama söylediği şeyler “Müsaade etmeyiz.” “Mahkûm etmeyin.” “Konfor şikâyeti.” “İnsan hakları konusunda, ihlallerde tavizsiz bir şekilde ilerliyoruz.” Siyasi söylem bunlar, Mecliste yapıyoruz. Ben bu Komisyonunuzu gerçekten çok önemsiyorum ve Divanda bugün görevli olmama rağmen bir başka arkadaşımın rica ettim çünkü burada o mektuplar hepimize geliyor, size binlercesi geliyor, milletvekili olarak gerçekten bizlere geliyor ve doğrudur, yanlıştır ama okuduğumuzda hepsi ciğerimizi yaralıyor. Dolayısıyla Mecliste bol bol atıyoruz, ona zamanımız bol ama burada görev yaparken bizlerin burada ettiğimiz yemine bağlı kalarak yani insan haklarını temel alan bir şekilde... Elbette ki hakkını vereceğiz ama burada eksiklikleri dile getirmek amacıyla bu Komisyon kuruldu yoksa hani başarılı şeyleri yapalım da gelip burada bunları konuşalım için değil. Dolayısıyla burada eksiklikleri dile getirmemiz ve onun üzerinden konuşma yapmamız o kadar kolay ki aksi doğru değil Adem Vekilim. Yani onu elbette yine Mecliste yapalım ama biz burada insan haklarını temel alan bir şekilde, elbette ki yapılanları da görerek, bilerek, yeri geldiğinde de söyleyerek ama burada hazır bürokratlarımızı bulmuşken karşılıklı, bize gelenleri ve mesleki olarak da -aslında birçok arkadaşım meslekten geliyor- alandaki eksiklikleri dile getirmek durumundayız. O yüzden, kimse lütfen burada birbirini ötekileştirmesin. Burada toplanan her milletvekilinin amacının temelinde insan hak ve özgürlüklerini sağlamak olduğunu düşünüyorum, onun dışındakileri Mecliste hep birlikte zaten tartışırız.

Şimdi, Sayın Bakan Yardımcım, ben de Komisyon üyesi değilim ama -az önce de söylediğiniz için çekim yapmayı bıraktım- sunumdan bir örnek alabilirsem çok memnun olurum. Verileriniz çok önemli ama bunun yanında -hani hepimiz de dedik, bende de o his var, eminim bu verileriniz tabii ki doğru veriler ama- biz alanda baktığımız zaman, gittiğimizde, ziyaret ettiğimizde bize gelenlerle örtüşmüyor diye görüyoruz.

Birçok şeyi az önce de konuştuk, size yöneltilen birçok sorunun muhatabı da aslında siz değilsiniz, farkındayız, kanunlardan, yönetmeliklerden gelen zorunluluk nedeniyle bazı yerlerde bir şeyleri açamıyorsunuz, bunun nedeninin o olduğunu biliyoruz ama burada amaç zaten bu eksiklikleri görmek ve belki de ileride yapılacak olan kanun tekliflerinde de bunları dile getirmek. Dolayısıyla ben de aynı hisse kapıldım yani “Her şey mükemmel, güçlü bir sağlık ordumuz var.” dediniz ama Türkiye’de maalesef bugün sağlıkta... Hani dışarıdaki vatandaşlarımız bile sağlığa, kaliteli sağlığa erişimde problem yaşarken cezaevlerindeki erişimi de alandan biri olarak öyle gösterildiği gibi ya da veriler doğru ama... İnsanla muhatapsınız, çok zor bir görev yaptığınızı da biz biliyoruz; ayrıca, sadece size de bağlı değil, Adalet Bakanlığıyla da birlikte bir çalışma içerisindeyiz, İçişleri Bakanlığıyla da çalışma içerisindeyiz. Dolayısıyla zor bir görevinizin olduğunun da bilincindeyim ama buna rağmen, verileri

açıklarken en azından, o illerde verdiğiniz, hani “Şu ilde şu var, şu ilde şu var.” diye oradaki hükümlü ve tutuklu sayılarıyla birlikte bunları verdiğiniz zaman bize daha güzel bir fikir verir. Yani yeterli mi, yeterli değil mi? Yoksa bu sefer toptan bir konuşma yapmak zorunda kalıyoruz, yapılanları değil de yapılmayanları ön plana çıkararak konuşma yapıyoruz. Bu verileri o yönüyle de bizim önümüze serebilirsiniz çok önemli olur diye düşünüyorum.

“Önleyici sağlık.” dediniz, çok önemli; bu hepimiz için de önemli. İşte, bunda koordinasyonu nasıl sağlıyorsunuz, çok merak ediyorum. Yani sizin -az önce Mahmut Vekilime dedi- şimdi girip de “İşte yatağı, işte oradaki banyo alma şeyi, sular kaç saat veriliyor, banyo yapma imkânı veriliyor mu verilmiyor mu? Herkes buna erişebiliyor mu? Sağlıklı suya erişim.” gibi konularda tek başınıza bir karar verme ve yapma imkânınız olmadığını düşünüyorum. Dolayısıyla bu koordinasyon konusu Türkiye’de temel sorunumuz. Siz bu koordinasyonu sağlayabiliyor musunuz? Elbette ki protokolleriniz var, onun dışında bir şey söylüyorum: Türkiye’de her şey kâğıt üzerinde çok güzel ama uygulamada güzel değil, yeterli değil, eksik. Bunun da önemli bir nedeninin kurum kuruluşlar arasındaki koordinasyon eksikliği olduğunu söylemek istiyorum. Bunu nasıl sağlıyorsunuz? Sağlarken ki verileri birbirinizle nasıl paylaşıyorsunuz ve ilerleme kaydediyor musunuz? Önemli olan bu. Bu konudaki eksikliği dile getirmek istiyorum.

Bir de hapishanedeyken hayatını kaybedenlerle ilgili herhangi bir çalışmanız var mı? Yani bunun nedeni nedir? Önlenebilir miydi, önlenemez miydi? Sağlık hizmetlerine erişemediği için mi ya da tahliye edilmediği için mi bu ölümler gerçekleşmiş? Bu konuda yeterince bir çalışmanız var mı? Yani bizim aslında tatmin olacağımız şekilde buradaki sorulardan anladığınız üzere bir çalışmanın olup olmadığını da çok merak ediyorum. Karşılıklı konuşmayı çok önemsiyorum ama lütfen bunları veriler üzerinden değil de bize ve size iletilen eksiklikler üzerinden yürütebilirsek “Ne kadar güzel bir hâldeyiz.” demeyip de bir kişinin bir saatlik hayatının bile veya özgürlüğünün ne kadar önemli olduğunu kabul ederek bu bakış açısıyla hareket eder ve daha çok bir araya gelebilirsek eminim bu sorunların çok büyük bir bölümünü de birlikte aşacağız.

Ben tekrar çok teşekkür ediyorum ve başarılı çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok teşekkür ediyoruz Sibel Hanım, sağ olun.

Kayıhan Bey, buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle, sunum yapan Bakanlık yetkililerimize, meslektaşlarımıza; teşekkür etmek isterim. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tekrara düşmemek için bazı sorularımı bir kenara bırakacağım, özellikle Sağlık Bakanlığı çerçevesinde yanıtlanmasını beklediğimiz soruları paylaşmak isterim.

İlk yanıtlanmasını beklediğim soru şu: Şimdi, bu, ikili protokolle birinci basamak aile hekimliği sistemi üzerinden yürütülüyor. Daha önce cezaevi hekimliği diye bir sistem vardı, ben de gençlik yıllarımda cezaevlerinde kısa süre hizmet sunmuş hekimlerden biriyim. Sağlık Bakanlığının aile hekimliği ile cezaevi hekimliği karşılaştırmasına ilişkin bir perspektifi var mı? Hangisi daha etkili, hangisi daha verimli ya da “Bu ikili protokol çerçevesinde nasıl bir sistem uygulayalım ki daha verimli olsun.” diye bir perspektifi, bir raporlaması var mı? Ben böyle bir raporlamayı görmediğim için soruyorum. Bu sorunun nedeni de şudur: Hem bu hizmet içerisinde bulunan, sizin sayılarını verdiğiniz bazı aile hekimliği yapan meslektaşlarımızla yaptığımız görüşmeler hem de her iki sistemi birden yaşamış, cezaevlerindeki görevliler açısından cezaevi hekimliği modelinin daha üstün yanları olduğuna

ilişkin bize gelen birtakım kavramlar var. Özellikle aile hekimliği sistemindeki değişkenlik hizmetin sürekliliği açısından hükümlüleri ve tutukluları olumsuz etkileme potansiyeline sahip. Bu bağlamda, buraya bir bakış açısını bizimle paylaşırırsanız çok memnun olurum.

İkincisi; üçlü protokol. Yine, Sağlık Bakanlığı görev alanına giren bölümüyle söylemek isterim. Üçlü protokolle ikinci basamak ya da üçüncü basamağa -az önce söylediğiniz cezaevleri dışındaki kurumlardan söz ediyorum- gitmek zorunda kalan hükümlüler ve tutuklular söz konusu olduğunda maalesef İstanbul Protokolü'ne aykırı bazı tutumların olduğuna ilişkin hem medyaya yansıyan hem bize cezaevlerinden gelen mektuplara yansıyan hem de bizim bizzat... Örneğin, benim Bakırköy Cezaevi ziyaretim sırasında bana anlatılan olgular var. Öğrenmek istediğim şey şu: Bir, İstanbul Protokolü'nün uygulanması konusunda Sağlık Bakanlığının bu hastalarla muhatap olacak olan bütün sağlık çalışanları için -yalnızca hekimler için değil- eğitim süreci nasıl gidiyor? Ne yapıyoruz? İkincisi, bu konuda bugüne kadar, örneğin geçen yıl kaç şikâyet oldu? Bakanlık ne yaptı? Sonuçları ne oldu? Bu konuda da bir belirsizlik var.

Ayrıca, sayılarla ilgili ciddi bir belirsizlik var. Biz şu anda kaç kişinin cezaevlerinde kronik hasta, kaç kişinin bu kronik hastalıklar içerisinde hangi hastalıklara sahip olduğunu bilmiyoruz. Dolayısıyla "Sık görülen hastalıklar cezaevlerinde nedir? Kronik hastalıkların dağılımı nedir?" gibi sorulara yanıt bekliyoruz. Ben bu konuda soru önergesi de vermiş bir milletvekiliyim ama maalesef çok uzun zaman geçtiği hâlde bunlara yanıt alamadık. Bir örnek vereyim size: Biliyorsunuz, Türkiye'de hekime başvuru sayısı geçen yıl Sağlık Bakanımız tarafından açıklandı, 10'un üstüne geçti. Şimdi, az önce değerli milletvekilimiz 340 bin hükümlü ve tutukludan söz etti. Acaba bu 340 bin hükümlü ve tutuklu 2023 yılında kaç kez hekime başvurdu, hangi basamaklara başvurdu, hangi tanıları aldı? Bunları bilirsek eğer eşitsizlikler ve müdahale edilmesi gereken alanlara daha kolay müdahale edebiliriz diye düşünüyorum.

Bir başka önemli soru, birkaç kişi söyledi ama ben de özellikle vurgulama ihtiyacı duyuyorum: Sağlık hizmetine erişememek nedeniyle hayatını kaybeden ya da sağ kalım süresi azalan hükümlü ve tutuklularla ilgili nasıl veriler var elimizde, bu konuda Sağlık Bakanlığı ne yapıyor, nasıl bir eylem planı var? Bunları da öğrenmek isterim.

Bir başka önemli sorun şu: Değerli meslektaşım söyledi, kalabalık ortamlarda yaşamının getirdiği ek riskler var. Örneğin 2023 yılında kaç hükümlü ve tutukluya bulaşıcı hastalık tanısı konmuştur? Bunlar hangi hastalıklardır? Bunların görülme sıklığının azaltılması için neler yapılıyor? Yine bunu da öğrenmek isterim.

Çok önemli bir konu, sunumda değinildi, eğer madde bağımlılığı olan bir hükümlü ya da tutuklu varsa kendisinin talebi üzerine kendisine hizmet sunulabildiğinden söz edildi, aynen sigara bırakmada olduğu gibi. Peki, kendisinin talebi yoksa? Çok önemli iki tane alan var; bir -Sayın Başkan, zannediyorum, size de gelen başvurular içerisinde var, bize de Sağlık Komisyonuna geldiği için söyleyeyim- şimdi, düşünün, benim elimdeki resmi rakamlara göre -İçişleri Bakanlığının rakamları- 2022 yılında 300 binden fazla uyuşturucu şüphelisi güvenlik güçlerimiz tarafından şüpheli olarak yakalanmış durumda. Bunların önemli bir bölümü, daha tutukluluk aşamasında cezaevlerine gönderilirken hiçbir rehabilitasyon sürecinden geçmeden doğrudan cezaevlerine gitmek zorunda bırakılıyorlar. Oysa tıpta, -buradaki meslektaşlarım çok iyi anlayacaklardır- kullanılan maddeye bağlı olarak bir kesilme bulgusu olması hâlinde hem o kişinin hem çevresindekilerin sağlığını olumsuz etkileme potansiyeli var hem de iyileşmenin geciktirilmesi ya da mümkün olmaması potansiyeli var. Bu bağlamda, Sağlık Bakanlığı ile Adalet Bakanlığının, bu gerekçeyle yakalanan, şüpheli durumda olanların doğrudan cezaevlerine gönderilmeden önce bir rehabilitasyon programına alınması için bir girişim var mı? Şu anda bu girişimlerin yetersiz olduğunu maalesef hepimiz biliyoruz.

Bir başka çok önemli soru: Yine bize gelen bazı başvurularda ya da bazı cezaevlerinde -sizler daha ayrıntılı biliyor olabilirsiniz- bir yatağın birden fazla tutuklu ya da hükümlüyle paylaşılacak zorunda olduğuna ilişkin bulgular var. Sağlık Bakanlığı mesela böyle bir saptama yapabiliyor mu? Kişilerin yalnızca poliklinik odalarına gelmeleriyle değil, sağlığın sosyal belirleyicileri açısından cezaevi koşullarında sağlıklarının nasıl etkilendiğine ilişkin bir çerçeve çizme olanağı var mı, böyle bir raporlama var mı? Açıkçası bunu da görmek isterim.

Bir başka önemli sorun: Yine bize gelen başvurularda, açlık grevi süreçlerinde, uluslararası açlık grevi protokollerine uyulmadığına ilişkin şikâyetler var. Bu ne durumdadır? Kaç kişi açlık grevindedir? Örneğin geçen yıl hangi protokoller uygulanmıştır? Sonuçlar ne olmuştur? Burada da bir bilgiye ihtiyaç var.

Zamanı etkin kullanmak için Sayın Başkan, uzatmadan, son bir soruyla bitireceğim.

Bakın, “uzaktan sağlık hizmeti” kavramını çok iyi tartışmamız gerekir. Dünyada da kullanılmaya başlanan bir yaklaşımdır ancak muayene amacıyla değil. Eğer biz uzaktan sağlık sistemini dijital sistemlerin geliştirilmesiyle hasta ile hekim arasındaki yabancılaşmanın bir aracı biçimine dönüştürecek olursak bu çok güçlü bir paradigma değişikliğine yol açar, tıbbın bütün öğelerinin baştan tartışılmasını gerektirir. Dolayısıyla buradaki bir pilot uygulamanızı çok değerli buluyorum ama bunun muayene amaçlı değil, tedavinin sürekliliği amacıyla kullanılacak biçimde ve tabii ki hem hekimin hem de hükümlü ya da tutuklunun kendi kişisel haklarını koruyacak biçimde sürdürüleceği bir zeminde tartışılması gerektiğini söylemek isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK - Biz teşekkür ediyoruz Kayıhan Bey.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Şimdi, Başkanım, misafirler konuşup da Komisyon üyeleri sonuna kadar beklerse bu işin içinden çıkamayız. Bence önce Komisyon üyeleri Mahmut Tanal Bey gibi sunumunu yapsın, gitsin, ondan sonra bu konuda konuşmak isteyen arkadaşlar...

BAŞKAN DERYA YANIK – Normal şartlarda öyle yapıyoruz ama Komisyon üyelerimizden... Çok özür, sizi görmedim, bu tarafa hiç bakmamışız.

O zaman Sayın Vekilimizi dinleyelim, söz verdik, ondan sonra sizinle ve diğer Komisyon üyelerimizle devam edelim.

Buyurun lütfen.

AYLİN YAMAN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben konuya ağırlıklı olarak bu hizmeti sunan, tutuklu ve hükümlülere sağlık hizmetini sunan sağlık personeli perspektifinden bakarak girmek istiyorum.

Türkiye’de maalesef sağlık hizmetini sunan sağlık personelleri, hekimler başta olmak üzere, Sağlık Bakanlığına bağlı ikinci ve üçüncü basamak ve üniversite hastanelerindeki üçüncü basamakta özlük hakları kargaşası yaşanıyor şu anda. Aynı düzeydeki aynı işi yapan yerlerde Sağlık Bakanlığı hastanelerinin içinde dahi farklı özlük haklarıyla çalışma mevcut şu anda.

Bugünkü konumuza gelecek olursak tutuklu ve hükümlülere hizmet sunumu hem Adalet Bakanlığı kadrolarında hem de Sağlık Bakanlığı kadrolarında veriliyor ve burada da çok ciddi bir kaos var. Birçok aynı işi yapan sağlık çalışanının özlük hakları açısından kayıp yaşanıyor Adalet Bakanlığına bağlı olanlarda. Bu konuda bir çalışmanız var mıdır acaba? Burada bir düzenleme planlanıyor mu? İlk sorum bu olacak size.

Aynı şekilde, diş hekimliğine çok fazla girilmedi, bir vekil arkadaşım sordu. Diş hekimliği konusunda şöyle bir sıkıntımız var: Diş hekimliğinde muayenenin bir uzantısı olarak radyolojik görüntüleme biliyorsunuz, özellikle de panoramik röntgen konusunda birçok merkeze radyolojik cihaz konmuş olmasına rağmen yeterli radyasyon güvenliği ortamı hazırlanmamış olduğu ve bu konuyla ilgili donanımlı teknisyen bulundurulmadığı konusunda çok sayıda bize gelen saptama var. Bu konunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Oradaki röntgenin çekilmeye devam edilmesi gerektiği konusunda birçok diş hekiminin üzerine bir baskı oluşturulduğu, ciddi baskılar olduğu ve hem hasta hem de çalışan güvenliği açısından çok büyük risk ve tehdit olduğu konusunu vurgulamak istiyorum.

Bağımlılıkla mücadeleye ben de girmek istiyorum çünkü dünyada aslında tutuklu ve hükümlüler içinde bağımlıların tutuklu ve hükümlü olduğu durumlar en kolay rehabilite edilen durumlardır. Bu konuda Türk Psikiyatri Derneğinin yaptığı bir çalışma da var. Aslında biz bunu iyi organize edebilirsek çünkü bağımlılık tedavisinde en büyük sıkıntı tedaviden kopma, kaçma ve rehabilitasyona uyum sağlayamamadır biliyorsunuz. Oysaki tutukluluk ve hükümlülük hâlinde bu uyum mecburen sağlanacağı için, aslında bu ortamlar da en iyi bağımlılık tedavisinin yapılacağı ortamlardır, dolayısıyla doğru bir sistemde bu kurgulanabilir. Fakat ben Sağlık Bakanlığının geçtiğimiz yılkı bütçesine baktığımda, bağımlılıkla mücadele konusunda sınıfta kaldığını görüyorum. Nedeni de şu: Bütçe kaleminde sadece hedeflenenin altında kalan tek kalem bağımlılıkla mücadele kalemi. 1,7 milyar liralık bir bütçe belirlenmesine rağmen sadece dörtte 1'i kadar bir harcama yapılmış. Oysa hepimiz biliyoruz, şu anda ülkedeki bağımlılıkla mücadele yani bağımlılık konusunun ne kadar sıkıntılı olduğunu hepimiz biliyoruz. Yani Sağlık Bakanlığının tabii ki sadece tutuklu ve hükümlüler arasında değil, diğer rehabilitasyon, bağımlılık rehabilitasyon içinde de çok ciddi sıkıntı var. Ama bunun altını bir kez daha çizmek istiyorum: Tutuklu ve hükümlülerde rehabilitasyon bağımlılıkla çok daha kolay; kaçamayacağı yani rehabilitasyona mutlak uyum sağlayabileceği bir ortamda biz bunu yapamıyoruz maalesef. Bu konuya da girmek istedim.

Teletıp konusuna yani uzaktan erişimli muayene içine ben de vurgu yapmak istiyorum. Bu konu zaten hâlâ tartışmalı. Bazı desteklediğimiz, mutlaka çağın gerekliliklerine uygun ve artan hasta yüküyle bilimsel standartlardan kopmadan yapılan uzaktan muayene sistemlerine evet. Fakat tutuklu ve hükümlülerle bu işe girdiğiniz zaman daha kolay gelebilsin bu ve yapılmaması gereken yani dünya standartlarının da dışında bir teletıp yani uzaktan muayene içine kayabilir çok rahatlıkla. Dolayısıyla buradaki standardın çok daha net çizilmiş olması gerekiyor. Tüm sağlık hizmetlerinde netleşmesi lazım ama tutuklu ve hükümlülerde bir kolaycılığa gidilebilir; burada da çok ciddi, istemediğimiz sonuçlarla karşı karşıya kalabiliriz, bunun da altını çizmek istiyorum.

Son bir şey daha söyleyeceğim: Aile hekimliği sisteminde, biliyorsunuz, şu anda çalışma, geri ödeme sistemleri ve aile hekimlerinin çalışma disiplini -bir yerde "performansa dayalı" diyeyim- Aile Hekimliği Yönetmeliği ve cari denek üzerinden yürüyor. Acaba tutuklu ve hükümlülere hizmet veren aile hekimlerinin ödeme sistemleri nasıl? Bu konu çok önemli. Dışarıdaki gibi normal aile sağlığı merkezlerindeki aile hekimlerinin cari denegi ve Aile Hekimliği Yönetmeliği üzerinden giden geri ödeme sistemi; tutuklu ve hükümlülere hizmet veren aile hekimlerinde nasıl bir yöntem var?

Bunu şunun için soruyorum: Bu zaten asla kabul edilemez bir yöntem, birinci basamakta uygulanan, şu anda Sağlık Bakanlığının uyguladığı yöntem asla kabul edilemeyen bir yöntem çünkü hepiniz farkındasınızdır, hem nüfus çok fazla düşüyor, 3.500'lere varan bir nüfus var hem de deta performansa dayalı, bir cari denegi bütün mali kalemlerin sığdırılma zorunluluğu istenen düzeyde hekimlik yapılmasının önünde çok ciddi bir engel. Ben tutuklu ve hükümlülere aile hekimliği sisteminin nasıl verildiğini özellikle merak ediyorum.

Biz orada da -biliyorsunuz- koruyucu hekimlikteki bütün kadroların kamu kadrolarında olmasını talep ederken ve hâlâ orada kamu kadrolarına geçirilmemiş olmasına rağmen... Ki Sağlık Bakanının bu konuda bir sözü var, tüm grup elemanlarının, tüm aile hekimliği, aile sağlığı merkezlerindeki tüm elemanların kamu kadrolarına geçirileceğine dair bir sözü var ama tutuklu ve hükümlülere verilen hizmette durum nedir, onu da merak ediyorum.

Şöyle bitirmek istiyorum: Sevk sistemi tutuklu ve hükümlülere verilirken gayet güzel çalıştırılıyor şu anda. Aynı sevk sisteminin tüm sağlık hizmetlerine sirayet etmesi çok önemli çünkü şu anda çok ciddi bir hasta yükü var biliyorsunuz; o konuya girmek istemiyorum ama demek ki orada işletilen mantık bir sevk mantığı. Yani orada bir hasta talep edebiliyor mu? “İkinci ve üçüncü basamağa beni götürün. Beni bir KBB’ciye ya da bir işte kadın doğumcuya gitmek istiyorum.” diye talep edemiyor. Sizin önce orada bir sevk mekanizmanız var. Aynı sevk mekanizmasının tüm sağlık hizmetine de sirayet etmesi dileğiyle diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Evet, buradan devam ediyorum.

Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Sayın Başkanım, Kıymetli Bakan Yardımcım ve kendisine eşlik eden bürokrat arkadaşlar, değerli milletvekillerimiz; ben de toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkanım, tabii, bizler İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeleriyiz. Dolayısıyla biz, devredilemeyen, ciddi, vazgeçilemeyen, insan hak ve hürriyetiyle asla bağdaşmayan fiilleri, eylemleri, tutumları inceliyoruz, bunları takip ediyoruz. O yüzden de önümüze gelen meseleleri... Elbette ki bütün meseleler önümüze gelir, her şey istenir ama bu ciddiyette de olması lazım.

Bunu şunun için söylüyorum: Tabii, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu kendi şeyini de üretmiş yıllar içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde. İncelediğimizde esasen bir zihniyet devriminin de olduğunu görüyoruz. Nasıl? Şu olmuş: Zaman zaman Parlamento, hükümetler insan haklarını daha da ileriye taşımak adına mevzuatı değiştiriyorlar, yasaları değiştiriyorlar ancak bürokrasi, uygulayıcılar belki de bir klasik tutumla bunun gerisinde kalıyorlar. Dolayısıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu da sürekli şuna vurgu yapmış geçmişte: İnsan haklarını öncele, tutumlarını değiştir ve mevzuatı uygula üzerine aslında bir emek sarf etmiş.

Şimdi, geçen toplantıda Adalet Bakanımız geldiği zaman da bu şekilde bir kitapçık bize gösterildi. Ben onu da inceledim, bunu da inceledim. Yani Bakan Yardımcısı şu anda oturuyor, geçen toplantıda Bakanımız oturuyordu. Esasen toplamda, totalde baktığımız zaman şundan bir şikâyet yok: Yani yasaları uygulamıyorsunuz, mevzuatı uygulamıyorsunuz şikâyeti yok, böyle bir şey yok, iştirak yok.

İnsan hakları... Burada karma komisyonda da oldu, hatta mevzuattan kaynaklanan şeyler gerekçe gösterilince özellikle Kamu Denetçiliğinin aldığı kararların mevzuat engeline rağmen de uygulayıcılar tarafından uygulandığına da şahitlik ettik.

Şunu söylüyorum: Konuştuğumuz birçok konu... Mesela, geçen toplantıda böyle bir şey de getirildi Bakanımız geldiği zaman. İnceledim, 20 hükümlünün şeyi tutulmuş, getirilmiş. 18’ine zaten Adli Tıp Kurumu talebin doğru olmadığı şeklinde rapor vermiş. Hukukçuyuz, insan hakları savunucusuyuz. Adli Tıp Kurumunun verdiği rapora göre yani cezaevi idaresinin ya da Adalet Bakanlığının ne yapmasını bekleyebiliriz? Eğer talep şuyrsa -ki ben o olduğuna inanıyorum, arkadaşlarla da konuştum- mevzuat yetersiz, yasalar yetersiz, bunları geliştirelim, ilerletelim, eyvallah. Fakat burada muhalefetten

arkadaşlar da var, çok açık olarak da şunun adını koyalım. Zaman zaman konuşuyoruz, belki Adem Bey'in de dediği şey o. Biz şu anda cezaevlerine gidiyoruz, inceliyoruz, bize de mektuplar geliyor, bakıyoruz, hakikaten geçmiş ile bugün arasında inanılmaz bir değişim var, beklentiler çok şey olmuş ama temelde biz insan hakları savunucusuyuz. İnsan hak ve hürriyetine uyuşmayan, vazgeçilemez, devredilemez haklar... Gerçi bunlar kendi kendine geliştiriliyor fakat mevzuatla ilgili ben itirazların olduğunu görüyorum. Mevzuatı düzenlemek de başta yasalar olmak üzere bizim, Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi, bunları geliştirebiliriz. Bu noktada bir haksızlığın da önüne geçmemiz lazım.

Ha, şunu söylüyor, diyor ki: "Yani iyi bir şey varsa teşekkür..." Evet, teşekkür edelim, teşekkür de ediyoruz. Hakikaten hem Adalet Bakanımızın hem de şu anda Sağlık Bakanlığı yetkilileri burada, gördüğümüz zaman... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak gerçekten iyi bir noktada olduğumuzu görüyorum. Daha ileriye taşınabilir mi? Daha ileriye taşınabilir. Daha güzel olabilir mi? Daha güzel olabilir ama yapılan işleri de gerçekten göz ardı etmeyelim.

Yeniden bir tartışmaya mahal vermeyeyim ama Sayın Başkanım, şunu söyleyeyim bir hukukçu olarak: Tabii, şeyimiz şu... Terminoloji hukukla ilgili kullanılırsa ve "tutsak" kelimesi kullanılırsa, terimi kullanılırsa ve adli süreçlerle ilgili yani yargılamalar, hükümlü, tutukluyla ilgili de konuşuyorsak elbetteki tutsaktan meramın ne olduğunu anlamak isteriz. Sayın Vekilimiz "Ben böyle anlıyorum." dedi.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Açıkladı zaten.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Eyvallah. "Ben öyle anlıyorum." dedi. Bir itirazımız da yok.

Ben, bu vesileyle, daha ileriye taşınabilir ama insan haklarının temel felsefesi açısından şu ana kadar gördüğüm şey anlamında söyleyeyim, durum daha da ileriye taşınabilir ama genel olarak endişe verici bir durum yok diye düşünüyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum.

Sait Bey, buyurun.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de muhterem hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, biz İnsan Hakları Komisyonu üyesiyiz. Bir yıla yakındır Türkiye'deki farklı cezaevlerini incelemeye gittik. Gittiğimiz Sincan Cezaevi, Diyarbakır, Mardin ve Midyat Cezaevlerinde koşullara girdik, hemen hemen bütün koşullara girdik. Çok farklı suçlardan müteşekkil insanlarla bire bir görüştük, dertlerini dinledik, sorunlarını dinledik.

Cezaevlerindekiilerin genelde yeme içme, sıcak su, soğuk su, kitap, gazete, sebze, meyve, tatlı, televizyon, radyo gibi şikâyetleri yok, herkes memnun. İstisnalar hariç, bazı fertler üzerinden belki farklı kısıtlamalar var ama genelde herkes memnun.

İki noktada ben şahsen sıkıntıya şahit oldum. Bir, arkadaşlar da bahsetti, doktorlarla alakalı, özellikle diş doktoruyla ilgili çok uzun süre veriliyor ve bundan muzdarip oluyor. İkinci konu da 20 kişilik yerde bazen 40 kişi yatabiliyor, bu da çok sıkıntılı yani gerçekten insana yakıştırılmayacak bir durum. O da yani Türkiye'de cezaevlerinde 346 bin hükümlü ve tutuklunun olmasından kaynaklı.

Ben de Adem Bey'in ifade ettiği gibi bu muvazeneye... Yani Avrupa cezaevlerini, ben şahsen İsviçre, Finlandiya, Norveç, Almanya, Belçika cezaevlerini gezdim yani Türkiye'nin cezaevlerinde orayla kıyaslanamayacak kadar üst düzeyde bir hizmet verilmektedir.

Bir şeyi daha eklemek istiyorum müsaadenizle. Ben ilahiyatçıyım, medeni hukuklarda -yani “yerel” diyoruz “Arabi” diyoruz Arapçada- yani burada insanların oluşturduğu hukuklarda maalesef suç odaklıdır hukuk. Önce suç işleniyor, ondan sonra suçtan yola çıkılarak adalet elde etmeye çalışılıyor ve burada ceza ve suç arasında bir denklik muvazene edilemiyor. Oysaki semavi dinlerde önce bize gelen peygamberler ve kitaplar insanda bir vicdan inşa ediyor. Önce insanda vicdan olacak, o vicdan insanı adalete, adalet de insanı mutluluğa götürecektir. Bir İnsan Hakları Komisyonu üyesi olarak hemen hemen her toplantıda söylüyorum: Bu bizim görevimizdir yani hiçbir ideoloji, mezhep, din, ırk, fark gözetmeksizin herkesin hakkını savunmak zorundayız, her suçlunun hakkını savunmak zorundayız. Bakanımızın bulunduğu toplantıda da söyledim yine yani Hristiyan, Yahudi ve Müslüman, mevcut üç semavi dine göre katilin yaşama hakkı yoktur. Katil katilse cezası infaz edilmelidir. Ama biz bugünkü hukukumuzda bunun uygulama alanını bulamıyoruz yani idamı kaldırdık. O zaman biz katili cezaevine atıyorsak onun ne kadar insani hakkı varsa -bir beşer, bir insan olarak- onları da temin etmek zorundayız.

Bu vesileyle ben hepinize tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Sait Bey, çok teşekkürler.

Murat Bey sizden önce, Komisyon üyesi arkadaşlarımız bitti dolayısıyla oradan başlayacağım Emin Bey, ondan sonra size söz vereceğim.

Buyurun Murat Bey.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, çok Değerli Bakan Yardımcımıza ve eşlik eden bürokrat arkadaşlara da teşekkür ederiz bu önemli sunumları için.

Tabii, çok zor bir konuyu konuşuyoruz, önemli bir konuyu konuşuyoruz, hepimizin üzerinde durduğu, dikkat ettiği ve zaman zaman da gündeme taşıdığımız, zaman zaman da çok olumsuz örneklerle karşılaştığımız bir konudan bahsediyoruz. Sağlık hizmet sunumu zaten zor bir alandır, gerçekten güçlükler içerir. Türkiye’de de sağlık hizmet sunumunda aksamalar yoğun bir şekilde yaşanıyor ancak bu sağlık hizmetini cezaevlerinde vermeye kalktığınız zaman bunun doğası gereği çok daha zorluk içerdiği, çok daha güçlükler taşıdığı ve özellikle cezaevi koşullarının hem koruyucu sağlık hizmetleri bakımından hem tedavi edici hizmetler bakımından, doğasından getirdiği kimi zorluklar taşıması dolayısıyla da işimizin güçlüğü ortada. Dolayısıyla burada bizim ortak bir akılla, bu Komisyonu, bu toplantıyı, bu sunumu bir fırsat bilip buradan olumlu bir sonuç... Sayın Vekilimizin söylediği gibi, özellikle yasama biz olduğumuza göre, yasamada sizlerin ihtiyaçlarınızı burada bulup yasama açısından en azından bizim burada gerekli katkıyı vermemiz önemli. Tabii, ayrıca bizim aynı zamanda bir denetim görevimiz de var, burada kimi soruları da soracağız. Aslında soruldu, ben de arada otuz saniyelik bir söz aldım, onun da sebebi şuydu: Ben sunumların devam edeceğini düşündüm, sıcağı sıcağına sormak istedim.

Tabii, ben de tıp mesleğinden geliyorum dolayısıyla da önce teşhis, önce tabloyu göreceksiniz. Bizim bütün milletvekili arkadaşlarımızın da benim şahsen de sorduğumuz çok soru var, uzun yıllardır da soruyoruz ve çoğuna da cevap alamıyoruz. Özellikle sağlık hizmetindeki aksamaları ortaya koymamız için buradaki rakamları açık bir şekilde bilmemiz gerekiyor. Tabii, kimi rakamların değişebileceğini, kimi rakamların hangi kritere göre sorulduğunun veya açıklanacağını da değişebileceğini elbette öngörüyoruz ama yine de özellikle tutuklu ve hükümler bakımından birinci basamak, ikinci basamak, üçüncü basamak günlük poliklinik sayıları; yatıyorlarsa yatış sayıları, yatış ortalamaları, tedavi sıklıkları; aynı şekilde, ameliyat ediliyorlarsa, opere ediliyorlarsa bunların istatistiklerinin -Kayıhan Bey’in de özellikle vurguladığı gibi- çok açık bir biçimde verilmesi lazım.

Tabii, çok soru soruldu bu tabloyla ilgili ama burada benim önemsedğim bir nokta var, o da şu: “Kronik hastalık” diye soruyoruz, gerçekten de kronik hastalığın kriterleri belli ama cezaevleri kendine özgü koşulları olan yerler dolayısıyla da aslında hastaneye yatıramadığınız, tıbben yatırmadığınız -yani “hospitalize” edemediğiniz diyelim İngilizcesiyle değil mi- ama cezaevi koğuşunda kalamayacak, kronik, sürekli ağır -ne dersiniz deyin- bir hasta grubu var ve bizim asıl sorunumuz da bu hasta grupları. Bunlar belki hak ettikleri sağlık hizmetine ulaşamıyorlar, belki geç ulaşıyorlar, belki olması gereken nitelikte ulaşamıyor koşullar gereği, belki görevini yapmayan görevliler var, belki denetim yetersiz, belki şikâyet koşulları yetersiz ama bunların her birini bir seçenek olarak düşünüp “Acaba burada biz daha ne yapmalıyız?” diye düşünmemiz lazım. Dolayısıyla varsa elinizde bilgi bizi aydınlatın yani kronik hastalıkları kastetmiyorum ama gerçekten ağır hastalığı olan, gerçekten cezaevi koşullarında, koğuş koşullarında tıbbi bakımını sürdüremeyecek, kendi başına yaşamını sürdürme olanağı olmayan kimler var, kaç kişiler ve bunlara biz ne yapıyoruz? Burası çok önemli çünkü burada bir aksama olduğu görülüyor. Bir defa, polikliniğe başvurduğu zaman bir tutuklu veya hükümlü, bu kişinin hak ettiği, arzu ettiği sağlık hizmetini alamadığına dönük bir şikâyeti oluyordur mutlaka, zaman zaman. Bu aşamada neler yapılıyor? Olağan bir cezaevi şikâyetinin dışında -çünkü sağlık hizmeti kendine özgü hassasiyetler taşır- bir mekanizmamız var mı? Çünkü dışarıdaki serbest birisi hekim değiştirebilir, hastane değiştirebilir, başka yerlere gidebilir ama cezaevindeki kişi -bahsedildi- bize emanettir, devlete emanettir. Dolayısıyla buradaki bu mekanizmaların, kontrol mekanizmalarının çok iyi kurulması gerekiyor. Şikâyet varsa ne kadar? Bunun sıklığı nedir? Sağlık hizmeti alan hükümlüler, tutuklular bundan memnunar mı, yeterli buluyorlar mı? En azından Türkiye ortalaması kadar buna yaklaşabiliyor muyuz? Buralar çok değerli.

Diğer bir konu, bakınız, cezaevleri özellikle çok yoğunlaşılan yerler. Son sekiz ayda tutuklu ve hükümlü sayısının 78.050 kişi arttığı rakamı var benim önümde. Hâl böyle olunca da tabii buradaki sağlık hizmetinin niteliği ve nasıl yeterli olabileceği çok daha önemli bir soru olarak karşımıza çıkıyor. Buna dönük yenilikler yapılıyor mu? Çünkü cezaevi açılıyor -af kanunu- çeşitli adlar altında kimi aflar getiriliyor, denetimli serbestlikler getiriliyor ama sonuçta bakılması gereken nüfus bir anda bakıyorsunuz yüzde 10, yüzde 20 artmış oluyor. Bize tutuklu ve hükümlülerin yatak bulamadığına dair, sırayla yattığına dair bile şikâyetler geliyor ve bunlar da bir vakıa aslında. Hâl böyleyken bu kişilerin yeterli, nitelikli sağlık hizmetine ulaşabilmeleri için biz daha fazla neler yapıyoruz? Bunların hepsinin üzerinde konuşmamız lazım.

Şimdi, değerli arkadaşlar -şöyle bakıyorum notlarıma- burada önemli bir nokta da şu: Tabii, bunun tamamen sizin görev alanınıza girmediğinin bilincindeyim ama bu Komisyonunda konuşulması gerektiğini de düşünüyorum. Özellikle kamuoyuna yansıyan ölümler oluyor, Cumhurbaşkanımızın Anayasa 104 gereğince affetmediği, belki prosedürün geç işlediği, belki Adli Tıp Kurumunun raporunu olması gerektiği gibi yazmadığı, belki aradaki o soruşturma kısmının, kolluğun yaptığı görevin uzaması gibi nedenlerle kişilerin cezaevinde yaşamını yitirdiğini görüyoruz. Ve buna dönük de burada bir aksama olduğunu... Yani 2023 yılındaki genelgenin yetmediğini, resen başlatılan bu affetme, özel af çıkarma yetkisinin yeterli olmadığını, geç işlediğini görüyoruz. Nitekim, Adli Tıp Kurumu da bu sistemin bir parçası. Adli Tıp Kurumu bakıyorsunuz rapor veriyor “Sağlamdır, kalabilir.” diye, on beş gün sonra kişinin hayatını kaybettiğini görüyorsunuz. Şimdi, burada ağır bir kusur var mı, yok mu? Dışarıdaki bir kişi olsa her türlü hukuki yolu deneyebilir, cezai yolu deneyebilir ama cezaevinde hükümlü veya tutuklu sıfatında bize emanet olan bir kişinin buradaki kanuni yolları olması gerektiği gibi takip edebildiğini söylemek çok zor.

Buralarda doğru mekanizmaları kurmak lazım ve doğru mekanizmalar neler olabilir? Bizim buna dönük çalışmalarımız var -biraz önce bahsedildi- biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak “cezaevlerinde hasta hükümlüler komisyonunu” kurduk; burada da Kayıhan Pala Hocam var, Yüksel Taşkın Hocam var, Aylin Yaman Hocam var, başka arkadaşlarımız da var. Biz bu konun üzerine daha çok eğilmeyi de çok önemsiyoruz ama buradan sizin de -tabii ki tablolar, emek çekiliyor, çaba gösteriliyor, daha iyisi olsun diye uğraşılıyor; mutlaka bunlar oluyor ama- bizden talebiniz nedir, nerede aksıyor bu iş? Çünkü bir yerde aksadığı da belli, özellikle 65 yaş üstü, özellikle ağır kronik hastalığı olan, özellikle Adli Tiptan raporun gelmeyen, özellikle Adli Tıptaki raporu olması gerektiği gibi, bilimsel ölçütlere göre geldiği konusunda kamuoyunun veya en azından bizim vicdanen tatmin olamayacağımız veya Adli Tıp Kurumu raporuna rağmen, o genelgenin bir gereği olarak kolluğun görevi sırasında bu işin çok uzaması ve dolayısıyla da kişilerin son derece ağır mağduriyetler yaşaması; bunları önemsemek lazım. Bu konuda sizin de nerede aksadığını, bizim nerede ne yapabileceğimizi ve özellikle buradaki denetimin yani hükümlü mahpuslar bakımından onların denetiminin yapılacağı veya cezaevlerindeki iç denetimin daha güçlü, daha enerjik bir şekilde yapılabileceği bir süreci nasıl başlatabiliriz diye görüşlerinizi almak isteriz.

Ben, izniniz olursa, Sayın Başkanın tutumuyla da ilgili birkaç görüşümü ifade etmek isterim. Ben bu Komisyonu çok önemsedim, çok da yararlanıyorum, vaktim de vardı; dolayısıyla geldim, sözümü istedim. Aslında Mecliste Grup Başkan Vekilleri komisyonda da Genel Kurulda da sıraya bağlı olmaksızın konuşurlar, böyle bir teamül vardır; Genel Kuruldaki işleyiş de komisyondaki işleyiş de buna paraleldir ama ben bugün böyle bir ihtiyaç içerisinde değildim en azından ama benim otuz saniyelik soru soruşumu Sayın Başkanın “Söz hakkınızı kullandınız.” diye değerlendirmesini doğrusu yadırgıyorum.

İkinci olarak, Sayın Başkan biraz önce bir tartışmayı kapatmak için şunu söyledi: “Karşılıklılık bizi kötü bir yere getiriyor.” Çok doğru söylüyor ama bu karşılıklılık aynı zamanda Başkanı da içeren bir şey yani Başkan her bir konuda, bir konuşmadan sonra “Başkanım.” diyerek bu konuyla ilgili görüş açıklayamaz, öyle bir hakkı yoktur.

Ayrıca da Genel Kurulda olduğu gibi komisyondaki da küçük laf atmalar olur, yine AKP’li arkadaşlar da kimi konularda laf attilar, çok da yararlanıyoruz aslında. Ben de orada asla “sabote etmek” asla “çirkinleştirmek” gibi ağır kelimeleri hak etmeyecek nezaket içerisinde -Sayın Başkan, maşallah siz de hükmü de verdiniz- masumiyet konusundaki görüşümü ifade ettim. Bu görüş ifade edilir Sayın Başkan ama ben sizin, doğrusu “çirkinleştirmek” “sabote etmek” “başka bir yere taşımak” gibi görüşlerinizi, düşüncelerinizi en azından sizin o anlık görüşleriniz olarak kabul ediyorum ve bu Komisyon çalışmalarında özellikle daha nitelikli tartışmalar için daha karşılıklı ve daha saygılı ve nezaketli konuşmalar yapılması gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ederim.

Eğer başka soru varsa da partim adına cevaplayabilirim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, teşekkür ediyoruz.

Ben, tabii, bu tartışmayı sürdürmeyeceğim. Sadece bu toplantı kayıtlarını arkadaşlarımız size iletinler, lütfen, bir bakın; konuşmanın seyrinin nasıl devam ettiğini, hangi cümlelerle ve nasıl geldiğini siz de görmüş olursunuz. Ben de bakacağım tekrar, lütfen bir bakın, ondan sonra o tartışmanın niteliğini tahmin ediyorum siz de teslim edersiniz.

Şimdi, Mehmet Emin Bey, buyurun lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcımıza ve heyetine de yüce Meclisimize hoş geldiniz diyorum.

Geçen hafta da burada Adalet Bakanımızı ağırladık, verimli bir görüşme oldu. Yürütme ile yasama arasındaki aslında hayat bağı anlamına gelebilecek çok kıymetli bir bağ Türk tipi başkanlık sisteminde kopmuş durumda. Bu nedenle, bu tip komisyon toplantılarında ve özellikle Plan ve Bütçede bakanlarımızı burada görmek bizim için çok kıymetli bir görüş alışverişi imkânı sağlıyor. Siz toplantının açılışında Sayın Bakanın bugün burada olmayışına dair bir açıklamada bulunmadınız. Eğer Sayın Bakanımızın özel bir mazereti yok ise kendisini burada görüyor olmak, bu meselelerin ağırlığı karşısında daha verimli, daha kıymetli olurdu diye düşünüyüm.

BAŞKAN DERYA YANIK – Toplantısı vardı.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Bir toplantısı olduğunu ifade ettiniz, belki toplantılar buna göre revize de edilebilirdi.

Sayın Başkan, hem sizin yasama olarak hem de uygulama olarak Sayın Bakan Yardımcımızın ve heyetinin dikkatini çekmek, ben de hastalık, engellilik ve kocama sebebiyle zorluk çeken hükümlüler hakkında bir değerlendirme ve bir soruyla bu söz hakkımı kullanmak istiyorum. Bu konuda Batmanlı hemşehrimiz Sayın Abdülhalim Kaya'nın hikâyesini de takip ederek ve bu tecrübeyle söyleyebiliriz ki Adli Tıp Kurumu maalesef, bana göre, sağlık ve hukuk ilminin temel kurallarına aykırı olarak bazı raporları vermemektedir. Bugün Terörle Mücadele Kanunu'nun kapsamının genişliğine baktığımızda, tıpkı Abdullalim Kaya gibi sadece kendini ifade ettiği ve bir toplantıya katıldığı için Terörle Mücadele Kanunu'ndan mahkûm olan vatandaşlarımıza karşı da -Sayın Hocam bahsetti "Mademki asmıyoruz, cezaevinde misafir ediyoruz, bari haklarını da verelim." dedi Sait Hoca- buna aykırı bir tutum görüyoruz yani Adli Tıp uygulamalarında. Bunun aslında AK PARTİ hükûmetleri ve iktidarları da farkında ki 2021 yılı Nisan ayında "Özgür Birey, Güçlü Toplum; Daha Demokratik Bir Türkiye" başlığıyla yayımlanan İnsan Hakları Eylem Planı'nın bir faslında engellilik, hastalık, kocama nedeniyle ceza infaz kurumunda tek başına kalamayacak hükümlülerle ilgili kamu hastanelerinden alınacak raporlarla yetinilmesi hususunda bir yasal düzenleme vadediliyor -2021 Nisan ayında- ve bu düzenleme için de bir yıllık bir süre konuluyor. Şimdi, bana göre, bu düzenleme vaadi Adli Tıp Kurumunun meslek hukukunu ve ahlakını zorlayan uygulamalarına dair yürütmeye ve iktidar partisinde de bir farkındalığa işaret ediyor ancak bu düzenleme aradan iki buçuk yıl, üç yıl geçmiş olmasına rağmen yapılamadı.

Şimdi, ben merak ediyorum -aynı Bakan, aynı Kabine, aynı iktidar- acaba 2021 yılının nisan ayından bugüne kadar bu düzenlemeye esas olacak şekilde kamu hastanelerinin yeterliliğine dair bir ön hazırlık yapıldı mı Sayın Bakan Yardımcımız? Yani eğer bu yasal düzenleme Meclisten çıkar ise kamu hastanelerinin engellilik, hastalık ve kocama nedeniyle rapor isteyecek hasta mahkûmlara hizmet verme yeterliliği var mıdır? Yani bu iki üç yıl içerisinde böyle bir çalışmamız oldu mu? Böyle bir çalışmamız olmadı ise bugün itibarıyla bu yasa düzenlemesi... Ki AK PARTİ'li arkadaşlar da ifade etti, bazı şeyler mevzuata takılıyor. Diyelim ki Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın İnsan Hakları Komisyonu Başkanımız da, mevzuatla ilgili ayrı bir başlık çalıştığımızı ifade ettiniz Sayın Bakan. Bu durumda, belki bu önümüzdeki gelecek yargı paketine umut ediyoruz ki girer. Böyle bir düzenleme olması hâlinde kamu hastanelerinin böyle bir incelemeyi yapma kapasitesi açısından bir eksiği gediği var mıdır? Yani bugün bu Meclis kapanmadan bu madde bu pakete eklenir ve çıkarsa kamu hastanelerimiz engellilik, hastalık ve kocama nedeniyle yapılacak yasal incelemeyi yapma yeterliliğine sahip midir?

Biliyorsunuz, bu yetki, Cumhurbaşkanımızın 104'üncü maddeye yetkisi çok nadiren kullanılıyor. En son, geçtiğimiz ay "28 Şubat yargılaması" diye bilinen darbe girişimi mağdurları generaller ve 2019 yılında Malatya'da Saadet Partisinin 2 müşahidini katleden ve bu nedenle 2 kez müebbet ve ilaveten üç yıl ceza alan AK PARTİ'li belediye başkanının babası Hacı Sülük için kullanılmıştı.

Şimdi, bu vesileyle de Sayın Komisyon Başkanımız, Cumhurbaşkanımız nezdinde -Kabine üyeliğini yaptınız, belli bir kredibiliteniz var- 104'üncü maddeye dair uygulama sorunlarını, hem sadece Adli Tıp yetkisinin kamu hastaneleriyle de paylaşılması hususunda düzenleme hem de 67 yaşındaki Hacı Sülük için kullanılan bu yetkinin 85 ya da 87 yaşındaki Abdulalim Kaya için de kullanılmasına dair beklentimizi paylaşabilirseniz memnuniyet duyarım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mehmet Bey, çok teşekkür ediyoruz.

Buyurun lütfen.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar... Sayın Bakan Yardımcısı, sunumunuz için de teşekkürler bu arada.

Açıkçası, birçok konudan bahsedildi, biraz önceki konuşmacı milletvekilimiz de bahsedeceğim şeylerden aslında bahsetti; özellikle ATK'nin ve üçüncü basamak sağlık hizmeti sunan kurumların hasta mahpuslarla ilgili verdikleri raporların eş değerde olması meselesi. Şimdi, burada, aslında konuşmalar arasında da geçen, işte cezaevleriyle ilgili ziyaretler, oradaki sorunlara dair saptamalar ve bazen de herhangi bir sorun olmadığına dair konuşmalar, belirlemeler... Ben sunumda da geçen bir konuyla hemen başlamak isterim. İçme suları ile ilgili olarak mesela “belediyeler” dediler ve burayla bu sınırlı kaldı. Ağrı Milletvekiliyim, Patnos'u biliyorum; Patnos Cezaevinin uzun yıllardır en çok yaşadığı sorun içme suyu hatta kullanma suyu. Şimdi bununla ilgili olarak birçok defa soru önergeleri de verdik, dile de getirdik ama bir çözüme ulaşmamış olan bir sorun. Bizim, mesela Patnos Belediyesinin imkânları belli ve cezaevinin bulunduğu konum da ortada; böyle bir sorun ortadayken Sağlık Bakanlığı olarak, hekimler olarak, sağlıkçılar olarak oradaki mahpusların, tutsakların hakları açısından, sağlık hakkı açısından, içme suyu hakkı açısından yapabileceğimiz, gündemleştirebileceğimiz veya buraya bu hizmeti götürmesi noktasındaki sorumluları teşvik edebileceğimiz başka bir yol, yöntem yok mudur, bu konuda bir baskı unsuru, sağlıkçılar olarak en azından sorumluluğumuz yok mudur diye sormak isterim.

Şimdi, yine sunumda geçti, sunumdan hemen devam etmek istiyorum. Kanser taramalarıyla ilgili merak ettim açıkçası “4 kanser taranıyor.” denilmişti, hangi kanserler? Buna da bir cevap almak isterim.

Yine, hiç bahsedilmiyor ama bir de İmralı Cezaevi var. Sayın Bakan Yardımcısı, İmralı Cezaeviyle ilgili mesela nasıl bir sağlık hizmeti sunumu var? Bu da merak ediliyor ve birçok defa kamuoyuna yansıyor basında, gazetelerde özellikle de oradaki tutsaklar açısından. Sayın Öcalan'la ilgili özellikle, biliyorsunuz, büyük bir kamuoyu var, uzun süredir tecrit altında Hem toplumsal olarak hem kamuoyu açısından hem de aileler açısından tabii ki sağlık durumu nedir, bununla ilgili sizin bir bilginiz var mıdır? Sonuçta bu sağlık hizmet sunumunu biz yapıyoruz, direkt soruyorum: Sayın Öcalan nasıl durumda, sağlık durumu nasıl ve diğer mahpusların sağlık durumu nedir? Buna da bir cevap verirsiniz açıkçası memnun olacağım.

Şimdi, üçlü protokolden bahsedildi. Üçlü protokolle ilgili, muhafaza odaları ve kolluk kuvvetinin muayene odasında bulunma meselesi var. Şimdi, bunun, direkt olarak, hekimler olarak bizim açımızdan hekimin sır saklama yükümlülüğünü ve hasta açısından da hastanın mahremiyetini ihlal ettiği net ortada. Birçok hastane yapılıyor, şehir hastaneleri yapılıyor; bu muhafaza odalarının yine özellikle periferide olmadığını, olmadığını biliyoruz. Ki devlet hastaneleri ortadan kaldırıldı, üçüncü basamak hastaneleri olarak lanse edildi. Ben Ağrı'dan yine örnek vereyim: Şimdi ikinci basamak hizmet sunumu yapan bir devlet hastanesi maalesef ki yok, üçüncü basamağın da yine bu şekilde hizmet sunacak bir

muhafazalı odası yok. Şimdi, burada, bu durumda tutuklu ve hükümlülerin sağlığa ulaşma hakkı ihlal ediliyor. Bununla ilgili olarak üçlü protokolden -yine direkt sorumludur- çekilmeyi düşünüyor musunuz? Bir hekim olarak, bir Sağlık Bakan Yardımcısı olarak buna cevabınız ne olacak merak ediyorum.

Şimdi, Adli Tıp Kurumuyla ilgili bahsedildi, birçok konuda da geçti ama yine ben kısa birkaç soru sormak isterim bununla ilgili olarak. ATK kararları verildikten sonra artık hüküm verilmiş midir, bu tamam mıdır? Şimdi, Adli Tıp Kurumunun -artık çelişkili kararlardan dolayı yola çıkarak biz bu saptamayı yapıyoruz- siyasi kararlar verdiğini düşünüyor musunuz? Direkt sorumludur. “Neden?” diyeceksiniz. Biraz önce zaten bahsedildi Abdulalim Kaya meselesi, onu hemen geçelim; mesela Özge Özbek var, 38 yaşında Sincan Hapishanesinde. Darıca Eğitim Araştırma Hastanesi 24 Aralık 2021’de “Hapishane şartlarında kalması uygun değildir.” raporunu verdi. Sayın Sağlık Bakanı Yardımcısı, Darıca Eğitim ve Araştırma Hastanesi size bağlı değil mi? Bu diyor ki burada: “Hapishane şartlarında kalması uygun değildir.” Bakınız, size bağlı üçüncü basamak sağlık hizmet sunumu yapan bir kuruluş diyor ki: “Hapishane, cezaevi koşullarında kalması uygun değildir.” Fakat İstanbul Adli Tıp Kurumu diyor ki: “Hapishanede kalabilir.” Bu örnekleri uzatabiliriz, bununla ilgili onlarca örnek var; bakınız, şurada bununla ilgili onlarca örnek var.

Sözü uzatmayacağım çok, değerli Şebnem Hocamı dinlemek isterim burada; kendisine de hoş geldin diyorum. Yani sizin bu konudaki duruşunuz nedir, görüşünüz nedir? Üçüncü basamak sağlık hizmetlerinin raporları da Adli Tıp Kurumu raporları gibi geçerli olacak mı biraz önceki vekil arkadaşımızın sunumunda söylediği gibi.

Ben konuşmamı burada noktalamak istiyorum ama bu sorularımın tamamına da cevap bekliyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN - Teşekkür ediyoruz.

Kayıtlara geçmesi anlamında söylüyorum, Sayın Başkanımızın bir işi olduğu için ben Başkan Vekili olarak toplantıya devam ediyorum.

Söz almak isteyen...

Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Öncelikle teşekkür ediyorum.

Açıkçası, geçen hafta Adalet Bakanlığının olduğu toplantıda da olmak isterdim ama burada olmadığım için katılamamıştım. Bu noktada ben de hem Sağlık Bakanlığının bürokratlarına, Bakan Yardımcımıza, Komisyona, Komisyonun üyelerine ve burada bulunan sivil toplum örgütü kuruluşlarına, yine Tabipler Birliği Başkanı Şebnem Hocamıza, herkese selam vererek başlamak istiyorum ve teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, ben de çok tekrara girmeden -çünkü hemen hemen aslında not aldığım birçok şey söylendi, konuşuldu- tekrara düşmemek adına sadece kendi adıma önemli bulduğum bazı hususlara değinmek istiyorum.

Birincisi, tabii, aslında tam, böyle net bir şekilde konuşmamın temelini oluşturan siyasi bakış açısı. Bunun biz infazda, uygulama esnasında ya da kanun yapılırken suçun adli veya siyasi olması durumuna göre farklılık gösterdiğini çok net bir şekilde görüyoruz. Yani bir kanuni düzenleme yapılırken adli suçlar kapsamında bir infaz düzenlemesi yapıldığı zaman maalesef siyasi anlamda suçlu olan mahpusların bu uygulamalardan ya da bu düzenlemelerden muaf tutulduğunu da görüyoruz. Bizim yıllardır itirazımız en başta buna yöneliktir.

Yine, aynı şekilde bu siyasi bakış açısını biz çok net bir şekilde Adli Tıp Kurumunun uygulamalarında görüyoruz. Demin Heval Vekilimiz buna bir atıfta bulundu siyasi bakış açısına yönelik ve bir soru da sordu, aynı soruyu ben de soruyorum: Gerçekten Adli Tıp Kurumunun siyasi davranıp davranmadığına dair ya da Adli Tıp Kurumunun bu noktada mahpuslar arasında ayırım yapıp yapmadığına dair herhangi bir bilgi sahibi misiniz ya da bu noktada bir çalışmanız var mı ya da bu noktada Sağlık Bakanlığının bir çalışma yürütme ihtimali söz konusu olabilir bir mi? Çünkü bu hem infazda hem de maalesef Adli Tıp Kurumunun özellikle sağlıkla ilgili, mahpusların sağlığa erişimiyle ilgili açıkça ayrımcı ve eşitlik ilkesine aykırı uygulamalarından kaynaklı olarak sorulan bir soru. Demin de söylediğim gibi, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde de açıkça güvence altına alınan bir haktan söz ediyoruz. Yani orada Anayasa'nın 10'uncu maddesi birçok hususu belirttikten sonra "Herkes kanun önünde eşittir." der ve bu eşitlik, ceza infaz kurumları için de geçerlidir, dışarıya için de geçerlidir, fark etmiyor. Ama şimdi Adli Tıp Kurumu, bir suçun niteliği eğer aldığı suç siyasiyse ve bundan dolayı değerlendirme yaparken ayrımcı bir tutum ortaya koyuyorsa oraya eğilimde bulunulması gerekiyor.

Tabii, bu noktada Adalet Komisyonu olarak daha önce biz bunu Komisyonumuzda da konuştuk, Adalet Komisyonu olarak konuştuk, konuşuyoruz, konuşmaya devam ediyoruz. Sayın Adalet Bakanıyla da biz bu konuda konuşmaya devam ediyoruz ki bu noktada biz DEM PARTİ Adalet Komisyonu üyeleri olarak da bir rapor hazırladık, bu raporumuzu yakın zamanda önce Adalet Bakanlığına, sonra Sayın Adalet Bakanına, sonra Adalet Komisyonuna sunup ondan sonra dokuzuncu yargı paketinde ilk etapta en azından hasta ve yaşlı tutsaklarla ilgili bir düzenleme yapılabilir mi, onun da çalışmasını yürütüyoruz. Aslında, henüz Adalet Bakanlığına sunulmadığı için rapor yanımızda ama yine de sizler açısından da bilgi mahiyetinde olsun diye konuşmam bittikten sonra bu raporun bir örneğini size takdim edeceğim. Dediğim gibi, aslında burada en önemli husus Adli Tıp Kurumunun maalesef siyasi yaklaşımı.

Tabii, ben birkaç hasta mahpusla ilgili, özellikle yaşlı olan hasta mahpusların durumlarına değineceğim ama oraya geçmeden önce demin burada tutsak meselesine ilişkin bir tartışma yaşandı. Açıkçası, şimdi Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilimiz, üstadımız bir terminoloji kullanıldıktan sonra bir tepkiyle karşılaştı. O tepkinin niteliği açıkçası benim de şahsen bir tepki ortaya koymama sebep oldu çünkü yani "tutsak" kelimesi üstadımıza itham edilirken "Terör dilini siz de mi kullanacaksınız?" şeklinde bir itham... Bu, resmen şu anlama geliyor: Bu dili kullanan, "tutsak" kelimesini kullanan herkesi terörize etmeye yönelik bir cümleydi. Bunu kimsenin kabul etmesi de mümkün değil, etmeyeceğiz de. Bu terminolojiyi kullanmak, "tutsak" kelimesini kullanmak "terör" kavramıyla karşı karşıya getirilmesi gereken bir tutum değildir. Dolayısıyla, bu tutumu hiçbir zaman kabul etmedik, etmeyeceğiz. Elbette şahsi görüşleriniz olabilir, fikirleriniz olabilir, buna da saygı duyarız ama bir şekilde itham etmek, hele hele -bu bana düşmez ama- Cumhuriyet Halk Partisinin bu kadar vekili burada varken bir terminoloji üzerinden bir partinin hizaya çekilmeye çalışılması açıkçası -demin ona da şahit olduk çünkü- kabul edilecek bir durum değil.

MURAT EMİR (Ankara) – Rahat olun, bizi kimse hizaya çekemez, siz rahat olun.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Cevabını verdik.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Ben bu tarz bir üsluba, burada şahit olduğum için paylaştım ama sizin tutumunuz açıkçası net; farkındayız, cevabını da verdiniz zaten. Ben buradaki niyetten söz ediyorum.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Şu an siz çekiyorsunuz hizaya. Rifat Bey'le olan muhabbetimizden dolayı "Kelimeyi yanlış kullanıyorsun." Dedim. Oradan alıp başka yere taşımayın.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yok, ben hizaya çekmiyorum, durumu aktarıyorum yani.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yani kelimeyi terörize etmeyelim dedik.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Siz ne diyorsunuz, “tutsak” kelimesini nasıl algılıyorsunuz? Siz nasıl açıklıyorsunuz?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – “Tutsak” kelimesini ben nasıl açıklarım, bir hukukçu, 2 dönem baro başkanlığı yapmış olan birisi olarak söyleyebilirim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar...

Zülküf Bey, bir müsaade edin, bir cümle...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yok yok, tek cümle Başkanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Arkadaşlar, bakın, Komisyon toplantısı yaklaşık üç saattir sürüyor ve amacından uzaklaşmaya başladı. Siyaseten cümleler kurmak -gayet tabii, siyasi parti temsilcileriyiz- mümkün ama ne olur Komisyon toplantısının yerine geçmesin, çok rica ediyorum.

Zülküf Bey, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkanım, dikkat ettiyseniz söz isterken bile Komisyon üyelerinin tamamının söz almasını bekledik, söz istemedik; ta ki bütün konuşmalar bittikten sonra, Komisyon üyeleri ve herkes söz aldıktan sonra biz söz talebinde bulunduk. Bu nezaketi elimizden geldiğince bir misafir milletvekili olarak kullandık ama orada kullanılan cümlelerin kullanılış tarzına yönelik itirazım var. Yoksa şunu söyleyebilirsiniz “Siyasi tutsak” tabirini kabul etmiyorum, ‘tutsak’ kelimesini kabul etmiyorum.” diyebilirsiniz ama bunu kullananı terörize ediyorsanız tepki görürsünüz; mesele buradadır. Bunun tanımlamasına geçeceksek -Başkanım “Konuya girmeyelim.” diyor ama ben girebilirim- ayrı bir konu. Bir hukukçu olarak, 2 dönem baro başkanlığı yapmış birisi olarak bunu neyle karşılaştırıyorum çok net, çok kısa bir cümleyle ifade edeyim: AİHM ve Anayasa Mahkemesinin kararlarına rağmen Selahattin Demirtaş, Osman Kavala; Anayasa Mahkemesinin kararlarına rağmen Can Atalay tahliye edilmiyorsa onlar tutsaktır. Bunun gibi size binlerce isim sayabiliriz ama biz çok net bir şekilde mahkeme kararlarının uygulanması yönteminden ve uygulanmamasından kaynaklı bu tabiri kullanıyoruz, kullanmaya devam edeceğiz. Bunu kullanmak bir terör faaliyeti değildir, bundan vazgeçilsin.

Ben tekrar dönüyorum raporuma. Sayın Başkan, siz yokken ifade ettim, Sağlık Bakanlığının bürokratlarına ve Sayın Bakan Yardımcımıza az önce söyledim bir rapor hazırladığımızı ve bu raporu da kendilerine sunacağımızı, hatta çoğaltıp sizlere de ulaştırmak istiyoruz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Memnuniyetle, çok sevinirim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Çünkü bu rapor, açıkçası, hasta yani yaş itibarıyla ileri yaşta olan, hasta ve yaşlı mahpuslarla ilgili bir düzenlemeydi; biz bunu Adalet Bakanlığına, bizzat Sayın Adalet Bakanına sunacağız. Sunduktan sonra dokuzuncu yargı paketinde buna ilişkin bir düzenleme olur mu olmaz mı bilmiyorum ama olması için bir çaba içindeyiz. Yine de ben burada Sağlık Bakanlığımızın da not alması için ve belki bu noktada takip edilebilmesi için birkaç ismin sadece yaşadıkları rahatsızlıklara değinmek istiyorum.

Demin Dilan Vekilimiz Makbule Özer’den bahsetti, zaten kamuoyunda da herkesin bildiği, takip ettiği Makbule anne. Kendisinin tansiyon, diyabet, astım, kemik erimesi gibi pek çok hastalığı bulunuyor; 83 yaşında. Açıkçası, buradaki sorunun, Makbule anneye ilgili sorunun da yine Adli Tıptan kaynaklı bir sorun olduğunu da çok net hem ben biliyorum hem Sayın Adalet Bakanımız da biliyor, kendisinin de takip ettiğini bildiğim için söylüyorum.

Hatice Yıldız, yine kendisi sedyedeyken gözü altına alındı, sedyeyle tutuklandı. Kendisinin yine demans, yüksek tansiyon, kemik erimesi, bel fıtığı, omurga eğriliği, mide rahatsızlığı ve görme bozuklukları var.

Hanife Arslan; yine aynı şekilde KOAH, mide ülseri, diyabet, kalp ve yüksek tansiyon hastası; eklemlerde sıvı azalmasına bağlı yoğun ağrı ve hareket güçlüğü yanında, geçirdiği Covid-19 sonrasında akciğerlerinde yaşadığı hasar nedeniyle nefes zorluğu var.

Mehmet Bayram; yüzde 97 engelli raporu var ve buna rağmen, böbrek yetmezliği, kalp, yüksek tansiyon, cilt kanseri ve alzheimer hastası olmasına rağmen hâlâ cezaevinde ve tek başına ihtiyaçlarını karşılayamıyor.

Besra Erol; bel fıtığı, siyatik, yüksek tansiyon, yüksek göz tansiyonu hastası; bel fıtığından 2 defa ameliyat olmuş, yürümekte zorlanıyor; görmekte güçlük çekiyor.

Abdullalim Kaya; 87 yaşında, kendisi yine kalp, böbrek, prostat, işitme ve görme kaybı, demans gibi ağır hastalıklar yaşayan bir mahpusdur. Kendisinin yüzde 93 oranında engelli raporu var.

Mehmet Sait Yıldırım; aynı şekilde boyun fıtığı, hipertansiyon, kalp hastalığı, akciğer ve damar sertliği gibi çeşitli hastalıkları mevcut, kendisi hâlâ cezaevinde.

Sıddık Güler, aynı şekilde rahatsızlıkları olmasına rağmen hâlâ tutuluyor.

Hüseyin Ortaç, midesinde yara, böbreklerinde rahatsızlıklar olan ve elleri titremekte ve sol gözü görmemekte olarak bildiğimiz bir hasta mahpus.

Mehmet Elçe; mide kanserine yakalanmış durumda, ameliyatlara midesinin büyük bir kısmı alınmış, 2 kez anjiyo olmuş; şeker, tansiyon, işitme kaybı, yürümekte zorlanma gibi birçok hastalığı mevcut. Az önce Heval Vekilim söyledi, bir devlet hastanesinin “Cezaevinde kalamaz.” raporuna rağmen Adli Tıp Kurumunun yine ayrımcı tutumundan kaynaklı olarak hâlâ cezaevinde tutulan bir mahpus.

Abdulmenaf Aytaç; aynı şekilde şeker, tansiyon, kolesterol gibi kronik hastalıkları var, prostat rahatsızlığı var, boğazında bulunan tiroit bezleri kanser şüphesi nedeniyle ameliyatta alındığı için ömür boyu ilaç kullanıyor.

Ömer Yaman; 3 ayrı tansiyon ilacı kullanıyor, işitme sorunu yaşamakta, gözlerinde görme kaybı bulunmakta, nefes darlığı yaşamaktadır. Ellerinde aşırı titreme olduğu için suyunu dahi kaldığı hücredekilerin yardımıyla içebiliyor, bel fıtığı şikâyetiyle 3 ayrı ameliyat geçirmiş.

Tabii, sayabileceğimiz aslında birçok hasta mahpus var, ben sadece bir kısmını söyledim. Tekrar söyleyelim, buradaki asıl mesele siyasi bakış açısı; kişinin, mahpusun cezasının adli veya siyasi bir suç olmasından kaynaklı bir yaklaşım söz konusu. Burada, elbette, bunu Sağlık Bakanlığına ithafen söyleyemiyorum ama bunu doğrudan Adli Tıp Kurumuna yönelik olarak söylüyorum ve bu konunun da üzerinde durulması gerektiğini açıkça belirtiyoruz çünkü Adli Tıp Kurumu maalesef bu noktada ayrımcı ve eşitlik ilkesine, Anayasa’nın 10’uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı bir tutum sergiliyor ve bunu da tamamen siyasi saiklerle yerine getiriyor. Dolayısıyla, Adli Tıp Kurumunun sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi raporlarında son ve tek merci olarak kalmasına son verilmesi gerekiyor. Bu noktada biz bu talebimizi elbette Adalet Komisyonuna da sunuyoruz ama bu Komisyonun da niteliği gereği dikkate alması gereken bir durum olduğunu düşünüyorum.

Ben tekrardan teşekkür ediyorum. Diliyoruz ki gerçekten bu ülkede bütün yasaların... Biz hiçbir zaman yasalar uygulanmıyor demiyoruz; yasalar, kanunlar, Anayasa herkese eşit bir şekilde uygulansın; ayrımcı, eşitlik ilkesine aykırı bir uygulama olmasın; bunun mücadelesini veriyoruz, vermeye de devam edeceğiz. Zaten bütün mevzuatı herkese eşit bir şekilde uygularsak, ayrımcılık ilkesine aykırı bir tutum sergilemezsek eminim ki zaten biz bugün bu sorunları da konuşmazdık.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben teşekkür ederim.

İbrahim Bey, buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun milletvekili üyeleri ve misafir milletvekillerimiz, Sayın Bakan Yardımcımız, Sağlık Bakanlığımızın değerli bürokratları; ben de hoş geldiniz diyorum.

Ben de Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanı olarak bu ana kadar bekledim ki tüm konuşmalar bitsin, cezaevleriyle ilgili bir şey gelirse en azından ben cevap vereyim diye. 27’nci ve 28’inci Dönemde de Başkanlık görevim devam etti. 27’nci Dönemde yaklaşık 28 tane cezaevini -bazılarını mükerrer olmak kaydıyla- ziyaret ettik. Orada her birine bir rapor tuttuk. 28’inci Dönemde de 3 cezaevi ziyaret edildi. Şimdi de inşallah, cuma ve cumartesi günleri Erzurum ve Erzincan cezaevlerini ziyaret edeceğiz; Erzurum’da 2 tane, Erzincan’da da 1 cezaevini ziyaret edeceğiz.

Tabii, biz bu ziyaretlerimizde -Komisyon üyesi arkadaşlar daha iyi bilecektir- bir raporlama yapıyoruz. Bu raporlamada şöyle demiyoruz: “Her şey güllük gülistanlık, dört dörtlük, cezaevleri aslında yaşanılacak yerler.” gibi anlama gelecek bir şeyler yazmıyoruz. Biz bu raporlamamızda cezaevlerinde rastgele girdiğimiz koşullarda rastgele suçlardan kişileri tek tek dinliyoruz ve onların bize söylediği her konudaki -yeme-içme, memurların kendilerine karşı şiddeti ya da mobbingi, spor hakkını kullanması, konuşma hakkını kullanması, televizyon, radyo, gazete gibi- her türlü haklarının nasıl kullanıldığını, nasıl kullanılmadığını tek tek tespit ediyoruz ve bunu bir rapor hâline getiriyoruz. Yani biz cezaevlerinde sorun yok demiyoruz; bazı cezaevlerimizde sorunlarımız var ve bizim bu yaptığımız tespitler sonucunda geçen dönemde de bu dönemde de raporlamamız karşılığında yaptığımız çok ciddi iyi çalışmalar var, aldığımız iyi sonuçlar var.

Şimdi, aslında konumuzun Adalet Bakanlığıyla ilgili kısmını anlattım ama bundan sonra sağlıkla ilgili kısma devam edeceğim.

Şimdi, tabii, muhalefet vekillerini dinlediğimiz zaman sanki cezaevlerinde 1980’li yılların öncesinde yaşıyormuş gibi bir anlam çıkardım; son yirmi iki yıl anlamında söylüyorum. Ben her konuşmamda ısrarla ve inatla örnek veriyorum, burada da tekrar örnek vereceğim -lütfen yanlış anlamayın- eğer siz gerçek cezaevlerini, 1990’lı yıllardan, 1980’li yıllardan önceki cezaevlerini görmek istiyorsanız, biliyorsunuz Ulucanlar Cezaevi Müzesi var, orayı ziyaret etmenizi özellikle istirham ediyorum çünkü orada cezaevi şartlarının nereden bugün nereye geldiğini -biz içerisine girdiğimiz için görüyoruz- o zaman ne şartlarla cezaevlerinde kaldığını çok iyi anlayacaksınız. Gerçi içerisinde Ecevit de Nazım Hikmet de Muhsin Yazıcıoğlu da kalmış ünlü kişiler yani her kesimden, her partiden cezaevinde kalmış kişiler olmuş; o yeri görmenizi özellikle istirham ediyorum.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Ben Ulucanlarda kaldım, Ulucanlar örnek değil; Ulucanlar cennetti, cennet.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ciddi misiniz?

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Tabii ya, hiç örnek değil o.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Vallahi, bir şok daha yaşadım, onu da söyleyeyim yani ben bir şok daha yaşadım.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Ulucanlar cezaevi sayılmaz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Demek ki şöyle: Yirmi yıl öncesiyle sizin aklınızda kaldığı için hâlâ öyle zannediyorsunuz ama yeni cezaevlerini görürseniz Ulucanların farkını anlarsınız Rifat Bey.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Y tipi cezaevlerini gözümün önüne getiremiyorum bile, getiremiyorum.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Doğrudur.

Burada şunu da söylemek istiyorum: Özellikle hastalara ulaşım önemli olan burada, hastaneye ve diğer kısımlara. İlk başta da söyledim, biz dişle ilgili bir sunum görmedik ama gittiğimiz cezaevlerinde dişte sevkle ilgili bir sıkıntı yaşıyoruz, bunu özellikle söylemek istiyorum çünkü orada dişlerde yapılabilecek tedavi orada yapılıyor ama bazı tedavilerin dışarıya sevkinde zaman kaybı olduğu özellikle bize söylendi, zaten raporlamamız da var; bunu burada tekrar söylüyorum.

Özellikle Bakanlık ile Adalet Bakanlığının karşılıklı protokolle yapması gereken bir şey daha var, biz bunu yine raporlamamızda izah ediyoruz. Biliyorsunuz, Sağlık Bakanlığı 1.000 kişiye 1 doktor planlaması yapmış; biz bunun 500 kişiye 1 doktor planlamasına dönüştürülmesini bütün raporlarımızda özellikle belirtiyoruz. Bu konuda da belki siz bir cevap verirsiniz Sayın Bakan Yardımcımız. Hep söylüyoruz, bizim için burada, içerideki herkes, hangi suç olursa olsun, hangi şey için cezaevine girmişse girsın devletin bir emanetidir; bu emaneti, mutlaka, sağ alıp sağ teslim etmek de bizim boynumuzun borcudur.

Şimdi, tabii, burada şunu da özellikle söylemek istiyorum: Hep terörden mahkûm olup da içeride vefat eden ya da ağır hasta olanların sayısı söylendi. Ben yine, Bakan Yardımcımızdan bir şey istirham edeceğim. Bugüne kadar bu cezaevlerindeki ölümlerden kaç tanesi adi suçlu idi, kaç tanesi terör suçlusu idi; bunları da bir görmemiz lazım -ölüm bir vaka- bunun tespitini yapmamız lazım. Dolayısıyla bunların kaç tanesi adi suçlulardan, kaç tanesi terörle ilgili kişilerden gerçekleşen ölüm? Hatta bir ilerisinde, mümkünse eğer şunu da... Bugüne kadar ATK'nin kocama ya da hastalık nedeniyle verdiği tahliyelerin kaç tanesi terör suçluları için verilmiş, kaç tanesi adi suçlular için verilmiş? Böyle bir istatistiki çalışmanız var mıdır? Bunu özellikle söylemek istiyorum. Bunu belki Adalet Bakanlığına da sormamız gerekir Sayın Bakan Yardımcım ama eğer elinizde istatistiki bilgi varsa... Şunu söylemek istiyorum: İçeride sadece terör suçluları ölmüyor. Zaman anlamında söylüyorum...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Kimse ölmesin zaten.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Biz de onu istiyoruz, onun için söylüyoruz Nevroz Hanım ama siz öyle bir anlatıyorsunuz ki içeride sadece terör suçluları ölüyor, diğerlerine hiçbir şey olmuyormuş gibi bir anlam çıkıyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz diyoruz ki şüpheli ölümler var.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Cümlemi söyledim Nevroz Hanım, dedim ki: İçeride olan bütün hükümlü de tutuklu da devlete bir emanettir, bu gözle bakıyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz aynen bunu söylüyoruz. Cezaevleri ölüm evleri olmasın.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben sizi çok iyi dinledim ama Nevroz Hanım, lütfen ama karşılıklı konuşursak bir yere varamayız.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz öyle demedik, bizim söylediğimiz sözleri çarpıtmayın lütfen!

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Şimdi ben “tutsak” kelimesini de özellikle kabul etmiyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz tarafsız, objektif bir şey söylüyoruz; kimse ölmesin diyoruz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Adem Vekilimizin söylediği gibi yüzde 84’ü hükümlü, yüzde 16’sı tutuklu olan bir ülkede yaşıyoruz; içeride yatan kişiler anlamında söylüyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – “Şu ölsün, bu ölsün.” ayrımı yapıldığı için zaten tepki veriyoruz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bunların hiçbirisi tutuklu değil, bunların hiçbirisi durduk yere hüküm almadı, durduk yere tutuklama almadı; bunlar bir suç işlediler ve neticede içeride bir kısmı hükmünü çekiyor, bir kısmı da tutukluluk süresini bekliyor.

Bir de Abdullah Öcalan’ın tutsak olduğu, tecrit altında olduğu gibi sözler söyleniyor. Bir kere, 40 bin kişinin katili, bebek katili bir teröristin aldığı...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Başkanım, hem “Eşit davranacağız.” diyorsunuz hem eşit...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bakın, söylüyorum ben, sizin görüşlerinizi saygıyla dinledim. Bir dinler misiniz lütfen, ben sizin görüşlerinizi saygıyla dinledim. “Sayın” dediniz Öcalan’a, ağzımı açmadım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Söylediklerinizi tersyüz ettiniz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bakın, dinleyin ama siz de beni, dinler misiniz lütfen!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bütün iddianızı şu an tersyüz ediyorsunuz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Hayır, canım.

Bir kere, Abdullah Öcalan tutsak değildir, bir hükümlüdür devlet yargılamış, kararını vermiş ve içeriye, hapse alınmış bir kişidir; şu anda hükmünü çekmektedir.

Şunu soruyorsunuz...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Peki, hükümlüyse avukatıyla görüşme hakkı yok mu?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bir dakika, dinler misiniz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ailesiyle görüşme yok mu?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – O kısmı söylemiyorum.

Heval Bozdağ dedi ki: “Abdullah Öcalan’ın sağlık durumu hakkında bilginiz var mı?” Peki, ben size şu soruyu sorayım: 40 bin sivil, memuru, askeri, çoluğu çocuğu katleden bir bebek katilinin geride bıraktığı çocukların, annelerin, babaların, kardeşlerin sağlık durumunu sordunuz mu? Bunların durumu nedir?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bir savaş varsa, bir savaş varsa bu savaş gerçekliğini kabul edin. Hem “Savaş yok.” diyorsunuz hem de...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Hiçbir yerde savaş yok, sadece terör var.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Hayır ama hem eşitiz hem...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ama böyle karşılıklı atışacaksak bir yere varamayız Nevroz Hanım. Ben sizi saygıyla dinledim, siz “sayın” dediniz, ağzımı açmadım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Hükümlülerin de aile hakkı var, hükümlülerin de avukat görüş hakkı var, hükümlülerin de sağlık hakkı var. Tabii ki soracağız.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bitti mi?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sormamız niye sizi rahatsız ediyor bu kadar?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sorduğunuz rahatsız etmedi, bakın, seviniyorum, bir emanettir diyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Böyle şey olur mu İbrahim Bey?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben emanettir diyorum, bakın, Abdullah Öcalan da devlete verilmiş bir emanettir ama geride kalan 40 bin kişinin evlatlarını da bir sorun, lütfen.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Eşit ve ayrımsız bir uygulama istiyoruz sizden, bir minnet değil, hukuku uygulamak sizin bir lütfunuz değil! Hükümlüye bile ailesiyle, avukatıyla görüşecek; bunu sağlayın.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Burası Adalet Bakanlığına soru, biz Sağlık Bakanlığına konuşuyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Hayır, sağlık meselesi de öyle. Kırk aydır haber alınamayan bir insan, yaşıyor mu yaşamıyor mu, biliyor muyuz? Sağlık durumu hakkında bilgi almak niye bu kadar sorun olsun? Madem eşitiz, madem herkes bize emanet; niye ayrımcı bir tavrın içine giriyorsunuz?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Hiçbir ayrımcı tavra girmedim ve saygıyla dinliyorum sizi.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Hiçbir bilgi alamıyoruz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben şunu özellikle söyleyeyim: Bu önümüzdeki dönemde yapacağımız bütün cezaevi ziyaretlerinde, yine aynı şekilde tüm Komisyon üyesi arkadaşlarımızla ve tüm partilerin bulunduğu Komisyon üyesi arkadaşlarımızla birlikte cezaevlerimizde şu anda bize emanet edilen bu kişilerin tamamının -hangi suçtan olursa olsun- şartlarının, insanlık onuruna yakışır şekilde cezalarını infaz etmesi için ne gerekiyorsa, ne yapılması gerekiyorsa, nasıl bir tespit yapılması gerekiyorsa ve ne tavsiyede bulunulması gerekiyorsa bunların tespitini yapacağımızı söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey, söz talebinizden vazgeçtiğinizi varsayıyorum dolayısıyla bütün soruları aldık.

Şimdi, artık Bakan Yardımcımızdan ve ilgili arkadaşlardan değerlendirmelerini alalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Şebnem Hanım’ı dinleyelim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Kifayetimüzakere.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Niye dinlenmiyor?

BAŞKAN DERYA YANIK – Sorulmadık soru kalmadı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Biz dinlenmesini istiyoruz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Burada çoğunluk var, oylayalım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Misafirlere söz hakkı vermek benim yetkimde, dolayısıyla kifayetimüzakere...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bir Komisyon yönetimi var, oylayalım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Komisyon yönetiminin vereceği bir şey değil.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Keyfi bir yönetim olmaz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın, oylamaya kalkarsak şu anda toplantı yeter sayısı yok, kapatmak zorundayım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Tartışıyoruz, uzman birisi burada, niye dinlemeyelim? Engel olan durum ne?

BAŞKAN DERYA YANIK – Peki, oylayalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Zaten burada, on dakika, beş dakika hesabı yapmanın bir âlemi yok ki!

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın, değerli arkadaşlar, üç saattir soruları alıyoruz.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Konuşmamı çabuk...

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir müsaade edin ama.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Konuşmamı burada kesiyorum dedim ama ben, daha söyleyeceklerim vardı, beş dakika daha konuşacaktım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Daha söyleyeceklerinizi zaten söylemiş oldunuz.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Lütfen, ben konuşmamı öyle bitirdim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Eksik bıraktığınız bir şey varsa sizi dinleyebiliriz milletvekili olarak ama bitti.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bir engel var mı Başkanım?

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın, arkadaşlar...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Şu an dinlemeye dönük bir engel var mı?

BAŞKAN DERYA YANIK – ...sorulmadık hiçbir soru kalmadı ve dolayısıyla...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Biz olduğuna inanıyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bir engel varsa lütfen...

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir gerekçe açıklamak durumda değilim, bir; ikincisi, değerlendirmeyi ben yapıyorum. Eğer Komisyonun oylamasını istiyorsanız oya da sunarız, arkadaşlarımız burada.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bir gerekçeye, mesela “Şuna dayanarak dinleyemeyiz.” dediğiniz bir gerekçe...

BAŞKAN DERYA YANIK – Arkadaşlar, üç saat oldu ya, üç saat.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Şu tartışma sürecinde...

BAŞKAN DERYA YANIK – Üstelik daha Bakan Yardımcısı ve ilgili arkadaşlarımız soruları cevaplayacaklar. Tahmin ediyorum, bir saat de...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başkanım, ben burayı mahkûm etmeyelim derken bunu kastediyordum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey, tamam, hiç uzatmayalım, lütfen, ne olur, yeniden aynı tartışmaya gerek yok.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Başkanım, Türk Tabipleri Birliği Başkanı, uzman bir ismin bu tür komisyonlarda...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başka zaman...

BAŞKAN DERYA YANIK – Sorulmamış hiçbir soru yok. Ben kifayetimüzakere olduğu kanaatindeyim, yeterli.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Keyfi ve politik bir karar!

BAŞKAN DERYA YANIK – Tolga Bey, buyurun lütfen...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Adem Bey’in bir önerisi var, dikkate alalım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Nedir o?

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – “Sayın Fincancı’yı bir başka toplantıda dinleyelim.” diyor.

BAŞKAN DERYA YANIK – Onu ayrıca değerlendiririz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – “Dinlemiyoruz.” demeniz tamamen keyfi, tamamen politik bir karar ve asıl meseleyi de gölgede bırakan, çözümden uzak bir karar.

BAŞKAN DERYA YANIK – Buyurun Sayın Tolunay.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinize görüşleriniz ve katkılarınız için çok teşekkür ediyorum.

Konuşmaya başlamadan önce aslında bir iki ayrıntıyı belirtmek isterim. Konuların birçoğu Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adli Tıp Kurumunun uhdesinde ortak konular ama bizden bağımsız olan konularda diğer kuruluşlar veya kurumlar hakkında cevap vermek istemiyorum ancak Sağlık Bakanlığı noktasında cevapları vermek isterim.

Bizden toplantının başında Sayın Grup Başkan Vekilimiz rakamları istemişti, rakamların bir kısmı geldi ama biz tamamını -birinci, ikinci ve üçüncü basamak- ayrı ayrı hepsini hazırlayıp sizlere, Komisyona sunacağız.

Sürecin başında nakil konusu aslında birçok vekilimiz tarafından gündeme getirildi ama nakil konusu bizim konumuz değil ne yazık ki. Onun için, bu hükümlülerimizin nakli ve o süreçte yaşananlarla ilgili çok bir yorum yapma şansım olmayacak.

Özellikle Sayın Vekilimiz Şanlıurfa’daki, sonra da Van’daki, Ağrı’daki cezaevlerinde su süreçleriyle ilgili sıkıntılardan bahsettiler. Bizim rutin, tüm Türkiye’de, cezaevleri dâhil olmak üzere, su denetimlerimiz sürmektedir ve bunların aksatılması gibi bir durum söz konusu değildir. Bu denetimler sırasında tespit edilen duruma göre de gerekli önlemler alınır. Şanlıurfa’yla ilgili söylendi, 7 Mayıs’ta bir “uygunsuz” raporu var ve sonrasında, gerekli tedbirler alındıktan sonra da 14 Mayıs’ta “uygun” raporu tekrar geliyor ve bunlar haftalık yapılıyor. Rutin denetimlerimizi... Van için henüz bir bilgi gelmedi ama Van için tekrar, ayrıntılı bakacağız, onu da değerlendireceğiz. Biz yaptığımız denetimlerde uygunsuz bulursak bununla ilgili bilgilendirme yapıyoruz ve en fazla ceza verebiliyoruz.

Yemek, koğuş, yatakla ilgili çok konu gündeme geldi ama dediğim gibi, bizim konumuz dışında olunca çok bir şey söyleyemiyoruz.

Adalet Bakanlığının 110 hekim kadrosu olup da 10 hekim çalıştırdığı cezaevleriyle ilgili... Normalde artık Sağlık Bakanlığı olarak birçok cezaevinde Adalet Bakanlığına bırakmıyoruz, Sağlık Bakanlığı olarak biz süreci yönetiyoruz. Ondan dolayı Adalet Bakanlığının kadrosu orada düşük görünebilir ama hizmet noktasında bir sıkıntı yaşanmıyor, Sağlık Bakanlığı orada gerekli tedbirleri alıyor, biz kendimiz hizmet veriyoruz.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Bakan Yardımcısı, ben Cezaevleri Genel Müdürlüğünün sitesinden aldım.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – İşte, zaten kendilerinin, Adalet Bakanlığının.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – “Biz bu hizmeti yürütüyoruz.” dersiniz demek ki bu hizmet yürütülüyor. Bakın, 110 kadroya karşı 10; daha da dramatik şeyler var, onları söylemedim ve bakın, 350 bine yakın tutuklu ve hükümlü var, fizyoterapist 1 kadın, 1 kadın atanmış.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Sayın Vekilim, bunlar Adalet Bakanlığının kadrosu, dediğim gibi, o kadroların eksik olduğu yerde Sağlık Bakanlığı hizmeti veriyor zaten.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sağlık Bakanlığı demek ki tümüyle hâkim değil ya da görevini tam yapmıyor.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ama orada bir bilgi hatası var, “Onlar Adalet Bakanlığının kadrosu, verileri; orada yetersiz olan hizmeti biz tamamlıyoruz.” diyor Sağlık Bakanlığı, ikisi birbirinden farklı şeyler.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkanım, burada da şöyle bir şey var: Bunlar memur kadrosunda, bir de sözleşmeli personel var, onu da inceledim ben uzun uzun, orada da yok.

BAŞKAN DERYA YANIK – Aile hekimleri büyük ihtimalle onlar değil mi?

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Yani sözleşmeli personel olarak atanan kadrolar...

BAŞKAN DERYA YANIK – Ama onlar Adalet Bakanlığının verileri.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Bana bir dakika müsaade eder misiniz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tabii, buyurun.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Örnek vereyim: Tabiplerle ilgili söyledim; onun dışında, mesela, diş tabibi; 420 kadro var -hep konuşuluyor- 311 dolu kadro var, gerisi boş. Diyetisyen; 7 diyetisyen, 2 kadro tamamlanmış. Eczacı...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Kadro Adalet Bakanlığının kadrosu.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Bir saniye...

Eczacı, 1 kanuni kadro var, sıfır...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Sayın Vekilim, bu söylediğiniz kadroların hepsi zaten her yıl azalıyor ve biz onların yerine Sağlık Bakanlığı olarak devreye giriyoruz.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – O zaman şöyle yapalım: Siz Sağlık Bakanlığı olarak ihdas ettiğiniz kadroların tamamını bize ulaştırın, biz de bu eksik bilgiyi dikkate almayalım. Mesela, sadece şey değil; bakın, tabip, diş tabibi, diyetisyen, eczacı, fizyoterapist, hasta bakıcı...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Hepsini için geçerli.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Bakın, yaşlı ve tutuklu hastalardan konuşuyoruz değil mi? Yoğun olarak o konuşuldu. Hasta bakıcı kadrosu 30, karşılığı buna göre sıfır.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Sayın Vekilim, aynı şeyi söylüyorsunuz zaten. Bunlar Adalet Bakanlığının kadroları, biz Sağlık Bakanlığı olarak hizmet veriyoruz, hizmeti aksatmıyoruz ama bu kadroları nasıl tamamladığımızla ilgili o rakamları biz size verelim.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Tamam, siz o rakamları bize, Komisyonumuza verin, en azından bu bilgiyi dikkate almayalım, Sağlık Bakanlığının gerçekçi rakamları üzerinden konuşalım bundan sonra.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Tamam Sayın Vekilim.

“Hükümlülerle ilgili hangi sağlık tesislerinde ne kadar yatağımız var, özellikle ne kadar polikliniğimiz var?” denildi. İkinci ve üçüncü basamak hastanelerimizde, 294 tane sağlık tesisimizde toplam 1.086 tane muhafazalı poliklinik odası var ve 1.346 tane de mahkûm yatağı özellikli yatağımız bulunmakta.

Sevkler ve revirdeki muayenelerle ilgili sorular gündeme geldi. Sevk oranlarımız şu an, son on yıla bakacak olursak, bir tek pandemiye çıkaracak olursak yüzde 20. Yani biz sevk noktasında hiçbir hükümlümüzü sevk etmekten imtina etmiyoruz. Yüzde 20 gibi bir rakam da az bir rakam değil, yüksek bir rakam hatta. Kişi başına yıllık muayene sayısına bakacak olursak da 10’un üzerinde, bu da 10,2; Türkiye ortalamasıyla aynı aslında. Bir vatandaşımızın sağlık tesisine başvurması ile hükümlü bir vatandaşımızın buradaki sağlık talebi neredeyse bire bir denk geliyor. Dediğim gibi, sevk noktasında da burada herhangi bir şeyden kaçınıyoruz; tam tersine, normalin üzerinde bir sevk oranımız var.

İstanbul Protokolü gündeme geldi. Biz İstanbul Protokolü süreciyle ilgili şu ana kadar 13 binin üzerinde hekimimizi eğittik, eğitimlerimiz devam ediyor. Bununla ilgili önceliğimiz zaten cezaevlerinde çalışan hekimlerimiz ve sağlık çalışanlarımız, sonrasında da ikinci ve üçüncü basamakta hükümlülerimizi tedavi eden hekimlerimizle ilgili sürecimiz de devam ediyor ve bu protokol kapsamında gereklerini yapıyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ayrı, özel bir eğitim veriliyor mu cezaevi hekimlerine?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Evet, evet.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Eğitim almış olarak mı eğitim veriyorlar yani eğiticiler kim burada?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Biz bu protokolle ilgili yaptığımız eğitimleri size ayrıntılı bir bilgi notuyla gönderebiliriz isterseniz.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Eğitimle ilgili kullanılan materyaller mesela, Şebnem Hocanın olabilir mi?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Anlamadım.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Bu eğitimin içeriğiyle ilgili olarak sordum, eğitimin içeriğini nereden alıyorsunuz?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Eğitimin içeriğini Bakanlığımızın ilgili birimleri değerlendiriyor, komisyonlarda hocalarımız var -bunlar profesör düzeyinde hocalarımız-onların katılımıyla program belirleniyor, ondan sonra gerekli eğitimleri veriyoruz. Bakanlığın zaten rutin eğitimleri bunlar. Bir tek İstanbul Protokolü değil, onun dışında birçok eğitimimiz var ve hepsinde de en üst düzeyde akademisyenlerimizi, bilim insanlarımızı bu sürece dâhil ediyoruz.

İstanbul Protokolü’yle beraber bu kelepçe uygulaması gündeme geldi. Zaten protokolü siz de biliyorsunuz, bu protokole göre gereklilikler yapılıyor ki zaten şu an için bizim “primer” görevimiz -oradaki hükümlülerimize hasta olarak bakıyoruz biz- hastalarımızı tedavi etmek, bu hastalarımızı tedavi ederken de uygun mevzuat içerisinde ne yapmamız gerekiyorsa yapmamız lazım. Yani belki çok önemli bir örnek değil ama ben kendim on altı yıl aktif hekimlik yaptım, on altı yıl hekimliğim boyunca yüzlerce hükümlü gördüm, bir tane kelepçeli muayene hatırlamıyorum ve hekimlerimiz de bu konularda hassastır zaten ama mevzuat gerekliliklerine de uymak zorundayız; bunu da belirtmek isterim.

Uzaktan muayene noktasında, uzaktan muayene tüm dünyada yeni olarak gündeme geldi, birçok ülke bunu resmî olarak sisteme oturttu. Biz de bununla ilgili mevzuatlarımızı yayınladık. Bu mevzuatlar mutlaka zaman içerisinde revize edilecektir, güncellenecektir ama sınırlar -az önce sizlerin de bahsettiği gibi- çok geniş değil, yapabileceklerimiz şu an için belli ama zaman içerisinde bu nereye evrilir, nereye gider, ona kesin bir şey söylemek zor ancak biz bu sınırlar içerisinde, mevzuat çerçevesinde Sağlık Bakanlığı olarak normal rutin uzaktan muayeneye başladık. Bunun da bir pilot çalışmasını da gene cezaevimizde de yaptık, sonuçlarına göre de orada devam edip etmeyeceğimiz zaman içerisinde belli olacak.

Özellikle, hükümlerimizle ilgili psikiyatrik destek alınıyor mu alınmıyor mu; bu konular gündeme geldi. Özellikle 3 ilimizden rakam vermek istiyorum: Geçen yıl içerisinde İzmir’de 7.500 hükümlümüz, Ankara’da 8.500 hükümlümüz, İstanbul’da ise 11.300 hükümlümüz, toplamda 27.500 kişi burada psikiyatrik destek alıyor ve bu psikiyatrik destek, ruh sağlığı hizmeti için kampüs hastanelerinde 18 psikiyatri uzmanı -bunlar, çocuk ruh sağlığı ve erişkin psikiyatri uzmanı şeklinde- kampüs semt polikliniklerinde 69 psikiyatri uzmanı, toplamda yaklaşık 90 uzman hekim -cezaevlerindeki bu kampüs hastanelerinde veya semt polikliniklerinde- bire bir çalışıyor. Bunlar görevlendirme değil, kendileri bire bir oranın sorumlusu olarak çalışıyorlar.

Dişle ilgili konuya gelecek olursak, diş noktasında geçen yıl yaklaşık 410 bin küsur hasta hükümlümüzün dış tedavisini yapmışız. Bu sadece birinci basamakta yani cezaevi içerisindeki tesislerimizde bizim dış müdahalesi yaptığımız 410 bin hükümlümüz var. Bunun dışında ikinci ve üçüncü basamakta da birçok hükümlümüzün gene dış tedavisini yapıyoruz ama bu konuda birçok eleştiri geldi, bu konuyla ilgili biz ekstradan çalışacağız. Eğer bir eksikimiz varsa veya sayıyı artırmak gerekiyorsa, randevu almakta sorun yaşıyorsa bu dış noktasında da ekstradan gayret sarf edeceğiz. En kısa zamanda da sizlere bu konuda da dönüş yapmayı düşünüyoruz.

Hekime başvuru sayısı gündeme gelmişti, onu az önce söyledim. Dediğim gibi, normal bizim rutinimizle aynı.

Vekilimiz “Özellikle bağımlılarla ilgili, uyuşturucu kullanımıyla ilgili Sağlık Bakanlığının yaptığı bir durum var mı? Cezaevine girdiğinde ne yapılıyor, bir ek tedbir alınıyor mu?” dedi. Burada Adalet Bakanlığıyla ortak bir süreç yürütüyoruz, denetimli serbestlik durumu var. Eğer uyuşturucu kullanan bir bağımlı cezaevine girecekse denetimli serbestlik şansı oluyor ve Sağlık Bakanlığı olarak biz devreye giriyoruz, biz bu kişilerin tedavisini üstleniyoruz. Tedavileri tamamlanırsa bu denetimli serbestlikten faydalanarak hapis cezasından kurtulmuş oluyor ama bu süreç içerisinde tekrarlayan bir durumda ise ne yazık ki cezaevine giriyor. Cezaevine girdiği zaman da biz bu kişilerin takiplerini yapmakla gene mükellefiz.

Birinci basamak bu koruyucu ve önleyici faaliyetlerimiz var. Bunlarda aile hekimlerimiz normal aile sağlığı merkezlerinde nasıl rutin uygulamayı yapıyorsa gene cezaevlerinde de benzer uygulamalarımız var. Hatta taramalardan az önce bahsettiniz, taramalarımız rutin yapılıyor ve bunlar hiç aksatılmıyor. Meme, serviks ve kolorektal olarak 3 tarama yapıyoruz. Aslında kolon CA ve rektum CA olarak ayrı ayrı ama kolorektal dediğimiz tarama tek tarama; 4 değil, 3 olarak size söyleyebilirim.

Bu açık grevleriyle ilgili Sağlık Bakanlığı olarak bizim de yetkimiz dâhilinde yapmamız gerekenler yapılıyor. Bizim sürece dâhil olabilmemiz için belli bir onay almamız gerekiyor veya hastanın sağlık durumunun kötüye gitmesi gerekiyor. Bunların kriterleri var, bu kriterler içerisinde kurumumuz burada çok hassas; günlük takipler var, il sağlık müdürlüğüne bildiriliyor, merkeze bildiriliyor ve bir sağlık problemi durumunda da gerekli müdahaleler en kısa zamanda başlatılıyor.

Özlük hakları noktasına geleceğiz. Bu özlük hakları konusunda Adalet Bakanlığında çalışan doktorlarda, orada bir sıkıntı var gibi görünüyor. Aslında birçok bakanlıkta Sağlık Bakanlığı dışında hekimlerimiz çalışmakta ve biz bunlar gündeme geldiğinde bakanlıklarla iletişime geçip... En son aslında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla da o dönemde ortak çalışıp Aile Bakanlığımızdaki doktorların özlük haklarını da güncellemiştik, revize etmiştik Sayın Bakanımızla beraber ama Adalet Bakanlığı için de böyle bir durum varsa -arkadaşlarımızla konuştum, farklılık varmış özlük hakları için- onu da çalışacağız, gündemimize aldık.

Bütçeye gelince, aslında az önce bahsettiniz “Bağımlılıkta bütçeyi uygun aktarmıyorsunuz, burada çok üstünde durmuyorsunuz.” denildi ama aslında bakanlıkta bütçeler çok geçişken olabiliyor. Bağımlılık noktası benim uhdemde, şuradan takip ediyorum: Kamu hastaneleriyle ortak çalışmalar yapılıyor, kamunun bütçesi kullanılıyor; Dış İlişkilerle ortak uluslararası çalışmalar yapılıyor, Dış İlişkilerin bütçesi kullanılıyor; biz bağımlılık tarafının bütçesini en son kullanıyoruz ki burada ihtiyaç olursa sonrasında buraya aktarmaya gerek olmasın diye ama birçok ortak bütçe beraber kullanıldığı için, bunlar birbirine geçişken olabiliyor. Sistemde baktığımızda, biz şu an sanki -Halk Sağlığında- buradaki parayı hiç kullanmamışız gibi, çok azını kullanmışız gibi görünüyor ama aslında birçoğu kullanıldı fakat diğer bakanlıklar üzerinden kullanıldığı için buraya gerek kalmadı ve en son bu para da diğer gerekli uygun kuruluşlara gönderiliyor. Yoksa biz inanın...

AYLİN YAMAN (Ankara) – Sözüünüzü kesiyorum, affedersiniz.

Ama aynı sorun Plan ve Bütçede, Aile Bakanlığının bütçesinde de gözükiyordu, orada da hedefin altında kalan bir şey yani çünkü o çarpıcı oluyor, genelde hep hedef aşılr biliyorsunuz. Hem Sağlık Bakanlığı hem Aile Bakanlığının bütçesinde bağımlılıkla mücadele hedefin altında kalmıştı ve Sağlık Bakanlığının da dediğim gibi dörtte 1’i kadardı yani bu çarpıcı...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Tamamını harcamamış olsak da o kadar düşük değil diyemem size.

AYLİN YAMAN (Ankara) – Hayır çünkü o toplantıda da tartıştık bu konuyu ve itiraz etmediler.

KAYIHAN PALA (Bursa) – Bir de ağırlıklı Yeşilaya aktardığınız için kaynağı, onu da ayrıca tartışmamız gerekir.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Yok, Yeşilaya aktarmadık.

Şöyle: Bu cari giderlerle ilgili, özellikle cezaevinde çalışan aile hekimlerimizin durumuyla ilgili konu gündeme geldi. Burada özlük hakları aslında bire bir aynı ama cari ödemeler burada yapılmıyor çünkü elektrik, su, oradaki alan, hepsini Adalet Bakanlığı sağlıyor hatta buradaki...

AYLİN YAMAN (Ankara) – Olması gerektiği gibi yani doğru olan o.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Evet, kesinlikle.

Adalet Bakanlığı burada ekipmanları da sağlıyor. Ondan dolayı burada...

AYLİN YAMAN (Ankara) – Bunu bildiğim için özellikle söyledim yani genel olarak öyle olması çok absürt bir durum.

Kirayı ödemek... Şu anda biliyorsunuz, birçok aile sağlığı merkezi kapanma noktasına geldi, kiralardaki artış sürdürülebilir değil.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Bununla ilgili de çalışmalarımız var zaten, aile hekimlikleriyle ilgili bütün binaların hepsinin, o yapıların hepsinin kamuya devrini alma noktasında süreci başlattık.

AYLİN YAMAN (Ankara) – Evet, o konuda bir sözü vardı Sayın Sağlık Bakanının ama en son sorduğumda, hani tasarruf tedbirlerine mi takıldı diye...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Yok, süreç tüm hızıyla devam ediyor yani bir şekilde artık aile hekimlerimizi bu süreçten uzaklaştırıp o yer teminini bizim çözmemiz gerekiyor.

AYLİN YAMAN (Ankara) – Peki, grup elemanlarının kamu kadrolarına geçmesi de buna dâhil mi?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Şöyle: İkinci planda onlar da değerlendirilecek ama önceliğimiz aile hekimlerinden başlamak.

AYLİN YAMAN (Ankara) – Teşekkür ederim.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Aslında birçok konu gündeme geldi ama özellikle isim bazında birçok soru geldi; bunların hepsini arkadaşlarımız kaydetti, bu isim noktasında da biz gerekli tetkikleri yaptıktan sonra sizlere dönüş yapacağız ama cevap vermeye çalıştık birçok konuya, cevap veremediğimiz noktalarda da eğer talebiniz olursa bunlarda da özellikle tekrar sizlere geri dönüş yapmak isteriz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bizim sorularımız hep kaldı.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Bakanım, bir konuya değinmiştim. Gözaltındakilerin nezarethanede muayene edilmesi sizin Bakanlığınızı ilgilendiriyor. Bu durumdaki tutumunuz nedir? Yani nezarethanede -tefrik etmiyorum, hangi gerekçeyle olursa olsun- gözaltında olanların nezarethanelerde muayene edilmesi, sonra sevklerin... Sağlık Bakanlığı tarafından uygun mu görülmüş? Böyle bir başvuru yapılmış sağlık müdürlüklerine, sizin tavrınız nedir?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Yok, rutin hastanede yapılması gerekir diye düşünüyorum ama ben, sizin o sorunuzu da gündeme aldım; yapılmış mı yapılmamış mı, böyle bir yazı geldi mi gelmedi, muhataplarımızla onların hepsini görüşeceğim.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Bu birinci basamakta bir değişiklik teklifi çerçeveniz var mı acaba? Yani şu andaki sistemi çok iyi buluyor musunuz? Sayın Başkan, böyle bir soru sormuştum da onun için...

BAŞKAN DERYA YANIK – Lütfen, lütfen, tabii ki... Aslında kısmen bir cevap verdi Tolga Bey ama...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Cezaevleri için mi?

BAŞKAN DERYA YANIK – Yok, birinci basamakla alakalı.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Şimdi, cezaevlerinde aile hekimliği sistemi ile cezaevi hekimliği sistemini karşılaştırıp burada geliştirilmeye açık hangi alanlar var konusunda bir çalışma var mı?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Özlük hakları noktasında artık aile hekimlerinin özlük hakları eskiye göre çok iyi. Onun için -az önce arkadaşlarımız zaten söylediler- cezaevi hekimleriyle yakın hâle geldi. Yoksa dediğiniz gibi, daha öncesinde cezaevleri hekimleri çok daha pozitif yönde özlük haklarına sahiplermiş ama şu anda aile hekimleri buraya yetişmiş durumda diye düşünüyoruz ama biz burada Adalet Bakanlığı olsun, aile hekimlerimiz olsun, cezaevi hekimlerimiz olsun, hepsinin bir şekilde eşitlenmesi noktasında elimizden gelen çabayı göstereceğiz, bunu da gündemimize aldık.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Yani Sayın Bakan Yardımcım, ATK ile hani üçüncü basamak sağlık hizmetleri raporları arasındaki çelişkiye dair...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Yani şimdi Adli Tıbbı ben bir şey diyemiyorum. Biz Sağlık Bakanlığı olarak uygun görmüşüz, yazmışız; uygun değil demişiz, yazmışız. Şimdi, bizim komisyondaki hocalarımız bunu dedikten sonra ben diğer kuruma yanıştır, doğrudur vesairedir diyemem; onların farklı bir bakış açısı vardır ama dediğim gibi, onların adına konuşmam doğru olmaz diye düşünüyorum.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Sağlık konusunda sonuç itibarıyla bir hekim raporundan bahsediyoruz Sayın Bakan Yardımcısı. Üçüncü basamak sağlık hizmeti sunan...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Yok, biz hekim olarak zaten bize başvurulduğunda gerekli raporları yazıyoruz, iletiyoruz ama geri kalan tarafta Adli Tıp Kurumuna, dediğim gibi, onların adına bir şey deme şansım yok.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – SEGBİS’le muayeneden haberdar mıydınız?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Efendim?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – SEGBİS’le muayeneden...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Siz isim açısından mı söylediniz, anlamadım.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) – Yani bu uzaktan muayene konusuna nasıl yaklaşıyorsunuz?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Yani şöyle: Bu tüm dünyada şu an kullanılan bir sistem, çok daha ileri aşamalarına geçilmiş durumda, bununla ilgili isterseniz size ayrıntılı bilgi de verebiliriz. Yani evde bir paket şeklinde size kit veriliyor. Bu kitle tansiyon, ateş, nabız, satürasyon, şeker, birçok şey ölçülebiliyor ve bununla da hekime başvurmadan birçok hasta evden muayene olabiliyor. Biz o noktada değiliz, şu an için -az önce söylendi- hasta takibi yapılabilir, kontroller yapılabilir, psikiyatrik görüşmeleri yapılabilir. Zaten bununla ilgili mevzuat yayınladık, bu mevzuat çerçevesinde değerlendiriliyor. “Bu bizim için eğer kolaylık sağlayacaksa cezaevlerimiz için de kullanılabilir.” denildi. Burada bir pilot çalışma yaptık, sonuçlarına göre de zaten baktık ki uygundur, kullanışlıdır, devam edebiliriz ama baktık ki çok faydalı olmuyor, o zaman normal sistemde devam edeceğiz ama şu an için uzaktan muayene için iyidir, kötüdür tartışmasına girmek lazım çünkü tüm dünyada yeni.

KAYIHAN PALA (Bursa) – Uzaktan muayene değil bunun adı, muayene başka bir şey. Bu “teletıp” diye bilinen uzaktan sağlık hizmeti, muayene değil.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Evet, aslında o literatürde çok değişiyor.

KAYIHAN PALA (Bursa) – Muayene değil; bakın “muayene” dediğimiz zaman başka bir şeyden konuşuyoruz.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI TOLGA TOLUNAY – Sayın Hocam, şimdi inspeksiyonla başlar, “muayene” diyorlar yurt dışında, onun için muayene kapsamına bundan dolayı alan da var. Sadece inspeksiyonla bile veya psikiyatri bunu muayene grubuna alabiliyor ama dediğim gibi, şu an biz başlangıç aşamasındayız, zaman ne gösterir bakacağız.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Biz teşekkür ediyoruz.

Ancak tabii, şunu özellikle hem burada soru soran milletvekili arkadaşlarımız ama özellikle Komisyon üyesi arkadaşlarımız adına da ben de rica edeceğim: Soruların cevaplanmayan kısımlarıyla ilgili -ki bir kısmı teknik sorulardı, muhakkak araştırıp, inceleyip çıkarmanız lazım; arkadaşlarımız

eminim, bütün soruları kaydetmişlerdir- o soruların yazılı olarak cevaplanmasını, ilgili arkadaşlarımıza, soruyu soran arkadaşlarımıza kendi sorularıyla ilgili cevabın, Komisyonumuza da topluca cevaplar bütününün gönderilmesini özellikle rica ediyorum. Sunumu zaten göndereceksiniz ve biz milletvekili arkadaşlarımıza ileteceğiz.

Tekrar çok çok teşekkür ediyoruz bütün sunumlar için.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN DERYA YANIK – Kifayetimizakere artık.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başkanım, özel bir durum olduğu için, telefon sebebiyle dışarıya çıkmıştım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, toplantı salonu dışında TTB Başkanı Şebnem Korur Fincancı'nın kendisine bazı sözler sarf ettiğine ilişkin açıklaması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Şimdi telefon geldi, dışarıda konuşurken biraz önce kıymetli vekillerimizin ısrarla dinlenmesini talep ettiği arkadaş, saygı ve terbiye sınırını aşarak orada bana karşı terbiyesizlik yaptı “İnşallah bana muhtaç olmazsın.” diye. Oysa ben...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ama kendisi burada değil.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Olayı da bilmiyoruz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Arkadaşlar, siz niye üzerinize alınıyorsunuz ya! Ben fincancı katırlarını ürkütmemeye özel gayret ettiğim hâlde, böyle bir çatı altında bu terbiyesizliği ve saygısızlığı kabul etmediğimi burada tekrar kayda geçsin diye ifade ediyorum. Kendisi bilir, benim ona muhtacım olmayacak ama eğer böyle davranırsa onun bana muhtacı olacak. Öyle bir şey olmaz yani!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bu ülke ona muhtaç.

BAŞKAN DERYA YANIK – Arkadaşlar, tamam.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Şu anda hiçbirimizin şahit olmadığı bir konu üzerinden...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sorarsın, şahit olursun; ben şahit oldum, sen şahit olmadın ama yaşayan benim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Adem Bey, tamam.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yani en azından bu da kayda girmiş olsun.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Sağlık Bakanlığı temsilcilerine ve toplantıya katılan milletvekillerine teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK – Sayın Bakan Yardımcımıza ve ilgili arkadaşlarımıza çok çok teşekkür ediyorum. Katılan milletvekili arkadaşlarımıza, sorularıyla katkıda bulunanlara ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.35